

T.C.
İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
Uluslararası İlişkiler Yüksek Lisans Programı

AVRUPA BİRLİĞİ FONLARININ SOSYAL SİYASAL VE
EKONOMİK OLARAK ULUSLARARASILAŞMAYA ETKİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Tuba AKTAŞ

Danışman: Prof. Dr. Osman YILDIRIM

İstanbul, 2018

T.C.

İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
Uluslararası İlişkiler Yüksek Lisans Programı

**AVRUPA BİRLİĞİ FONLARININ SOSYAL
SİYASAL VE EKONOMİK OLARAK
ULUSLARARASILAŞMAYA ETKİSİ**

Yüksek Lisans Tezi

Tezi Hazırlayan: **Tuba AKTAŞ**

T.C.
İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS SINAV TUTANAĞI

02/05/2018

Enstitümüz **Uluslararası İlişkiler** Anabilim dalı yüksek lisans Programı öğrencilerinden **175100148** numaralı **Tuba AKTAŞ** “*İstanbul Arel Üniversitesi Lisansüstü Eğitim - Öğretim ve Sınav Yönetmeliği*”nin ilgili maddesine göre hazırlayarak, Enstitümüze teslim ettiği tezini, Yönetim Kurulumuzun 22.01.201 tarih ve 2018/03 sayılı toplantısında seçilen ve 02.02.2018 tarihinde Sefaköy Yerleşkesinde toplanan biz jüri üyeleri huzurunda savunmuş ve kendisine düzeltme verilmiştir. Aday, “*Avrupa Birliği Fonlarının Sosyal Siyasal ve Ekonomik Olarak Uluslararasılaşmaya Etkisi*” adlı düzeltilmiş tezini Sefaköy Yerleşkesinde toplanan biz jüri üyeleri huzurunda, ilgili yönetmeliğin **39.maddesi gereğince** (60) dakika süre ile aday tarafından savunulmuş ve sonuçta adayın tezi **oyçokluğu/oybirliği** ile **Kabul veya Red** kararı verilmiştir.

İşbu tutanak, 3 nüsha olarak hazırlanmış ve Enstitü Müdürlüğü’ne sunulmak üzere tarafımızdan düzenlenmiştir.

DANIŞMAN
PROF.DR. OSMAN YILDIRIM

ÜYE
DR.ÖĞR.ÜYESİ. VOLKAN TATAR

ÜYE
DR.ÖĞR.ÜYESİ SELÇUK ÇAPUK

YEMİN METNİ

Yüksek lisans tezi projesi olarak sunduğum “Avrupa Birliği Fonlarının Sosyal Siyasal Ve Ekonomik Olarak Uluslararasılaşmaya Etkisi” başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ahlak ve geleneklere uygun şekilde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmanın içinde kullanıldıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

22.05.2018

Tuba AKTAŞ

ONAY

Tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim/Raporum sadece İstanbul Arel yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- Tezimin/Raporumun 1 yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

22.05.2018

Tuba AKTAŞ

ÖZET

AVRUPA BİRLİĞİ FONLARININ SOSYAL SİYASAL VE EKONOMİK OLARAK ULUSLARARASILAŞMAYA ETKİSİ

Tuba AKTAŞ

Yüksek Lisans Tezi, Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Osman YILDIRIM

Mayıs 2018 – 85 Sayfa

Bu tezin amacı, Avrupa Birliği Fonları kapsamında Erasmus+ Programının uluslararasılaşma üzerindeki sosyal, siyasal ve ekonomik olarak etkisini araştırmaktır. Bu kapsamda literatür taramasının yanı sıra araştırma modeli olarak odak grup çalışması uygulanmıştır.

Tez çalışmasının birinci bölümünde Kavramsal Çerçeve, Avrupa Birliği, kurumları ve politikaları ve AB fonları konularına yer verilmiştir. Tezin ikinci bölümünde, Erasmus+ ile AB Programları ve bu fonlar ile gerçekleşen proje, hareketlilik, öğrenme gibi uluslararası faaliyetlere yer verilirken yarattıkları siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel ve teknolojik etkileri incelenmiştir. Tezin üçüncü bölümünde ise 6 Erasmus+ Koordinatörünün program hakkında görüşlerini almak amacıyla bir saha araştırmasına (odak grup çalışması) yer verilmiştir.

Sonuç olarak Avrupa Birliği fonlarının özelde Erasmus+ Program faaliyetlerinin siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel ve teknolojik olarak uluslararasılaşmaya etkisi olduğu ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Birliği Fonları, Uluslararasılaşma, Erasmus Plus.

ABSTRACT

THE SOCIAL POLITICAL AND ECONOMICAL IMPACTS OF THE EUROPEAN UNION FUNDS ON INTERNATIONALIZATION

Tuba AKTAŞ

Master's Thesis, Department of International Relations

Thesis Advisor: Prof. Dr. Osman YILDIRIM

May, 2018 – 85 pages

The purpose of this study is specific to search the social, political and economic impact of Erasmus funds on the internationalization. In this context, Focus Group Study was performed as a research model as well as literature search.

The first chapter of the study includes conceptual Framework, European Union, EU institutions and policy and EU funds. The second chapter of the study examines Erasmus+ and EU Programmes which foster projects, mobility, learning and it's social, economic and political impacts. A field research, Focus Group Study, was carried out in order to find out six Erasmus+ Coordinators opinion about the Erasmus+ Programme in the third, namely last chapter.

The result shows that European Union funds, specifically Erasmus+ Programme activities, influences internationalization as social, political, cultural, technological and economical.

Keywords: European Union Funds, internationalization, Erasmus+

Babam Dursun Ali Aktaş'ın Anısına...

ÖNSÖZ

Günümüz dünyasında uluslararasılaşma, önemli bir konu olarak yerini korumaktadır. Bilim ve teknolojinin her geçen gün muazzam gelişmesiyle küreselleşen dünyada artık sınırlardan bahsetmek çok güçtür. Sosyal, siyasal, kültürel ve ekonomik açıdan bireyler, devletler birbirlerinden etkilenmekte ve işbirliklerinin artırılması için birçok politika geliştirilmektedir. Bununla birlikte demokrasi ve insan hakları, barış içinde birlikte yaşama arzusu, sağduyu ve hoşgörü gibi değerlerin de toplum içinde var olması insanoğlu için hayati önem taşımaktadır. Söz konusu değer ve gelişmeler göz önünde bulundurulduğunda, bu tez çalışmasında Erasmus+ faaliyetlerinin siyasal, ekonomik, sosyal ve kültürel olarak uluslararasılaşmayı etkilediği hipotezini güçlendirdiği anlaşılabacaktır.

Çalışmamın fikir aşamasında ve hazırlanmasında, yoğun akademik çalışmalarını arasında zamanını ayırarak gelişimim için bana daima yol gösteren ve her türlü ilgi ve desteği esirgemeyen tez danışmanım Prof. Dr. Osman YILDIRIM'a; Yüksek lisans eğitimim boyunca tecrübe ve bilgilerini öğrencilerine aktaran değerli hocalarıma; çalışmam boyunca bana maddi ve manevi destek olan aileme ve hayatımın her alanında beni destekleyen ve kollayan rahmetli Babam'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

İSTANBUL, 2018

Tuba AKTAŞ

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	I
ABSTRACT.....	II
ÖNSÖZ.....	IV
KISALTMALAR LİSTESİ	VIII
TABLolar LİSTESİ	IX
ŞEKİLLER LİSTESİ	X
EKLER LİSTESİ	XI

1. BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE AVRUPA BİRLİĞİ

1.1. Uluslararasılaşma	1
1.2. Uluslararasılaşmanın Boyutları ve Önemi	2
1.2.1. Sosyal ve Kültürel Boyutu.....	3
1.2.2. Siyasal Boyutu	4
1.2.3. Ekonomik Boyutu	5
1.3. Avrupa Birliği ve Genel Bilgiler	6
1.3.1. Avrupa Birliği	6
1.3.2. Kuruluşu ve Tarihçesi	6
1.3.3. Avrupa Birliği Örgüt Yapısı	9
1.3.3.1. Bakanlar Konseyi (The Council of the European Union / The Council of Ministers)	10
1.3.3.2. Avrupa Parlamentosu (The European Parliament)	11
1.3.3.3. Avrupa Komisyonu (The European Commission).....	12
1.3.3.4. Adalet Divanı	13
1.3.3.5. Avrupa Konseyi (The European Council)	14
1.3.3.6. Sayıştay (The Court of Auditors)	14
1.3.3.7. Ekonomik ve Sosyal Komite (European Economic and Social Committee)	15
1.3.3.8. Bölgeler Komitesi (Committee of the Regions)	15
1.3.4. Avrupa Birliği Bölgesel Politikası	15
1.3.4.1. Bölgesel Politikanın Nedeni ve Önemi	17
1.3.4.2. Bölgesel Politika ile Genişleme ve Sorunlar	19

1.3.4.3. Bölgesel Politika Etkileri ve Geleceği	20
1.3.5. Avrupa Birliği Fonları	21
1.3.5.1. Üye Ülkeleri Kapsayan Fonlar.....	23
1.3.5.1.1. Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu (ERDF)	24
1.3.5.1.2. Avrupa Sosyal Fonu (ESF)	25
1.3.5.1.3. Uyum Fonu (CF)	25
1.3.5.1.4. Avrupa Kırsal Kalkınma Fonu (EAFRD)	26
1.3.5.1.5. Avrupa Balıkçılık Fonu (EMFF)	26
1.3.5.1.6. Avrupa Yatırım Bankası	26
1.3.5.2. Aday ve Üçüncü Ülkeleri Kapsayan Fonlar	23
1.3.6. Avrupa Birliği'nin Eğitim Politikası	28

2.BÖLÜM

AVRUPA BİRLİĞİ FONLARI KAPSAMINDA

ERASMUS PLUS

2.1. Erasmus+ Nedir?	32
2.2. Erasmus+ Proje Hareketleri	35
2.2.1. Ana Eylem 1: Bireylerin Öğrenme Hareketliliği	36
2.2.1.1. Okul Eğitimi	37
2.2.1.2. Mesleki Eğitim	39
2.2.1.3. Yükseköğretim	41
2.2.1.4. Yetişkin Eğitimi	43
2.2.1.5. Gençlik Değişimleri	45
2.2.1.6. Avrupa Gönüllü Hizmeti	46
2.2.2. Ana Eylem 2: Yenilik ve İyi Uygulamaların Değişimi için İşbirliği.....	47
2.2.3. Ana Eylem 3: Politika Reformuna Destek	49
2.2.4. Özel Eylem 1: Jean Monnet Programı	49
2.2.5. Özel Eylem 2: Spor Destekleri	50
2.3. Ulusal Ajanslar	50
2.4. Erasmus+'ın Uluslararasılaşmaya Etkisi	51
2.4.1. Ekonomik Açıdan Etkileri	51
2.4.2. Sosyal Açıdan Etkileri	54
2.4.3. Siyasal Açıdan Etkileri	55

2.4.4. Eğitim Açısından Etkileri	56
--	----

3.BÖLÜM

ARAŞTIRMA METODOLOJİSİ

3.1 Metodoloji	59
3.2 Odak Grup Çalışması	60
3.2.1 Odak Grup Uygulamaları	61
3.2.2 Araştırma Metotları ve Odak Grup Çalışması	61
3.2.3 Odak Grupların Rolü	62
3.2.4 Odak Grup Çalışması ve Sınırlılıklar	62
3.2.5 Odak Grup Çalışmasında Moderatörün Rolü	63
3.3. Odak Grup Çalışması sonuçları	63

4. BÖLÜM

SONUÇ	69
KAYNAKÇA	72
EKLER	
EK-1: ODAK GRUP ÇALIŞMASI SORULARI	84
ÖZGEÇMİŞ	85

KISALTMALAR LİSTESİ

AAET	: Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AB	: Avrupa Birliği
AKÇT	: Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu
AKP	: Afrika, Karayip ve Pasifik Ülkeleri
ALA	: Asya ve Latin Amerika Ülkeleri
BDT	: Bağımsız Devletler Topluluğu
BM	: Birleşmiş Milletler
CF	: Uyum Fonu
COSME	: KOBİ'lerin Rekabet Edebilirliği Programı
GSHM	: Gayri Safi Milli Hasılası
EAFRD	: Kırsal Kalkınma için Avrupa Tarım Fonu
EaSI	: İstihdam ve Sosyal Yenilik
EMFF	: Avrupa Deniz ve Su Ürünler Fonu
ERDF	: Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu
ESF	: Avrupa Sosyal Fonu
LLP	: Hayat Boyu Öğrenme Programı
IMF	: Uluslararası Para Fonu
NATO	: Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü
TDK	: Türk Dil Kurumu
UA	: Ulusal Ajans

TABLÖLAR LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1.1. Avrupa Birliği Bölgesel Politika Tarihi Gelişimi	16
Tablo 1.2. Programlara Göre AB Fonlarının Miktarı	22
Tablo 1.3. AB Programları Dönemsel Strateji	23
Tablo 1.4. 2014-2020 Dönemi Türkiye'nin Katılım Sağladığı Programlar.....	28
Tablo 2.1. 2016 Yılı Program Verileri	33
Tablo 2.2. Ana Eylem 1 Okul Eğitimi Personel Hareketliliği 2014-2016.....	38
Tablo 2.3. Ana Eylem 1 Mesleki Eğitim Öğrenci ve Personelinin Hareketliliği 2014-2016	40
Tablo 2.4. Erasmus+ Yükseköğretim Hareketliliği 2014-2016	41
Tablo 2.5. 2015/16 Yükseköğretimde Öğrenci Hareketliliği Verileri.....	43
Tablo 2.6. Yetişkin Eğitim Personel Hareketliliği 2014-2016.....	44
Tablo 2.7. Erasmus+ Gençlik Değişimleri 2016	46
Tablo 2.8. Erasmus+ Avrupa Gönüllü Hizmeti 2016.....	47
Tablo 3.1. Araştırma Soruları Puanları	59

ŞEKİLLER LİSTESİ

	Sayfa
Şekil 2.1.	Erasmus+ 2014-2020 Finansal Hedefi.....34
Şekil 2.2.	Erasmus+ Ana Eylemler 2016 Bütçe Dağılımı.....36
Şekil 2.3.	Erasmus+ İşsizlik Oranları.....53
Şekil 2.4.	AB Eğitim Öğretim ve Gençlik Programları Dönemsel Toplam Bütçe 54
Şekil 2.5.	Erasmus+ Gençlik Değişimleri 2016 Verileri 55
Şekil 2.6.	Erasmus+ Yükseköğretimde Hareketlilik Sayıları 57

EKLER LİSTESİ

	Sayfa
Ek-1. Odak Grup Çalışması Soruları	84

1. BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE AVRUPA BİRLİĞİ

1.1. Uluslararasılaşma

Uluslararasılaşma ulusal sınırın ötesine geçme, yani dışa açılım, modern dünyanın hızlı gelişimine ayak uydurabilme olarak adlandırılabilir. Bir diğer deyişle ulusal boyutun uluslararası boyuta taşınmasıdır (Calof ve Beamish, 1995). Ülkeler arasındaki işbirliğinin ulus ötesine taşınması, uluslararası ilişkilerde stratejik öneme sahip karşılıklı işbirliği ve görüş alışverişi gibi unsurların inşa edilmesi uluslararasılaşmanın gereğidir (Enders, 2004:367).

Uluslararasılaşma kavramı, uluslararası işbirliği çerçevesinde ekonomik, sosyal ve siyasal olarak bireylerin ve düşüncelerin etkileşiminden oluşmaktadır. Bu etkileşimin yaşanması için ulusları bir araya getiren, öğrenmeyi sağlayan unsurların var olması gerekmektedir (Marginson ve Wende, 2009:22). Başka bir deyişle uluslararasılaşma sosyal, kültürel ve ekonomik faaliyetlerin ulus dışına yayılmasıdır. Ortak bir kanı çerçevesinde, sınır dışına çıkmak söz konusu faaliyetlerin bir başka topluma aktarılması, yani etkileşimi, manasına gelmektedir. Bu düşünce istikrarlı ve gelişen bir ekonomi ile doğru orantılıdır (Luijten-Lub, 2007:5). Ayrıca, ortak değerlerin paylaşılması ve geliştirilmesi, işbirliğinin güçlenmesi, ekonomiye yönelik çeşitli kaynakların elde edilmesi olarak tanımlanabilir. Dış piyasayı niteleyen uluslararasılaşma aynı zamanda firmaların bu süreçte bağlantılarını güçlendirmesine, artırmasına ve girişimciliğe katkıda bulunmasına olanak sağlamaktadır. (Schweizer, Vahlne ve Johanson, 2010).

Uluslararasılaşma sadece çağımızın kavramı olarak görülmemelidir. Tarih boyunca milletlerin birbirini etkilemesiyle birçok sosyal, siyasal ve ekonomik gelişmeler yaşanmıştır. Buna sebep ise buldukları ortamdan başka bir ortama geçen milletlerin etkileşimidir. Ortaçağ'ın ticaret yolları, Fransız İhtilali, Sanayi Devrimi, İki Kutuplu Dünyanın sona ermesi gibi tarihi olayların etkisi tüm dünyayı etkilemiştir. Soğuk Savaş'ın sona ermesi, Avrupa Birliği'nin kuruluşu ve teknolojik gelişmeler ulusların sınırları dışına çıkmasında etkili olmuştur. Sınırların aşılması ve toplumların etkileşimi bugünkü küreselleşmenin ilk adımını oluşturmuştur. Bu sebeptendir ki yaşana gelişmeler günümüz dünyasına, küreselleşmeye, etki etmiştir (Aslan, 2009: 289).

İnsanoğlu varlığından buyana gelişim gösterdiği her alanda birbirini etkilemiştir. Söz konusu etkileşim ekonomik, sosyal, siyasal ve teknolojik rekabet ortamının ülke sınırlarını aşmasına neden olmuştur. Birbirlerinden yeni şeyler öğrenen toplumlar yeni fikir ve düşünceler yaratmaya uygun hale gelmiştir (Hyttten ve Bettez, 2008).

Küreselleşme ile iç içe olan bu kavram bilim ve teknoloji gelişmeleriyle doğru orantılı ilerlemektedir. Çağının en parlak dönemini yaşayan insanoğlu, sosyal, siyasal, ekonomik ve teknolojik birçok alanda uluslararasılaşmanın etkisi altındadır. Başka bir deyişle küreselleşme etkisine kurumların verdiği cevap uluslararasılaşmayı meydana getirmektedir. Dolayısıyla bu kavram birçok alanda kullanılmaktadır (Cantwell ve Maldonado, 2009:289).

Uluslararasılaşmanın küreselleşme ile yakından ilgili olması, ülkeler arasındaki devinim ve iletişim bağının güçlenmesiyle alakalıdır. Dünya, ulus/devlet/toprak sınırlarını aşarak birçok alanda bütünlük sağlamaktadır (Scholte, 2008). Küreselleşme uluslararasılaşmadan daha etkileyici olarak görünse bile uluslararası kavramının içinde yer alan bir tanımdır. Birçok araştırma bizlere bu kavramların birbirinin alternatifi olarak kullanıldığını göstermektedir (Hirst ve Thompson, 1999). Öte yandan küreselleşme uluslararasılaşma sürecinin bir parçası olarak görülmektedir. Sınır ötesi faaliyetler yabancı sermaye, turizm, uluslararası kurum ve kuruluşlar bu sürecin en önemli unsurlarını oluşturmaktadır (Kearney, 2001).

Küreselleşme ile uluslararasılaşma birbirine benzer kavramlar olarak nitelendirilebilir ancak sebep ve sonuç ilişkisi bakımından birbirinden ayrılır. Küreselleşme dünyayı etkilerken, uluslararasılaşma dünyanın bu etkiye verdiği cevabı oluşturmaktadır. Küreselleşmenin sosyal, siyasal ve ekonomik açıdan uyguladığı baskıya kurumların ulus ötesine geçme eğilimi ise uluslararasılaşmayı oluşturur (Knight, 2004:5-31).

1.2. Uluslararasılaşmanın Boyutları ve Önemi

Tek bir tanımı bulunmayan uluslararasılaşmanın birçok boyutu bulunmaktadır. Farklı alanlarda farklı tanımların yapılması bu kavramın karmaşıklığını ve gelişimini nitelemektedir (Bartell, 2003). Hangi açıdan bakılırsa bakılsın sınırların aşılması uluslararasılaşmanın boyutunu genişletmektedir. Toplumlararası mesafelere rağmen farklılıkların ortadan kalkması ile dünya genelinde ekonomik, sosyal ve siyasal alanda yoğun bir iletişim bulunmaktadır (McGrew, 2008).

Birçok alanında kendini gösteren uluslararasılaşma siyasi, sosyal, teknolojik birçok alanı hiç kuşkusuz etkilemektedir. Dolayısıyla her bir disiplin için uluslararasılaşma kavramı farklı etki alanına sahiptir (Gökdere, 2001:74). Küreselleşme gibi uluslararasılaşma da bir toplumun beraberinde getirdiği sosyal, siyasal, ekonomik ve kültürel birçok unsurların ulus ötesi taşınmasını sağlamaktadır (Parlak, 2003: 350).

1.2.1. Sosyal ve Kültürel Boyutu

Gelişen dünyada uluslararasılaşmanın sosyal boyutu toplumsal gelişim ile ilişkilendirilebilir. Sınırların aşılmasıyla kültürlerarası öğrenme ve farkındalık, vatandaşlık algısı, bireylerarası önyargının ortadan kalkması, barışın ve refahın sağlanması gibi unsurlar önem kazanmaktadır. Bu açıdan bakıldığında sosyal-kültürel etki içerisinde özellikle eğitim boyutu kültürlerin kaynaşmasına büyük katkı sağlamaktadır (Maringe, 2010).

Kültürlerarası etkileşim ve farkındalığın uluslararasılaşma ile artması, özelde toplum genelde ise dünya barışına katkıda bulunan bir vatandaşlık duygusu yaratmaktadır. Sınırları aşan bireyler birçok alanda işbirliği kurabilme yeteneğine sahip olmaktadır. Bu bağlamda uluslararasılaşmış bir eğitim sisteminde söz konusu bilgi ve becerileri kazanan bireyler daha fazla bilgi birikimine sahip olmaktadır (Biddle 2002).

Sosyo-kültürel boyutu etkileyen eğitim faktörünü oluşturan kurumlar genellikle üniversitelerdir. Yükseköğretim kurumları hem nitelikli bireyler yetiştirmesi hem de toplumlararası öğrenme ile farkındalığın sağlanması, dünya barışına katkıda bulunması açısından önemli kurumlardır (Marigne ve Foskett, 2010).

Uluslararasılaşma, uluslararası alanda daha fazla ilerlemeyi gerektirir. Ülkeler arasındaki sınırların ortadan kalkması eğitim, araştırma, kurum ve kuruluşların önemini artırmaktadır. Bu durum eğitimin uluslararasılaşmasına işarettir (Gornitzka, Gulbrandsen ve Trondal, 2003). Öğrenim, araştırma ve kurum gibi kavramların ulusal sınırlar dışına yayılması eğitimin uluslararasılaşma boyutu ile alakalıdır. Dolayısıyla uluslararasılaşmanın bu boyutu her haliyle topluma hizmeti içermektedir (Knight 1993).

Eğitimin ülke sınırları dışına çıkması, kazanılan farklı fikir ve becerilerin birçok alanda kullanılmasını sağlamaktadır. Sosyal boyutu açısından değerlendirildiğinde farklı bir eğitim sisteminde yetişen donanımlı bireylerin edindikleri bilgiler topluma katkı sağlayacaktır (Knight, 2004:5-31). Eğitim, bir toplumun kalkınabilmesi için ihtiyaç duyulan gelişmelerin bireyler kanalıyla topluma yansımalarıdır. Bu haliyle uluslararası gelişmelerin eğitim üzerindeki etkisi her geçen gün artmaktadır (Birikim, 2006).

Uluslararasılaşmanın eğitim boyutunda önemli bir faktör bulunmaktadır. Birincisi gelişen dünyanın gereksinimlerine cevap verecek bireylerin yetişmesinde öncü rol oynamaktır. İş piyasası, yatırım, uluslararası işbirlikleri gibi hızlı gelişen alanların ihtiyaçlarını destekleyen bir eğitim günden güne önem kazanmaktadır. İkinci olarak, eğitimin uluslararasılaşmasında, kurumların bütçesine ve ulusal ekonomiye katkı sağlayan uluslararası öğrenci sayısının fazla olması etkilidir (Qiang, 2003).

Aigner et al (1992) eğitimin uluslararasılaşma boyutunu, uluslararası güvenlik, ekonomide rekabet ve toplumlararası hoşgörü olmak üzere üç ana maddeye bağlar. Scott (1992) bu boyutu rekabet gücü, bölgesel farklılıklar, uluslararası ticaret, uluslararası barış ve güvenlik gibi unsurlar ile açıklar.

1.2.2. Siyasal Boyutu

1648 Westphalia anlaşmasıyla ortaya çıkan ulus devletlerin sınırları belirlenmiş ancak bu sınırlar devletlerin birbirinden etkilenmesine engel olamamıştır. Özellikle 20. Yüzyılın ortalarında dünyada yaşanan büyük gelişmelerin politik ilişkilere de etki ettiği anlaşılmaktadır (Heywood, 2014:53-83).

Ulusal sınırların dışına çıkma beraberinde beraberinde ekonomik, siyasal, sosyal, askeri gibi çeşitli alanlarda devletlerin gelişmesine olanak sağlamaktadır. 19. yy'da bunun en güzel örneğini İngiltere oluştururken günümüzde bu rolü Süper Güç olarak adlandırılan Amerika Birleşik Devletleri (ABD) üstlenmektedir. Ayrıca Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle Rusya'nın güdümünden ayrılan uydu devletler de küresel dünyaya entegre olma yolunda sınırlarını açmıştır. Dolayısıyla her geçen gün serbest piyasa ekonomisine uyumları artmaktadır (Ritzer, 2011).

Çeşitli alanlarda kendini gösteren uluslararasılaşma ülkeler arasındaki siyasi ilişkilerin yürütülmesinde önemli etkenlerden biridir. Ulus ötesi faaliyetlerin (eğitim,

kültür, ekonomi vb.) dünyanın daha istikrarlı ve yaşanılabilir hale gelmesinde etkili olacağı düşüncesi günden güne etkili olmaktadır (Harry, 2003). Öyle ki İkinci Dünya Savaşı'nın yıkıcı etkisini ortadan kaldırmak için birçok ulusüstü ve uluslararası kuruluşlar ortaya çıkmıştır. Birleşmiş Milletler (BM), IMF, Kuzey Atlantik (NATO), Avrupa Birliği (AB), Dünya Bankası gibi kuruluşlar hem siyasi hem de ekonomik alanda devletlerin sınırları aştıklarını göstermektedir (Robertson, 1992). Öte yandan tüm bu gelişmelerin dünyada pozitif bir ortam yaratacağı düşüncesinin aksine küreselleşmede etkili olan büyük devletlerin gücüne güç katmayı hedeflediği düşünülmektedir (De Wit, 2002).

1.2.3. Ekonomik Boyutu

Ekonomi boyutu uluslararasılaşmanın en canlı alanlarından biridir. Ticaret kavramı sadece yaşadığımız yüzyıla bağlı bir kavram olmadığından toplumlararası ticaret bağı aslında uluslararasılaşmanın ekonomik kökeninin eski olduğunu göstermektedir (Harlan ve Rahschulte, 2011).

19.yy'ın ikinci yarısından sonra İngiltere'de başlayan sanayi devrimine bağlı olarak yaşanan gelişmeler büyük bir öneme sahiptir. Üretilen malların ülke dışına çıkması yani ihraç edilmesi tüm dünyayı etkilemiştir. Dolayısıyla bu durum küresel olarak birbirine bağlı ticaret ve ekonomik sistemin doğmasına neden olmuştur (Heywood, 2014:111-136).

Ekonominin küresel bir boyuta taşınması özellikle İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra meydana gelmiştir. Büyük pazar alanlarının oluşturulması, yabancı sermaye, serbest piyasa gibi kavramlar tüm dünya geneline yayılmaya başlamıştır. Tüm bu ekonomik gelişmeler uluslararasılaşma sürecinde dünyanın entegre olduğu finansal sistemi meydana getirmiştir (Robinson, 2010).

Ekonominin uluslararasılaşması, daha iyi bir ekonomi ile yaşam standartlarının yükselmesi anlamına gelmektedir. Açık ekonomi, yani piyasa rekabeti, yabancı sermaye ve doğrudan yabancı sermaye yatırımları gibi dünya ekonomisine entegre çalışmaları uluslararasılaşmanın en önemli iki kuralıdır. Yabancı sermaye, ulusötesi ekonomik ilişkilerin güçlenmesi açısından önemlidir. Bu durum kurumların hem dünya ekonomisiyle güçlü bağlar kurmasına hem de ekonomilerinin gelişmesine katkı sağlamaktadır (Gorynia, 2002).

1.3.Avrupa Birliği ve Genel Bilgiler

1.3.1 Avrupa Birliği

Birlik; tek olma, bir araya gelme anlamında kullanılan bir kavramdır (TDK http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&kelime=B%C4%B0RL%C4%B0K) Birliğin ulus boyutunda değerlendirilmesi ise devletlerin çeşitli sebeplerle kurduğu işbirliğine bağlıdır.

Birlik kavramı genel bir ifadeyi kapsayıp, özel (spesifik) anlamlar içeren ifade Őekilleri de bulunmaktadır. Örneğin, ekonomik, siyasi, federal, askeri, ulusüstü birlik gibi birçok özel yapısı bulunmaktadır. Farklı amaçlar için biraraya gelmiş olsa bile temelde önemli olan birlik oluşturmak, yani birlik kavramıdır. Birbirleri arasında bazı farklar bulunmakla beraber benzer yönleri de mevcuttur. Hedefleri bakımından farklı olsalar bile biraraya gelme, işbirliği, bütünüleşme gibi kavramlar ortaktır (Bozkurt, 1997).

Avrupa Birliği, uluslararası örgütlerin yapısından farklı olup ulusüstü bir yapılanmanın yegâne örneğidir. Birlik kendi içinde barındırdığı devletlerin siyasi yapılanmalar ile birlikte işbirliği yapmalarını sağlamaktadır. Yani devletleri siyasi ve ekonomik açıdan yöneten ortak bir yapı konumundadır (Ülger, 2007:3-13) 28 üye ülkesi ve 500 milyondan fazla nüfusu bulunan Avrupa Birliği sadece yasalar ve normlar değil, demokrasi, insan hakları ve sosyal adalet gibi ortak değerlerden oluşmaktadır (Cini ve Borragan 2016).

1.3.2 Kuruluğu ve Tarihçesi

Birlik olma düşüncesi Avrupa için yeni bir kavram değildir. Özellikle 18.yy'da bazı düşünürlerin ortak bir yapıda yönetilme fikirleri bulunmaktaydı. 19. ve 20. yy 'da birlik olma yolundaki adımlar yükselen milliyetçilik akımıyla ve İkinci Dünya Savaşı'nın da etkisiyle sekteye uğramıştır. Dolayısıyla Avrupa Birliği Avrupa'daki devletler arasında barışın sağlanması ve birlikte yaşamak adına atılmış önemli bir adımdır. (Lee, 2010).

Avrupa kavramı asırlar boyunca çeşitli sebeplerden dolayı kesin sınıra ve birliğe sahip olamamıştır. Federal bir oluşumu temsil eden Avrupa Birliği düşüncesi Eski Yunan'a kadar uzanmaktadır. Roma İmparatorluğu'nda tek Avrupa yapısı ilerleyen yıllarda arzu edilen bir düşünce olarak ortaya çıkmıştır. Ancak siyasi bir fikir olarak ilk defa aydınlanma döneminde ortaya atılmıştır. Federasyon olarak Avrupa düşüncesi Avrupa devletleri arasında yapılan barış antlaşmalarıyla kendini göstermiştir. Birlik olarak Avrupa fikrini kökenleri milliyetçiliğin arttığı 17.yy'da Kant, S. Simon, W.

Penny ve V. Hugo gibi düşünürlerin öncülüğünde ortaya çıkmıştır. 18. yy sonlarında özellikle Sanayi Devrimi etkisiyle artan ticaret faaliyetleri serbestleşmesi sınırların aşılmasına neden olmuştur. Böylece birlik olma çabaları ekonomik açıdan başlamış olacaktır (Bozkurt, 1997).

Avrupa'da ekonomik birleşmenin ilk sinyali Hollanda, Belçika ve Lüksemburg arasında 1932 yılında imzalanan Ouchy Sözleşmesi'dir. Bu sözleşmenin temel amacı söz konusu ülkeler arasında Gümrük Birliği oluşturmaktır. II. Dünya Savaşı öncesi döneme kadar olan süreçte yaşanan ayrılıklar, düşmanlıklar, milliyetçilik, sömürge yarışı gibi unsurlar Avrupa'nın birlik kurmasına engel olmaktadır. Avrupa devletleri arasında tarih boyunca yaşanan çekişmeler, özellikle II. Dünya Savaşının neden olduğu ağır şartlar, bu sürtüşmenin sona ermesinde büyük etken olmuştur. Sosyal, siyasal ve ekonomik buhran birlik olma fikrinin önayağını oluşturmuştur. Ekonomik ve siyasal olarak bütünleşme düşüncesi Avrupa ülkelerinin öteden beri aklında bulunmaktadır. Birlik olma düşüncesinin temelinde bazı sebepler yatmaktadır. Bunlardan birincisi, Avrupa'nın süper güç olma düşüncesidir. Hâlihazırda dünyanın merkezi olan iki ülke Sovyetler ve Amerika'nın yanında bir diğer güç olarak yer alması önemlidir. Bir başka neden, Almanya ve Fransa arasında süren Yüzyıl Savaşları'nın artırdığı husumetler ve savaş ortamının engellenmesidir. Savaşlardan bıkan Avrupa'nın kalıcı bir barışa ihtiyacı olduğu düşüncesi günden güne önem kazanmıştır. Diğer bir neden ise, ekonomik gelişme için Avrupa'nın birlikte hareket etme düşüncesidir. Ekonomik çöküntünün giderilmesi, az gelişmiş bölgelerin kalkındırılması, işsizliğin önlenmesi gibi sebepler ekonomik hedeflerin başında gelmekteydi (Özcan, 1999).

Birleşme düşüncesi, uzun yıllardan bu yana akıllarda yer almaktadır. Ancak, savaşların getirdiği istikrarsız ortam Avrupa için meyvelerini yıllar sonra vermiştir. Baş gösteren bu fikirlerin zemini 18 Nisan 1951'de kurulan Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu (AKÇT) oluşturmuştur (Bulut, 2005:13-22). Yıllar süren savaşlardan yorulan Avrupa'da istikrarın sağlanması amacıyla kurulan topluluğun özellikle askeri alanda kullanılan kömür ve çeliğin önemli bir işlevi olması ve müşterek bir çıkar sağlaması açısından bu ismi almıştır (Spruyt ve Lyons, 2000).

Avrupa Birliği'nin kurulma aşamasında birçok fikir beyan edilmiş ancak AKÇT'ye kadar uygulanan fikirlerden bir verim alınamadığı görülmüştür. İşbirliğini esas alan ulus üstü bir yapı örneğini, yani Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu teklifini ortaya atan Fransız bürokrat Jean Monnet'tir. Söz konusu birlik planı "Schuman Planı" başlığıyla Fransız dış işleri eski bakanı Robert Schuman tarafından uygulanmıştır.

Plana dâhil olan ülkeler ise Almanya, İtalya, Belçika, Hollanda ve Lüksemburg'dur. Kısaca bugünkü AB'nin temellerini oluşturan devletlerdir. Böylece Avrupa'da özellikle Almanya ve Fransa arasındaki husumetler sebebiyle çıkabilecek bir savaşın stratejik bir plan ile engellenmesi, dolayısıyla Avrupa barışının sağlanması hedeflenmiştir. Schuman Planı, tarihsel çekişmeye son vererek savaşın ancak düşüncede var olabileceğini, bir eylem haline gelemeyeceğini vurgulamıştır. Kurulan bu topluluğun temel amaçları; kömür ve çeliğin tek elden yürütmek, üretimi ve işbirliğini artırmak, barış ve istikrarı sağlamaktır (Bozkurt, 1997).

İkinci Dünya Savaşı'nın getirdiği büyük yıkımın ardından Avrupa'da barış ve huzurun sağlanması özellikle siyasi alandan ziyade ekonomik bir işbirliği ile mümkün olacağı öngörülmüştür. Bu düşünce bağlamda, Fransa, Almanya, İtalya, Belçika, Lüksemburg ve Hollanda öncülüğünde Paris Anlaşması ile kurulan Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu, barışın sürekliliğinin sağlanması konusunda yeni Avrupa'nın temelini oluşturmuştur. Dolayısıyla ekonomi alanında atılan ortak adımlar bütünleşmenin sağlanmasına ve AB'nin kurulmasına zemin hazırlamıştır. Belirtilmesi gerekir ki, temelde sadece ekonomik hedef değil siyasal bir amaç da bulunmaktadır. Ekonomik gelişmenin politik birleşme ile doğru orantılı olduğu ve birbirinden ayrılamayacağını gözden kaçırmamak gerekir (Dedeoğlu,2003).

Topluluğun tarihsel sürecinde bir diğer kurucu anlaşmalardan biri olan 1957 Roma Anlaşması, Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu (AAET) ve Avrupa Ekonomik Topluluğu'nun (AET) kurulmasına önayak olmuştur. AET'nin diğer iki anlaşmaya göre (AAET ve AKÇT) genel bir ekonomik amacı bulunmaktadır. Kısaca bu anlaşma ile, üye ülkeler arasında gümrük serbestliği, ortak tarım politikası, her alanda serbest dolaşım gibi politikaların hayata geçirilmesini sağlamıştır. Daha sonra 1967'de söz konusu üç topluluk Avrupa Toplulukları (AT) başlığı altında birleşmiştir. Son olarak, 1993 Maastricht Anlaşması ile AT yerini Avrupa Birliğine bırakmıştır. Topluluk yerini artık birliğe bırakmış ve amaçlarını genişletmiştir. Ekonomik, sosyal ve siyasal bir birlik olarak "ortak" kararlar alınmıştır. Avrupa vatandaşlığı duygusu, ortak para birimi, ortak dış politika, ortak sağlık, güvenlik ve kültür politikaları benimsenmiştir. Hatta "Tek Avrupa Pazarı" politikası Maastricht Anlaşması ile yürürlüğe girmiştir. Görüldüğü gibi AB'nin kurulmasına kadar geçen süre zarfında birçok topluluk ve hedefler belirlenmiş, hayata geçirilmiştir. Adımlar sırasıyla ve benimsenerek atılmıştır. Tüm bu hedefler bugünkü AB'nin çekirdeğini oluşturmuş ve sağlam temeller üzerine kurulmasına yardımcı olmuştur. Kurucu anlaşmalar bir çeşit yol

haritası niteliğinde Birliğe ışık tutmuştur (Özcan, 1999).

Kısaca, Avrupa Birliğini oluşturan birçok kurucu anlaşma bulunmaktadır. 1951'de kurulan Topluluk sırasıyla:

- 25 Mart 1957 Roma Anlaşması ile Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET),
- 1 Temmuz 1967 Füzyon Anlaşması ile Avrupa Toplulukları (AT)
- 1 Kasım 1993 Maastricht Anlaşması ile bugünkü Avrupa Birliği (AB) adını almıştır (Bilici, 2006).

1.3.3. Avrupa Birliği Örgüt Yapısı

1951'de AKÇT'yi kuran ülkeler, hedefleri doğrultusunda 1957 Roma Anlaşması ile topluluğa ekonomik misyonun yanı sıra siyasi bir yapı da kazandırmayı amaçlamışlardır (Bozkurt, 1997).

Devlet dışı aktör konumunda olan Avrupa Birliği, dünya genelinde modern toplumun en güçlü yapılanması olarak adlandırılabilir. Kurumların varlığı, birliğe üye olan devletlerin - ve olmak isteyen devletler- politikalarını sınırlaması açısından hem vatandaşlar hem de söz konusu devletler üzerinde doğrudan bir etki yaratmaktadır. Dolayısıyla yapısı itibariyle emsali bulunmayan Avrupa Birliği, dünyadaki diğer uluslararası kurum ve kuruluşlardan bu bakımdan ayrılmaktadır (Josselin ve Wallace, 2001).

Örgütler siyasal sistem içerisinde varlığını sürdürebilmek için çeşitli yapılardan oluşmaktadır. Bu yapıların devlet üzerindeki gücünü ortak bir fayda, destek ve sağlam ilişkiler oluşturmaktadır. Dolayısıyla örgütlerin hayatta kalabilmesi için karar alma, yürütme, yargı, gibi konularda ne kadar söz sahibi olduğu önemlidir (Nye, 1968). Avrupa, birlik yolunda attığı adımlarda topluluğun egemenliğini tek bir devlete vermekten ziyade ortak çıkar paydasında anlaşma ve sözleşmelerden oluşan bir yapı kurmayı tercih etmiştir. Bu durum birliğin sağlam adımlarla ilerlemesinde etkili olmuştur (Bretherton ve Vogler, 2004).

Avrupa Birliğini örgüt yapısı itibariyle birçok kurumdan oluşmaktadır. Anayasal düzlemde oluşturulan sistemin temel amacı birliğe üye ülkeler arasında bütünlüğü, uyumu ve işbirliğini sağlamaktır. Bu bağlamda Avrupa Birliği, Avrupa Konseyi, Adalet Divanı Avrupa Parlamentosu, Bakanlar Konseyi, Sayıştay, Bölgeler Komitesi, Ekonomik ve Sosyal Komite olmak üzere sekiz ana kurumdan oluşmaktadır (Bulut, 2005:16-17).

1.3.3.1 Bakanlar Konseyi (The Council of the European Union / The Council of Ministers)

Bakanlar Konseyi, Birliğin politikalarını belirleyen yasama ve karar alma organı konumundadır. Merkezi Brüksel ve Lüksemburg'da bulunan Konsey, Avrupa Parlamentosunda ülkesinin ulusal çıkarlarını temsil eden bakanlardan oluşmaktadır (Bomberg, Peterson ve Stubb, 2003:50-57). Topluluğa üye devletlerin sesi olarak adlandırılan Bakanlar Konseyi, her üye ülkeden bir bakanın bulunduğu toplam 28 temsilciden oluşmaktadır. Konsey başkanlığı ise üye ülkeler arasında sırasıyla her altı ayda bir yürütülmektedir. Konseyin yapısı Bakanlar, Konsey Başkanı ve Genel Sekreterden oluşmaktadır. Yasama, üye devletler ekonomi politikasını koordine etme, dış ve güvenlik politikası, uluslararası anlaşmalar ve AB bütçesi gibi konulardan sorumludur (European Union, 2014).

AB'ye üye ülkelerin devlet temsilcilerinden oluşan Konsey, birlik politika ve kanunları konusunda karar alan önemli bir kurumdur. Birliğe üye devletlerin ekonomik politikalarını kontrol ederek AB bütçesini belirler. Ancak Konsey, bütçeyi onaylama, kanun teklifi sunma yetkisini Avrupa Parlamentosu ile paylaşmaktadır. Konseyin yapısına bakıldığında ulusal çıkarların göz önünde tutulduğu ve Avrupa vatandaşlarının temsilcisi olan Avrupa Parlamentosu ile ortaklaşa çalıştığı görülmektedir (Olsen ve McCormick, 2017:116). Avrupa kanunlarının oluşturulmasında karar alma ve karar uygulama sürecinde Konsey, çoğunlukla Avrupa Parlamentosu ile birlikte hareket etmektedir. Bu durum Avrupa Birliğinin politik yapısının tek bir kurum üzerine kurulmadığını göstermektedir (Bulut, 2005:18-22). Yasama ve koordinasyon konularını içeren birçok alanda görevleri bulunmaktadır. Avrupa Komisyonu tarafından Konseye sunulan kanun teklifleri değerlendirilerek, Avrupa Parlamentosu ile ortaklaşa karara varılmaktadır. Topluluk içerisinde en önemli organlardan olan bu üç kurumun beraber çalışması Avrupa Anayasası ve demokrasisi bakımından önemlidir. Üye ülkelerin ekonomi politikalarını koordine ederek, Parlamento ile birlikte Birliğin bütçesini onaylamaktadır. Avrupa Konseyi ile işbirliği doğrultusunda Avrupa Savunma ve Güvenlik politikasını belirleme ve uygulama yetkisine sahiptir. Ayrıca uluslararası anlaşmalara karar veren merciidir (Peterson ve Shackleton, 2006:60-80).

1.3.3.2 Avrupa Parlamentosu (The European Parliament)

Avrupa Parlamentosu, 28 Avrupa Birliği üyesi ÷lke vatandaşları tarafından seçilen ve onları temsil eden 751 üyeden oluşmaktadır. Parlamentoda 18 bağımsız temsilci ve toplam 8 siyasi grup yer almaktadır. Temsilcilerin sayısı üye ÷lkelerin nüfus yoğunluğu göz önünde bulundurularak belirlenmektedir. Halkın sesi olarak adlandırılan parlamentonun ilk doğrudan seçimleri 1979 yılında gerçekleştirilmiştir (European Parliament MAPs, b.t.).

Ayrıca Avrupa Birliği'nin işleyişı Lizbon Antlaşması ile bazı değişiklikleri içermektedir. AB mevzuatına (anlaşması) göre her üye devletin Parlamentoda en az 6 en fazla 96 temsilcisi bulunmak zorundadır (Tezcan, 2013:221-225).

Politika belirleyici ve uygulayıcı kararlar alan Avrupa Parlamentosu, birlik içinde doğrudan seçimle oluşturulan tek kurumdur. Kanunların içeriği konusunda Konsey ile birlikte ortaklaşa hareket etmektedir. Böylesine büyük bir Parlamento, etkili kararlar alabilmesi için çalışmalarında toplumu temsil etmeli ve toplumun düşüncelerini yansıtmalıdır. Dolayısıyla Avrupa Parlamentosu içerisinde hükümet ya da partiler bulunmamaktadır. Her üye ÷lkeden seçilen temsilciler siyasi görüşlerine göre parlamento içerisinde siyasi gruplara ayrılmaktadır. Parlamento üyeleri halkın seçtiği liderlerden oluşmakta ancak Avrupa vatandaşlarının alınan kararlara tepkisi parlamento içerisine yansımaktadır. Bu durum Avrupa Parlamentosu'nun farklılıklar ile karar alma mekanizmasının çatışması konusunda başarılı olduğunu göstermektedir (Peterson ve Shackleton, 2006:104-110).

Parlamentonun yetkileri denetleyici, yasama gücü, bütçesel kararlar olmak üzere üç ana başlıktan oluşmaktadır. Avrupa Konseyi ve Komisyonu'nun hazırladığı raporları sorgulamak, incelemek ve tartışmaya açmak gibi birçok yetkisi bulunmaktadır (Bomberg, ve diğerleri 2003:58-61).

1979'dan buyana genel oy verme yetkisi ile temsilcileri belirlenen Avrupa Parlamentosu seçimleri her beş yılda bir düzenlenmektedir. Merkezi Strasburg'da yer almaktadır. Genel sekreterliğin bulunduğu Brüksel ve Lüksemburg olmak üzere iki farklı çalışma bölgesi daha bulunmaktadır. Çalışmaların üç ayrı bölgede sürdür÷lmesi sebebi, tarihsel süreçte yaşanan olaylar ile ilgilidir. AB'nin çekirdeği olan AKÇT'nin faaliyetleri ilk olarak Lüksemburg'da, AET ise Brüksel'de toplanmıştır. Almanya ve Fransa arasında barışa dair ilk adımları temsil etmesi sebebiyle Strasburg kenti önem taşımaktadır (Ülger, 2007:63-99).

Avrupa Birliği kurumları işleyişleri bakımında birbirine bağlı kurumlardır. Doğrudan seçilen Parlamento'nun yasama yetkisi u aşama ile sınırlandırılmıştır. Parlamento, yeni bir kanun teklifini Avrupa Komisyonuna danışmadan doğrudan sunamaz, yasa teklifi ve bütçe konusunda Avrupa Konseyi'nin onayını almadan tek başına kabul edemez. (Olsen ve McCormick, 2017:134-156). Parlamento yasama yetkisini kullanan AB organı olarak adlandırılır. Avrupa Konseyi ile birçok alanda eşit sorumluluğa sahip olan Avrupa Parlamentosu, Konseyin aldığı kararları reddedebilir ya da denetleyebilir. Bu bağlamda AB'nin siyasi yapılanmasında önemli bir yere sahip olan Avrupa Parlamentosunun işleyişi u önemli ana başlıktan oluşmaktadır. Birincisi, kanun çıkarma yetkisini Avrupa Konseyi ile paylaşmaktadır. Bu durum halkın seçtiği temsilcilerin parlamento aracılığıyla yasaların demokratik meşruiyetini garanti altına alınmasına yardımcı olmaktadır. İkincisi, Birlik kurumlarının özellikle Avrupa Komisyonunun denetleyebilmektedir. Parlamento, Komisyon üyeleri ve komisyon başkanını onaylayabilir ya da reddedebilir. Dolayısıyla kurumlararası denetleme mekanizmasından söz edilebilir. Son olarak, Avrupa Birliği bütçe konularını Konsey ile ortaklaşa yürütmektedir (Fontaine, 2007:4-63).

1.3.3.3. Avrupa Komisyonu (The European Commission)

Avrupa Birliği'nin yürütme organı olarak adlandırılan Komisyon, yeni kanun ve politikaların oluşturulması, Avrupa Birliği tanıtımı, siyasi anlaşmalar gibi konulardan sorumludur. Bunun yanında AB bütçesi ve uluslararası müzakerelerde birliği temsil etmek gibi görevleri de bulunmaktadır (Olsen ve McCormick, 2017:116-133). Komisyon üyeleri her beş yılda bir seçilmektedir. Avrupa Konseyi, Parlamento seçimlerinin ardından oluşturulan en büyük siyasi grup içinden Komisyon başkanı adayını Avrupa Parlamentosuna sunmaktadır. Parlamentoda çoğunluğun sağlanmasıyla Komisyon başkanı belirlenmiş olur. Seçilen Komisyon Başkanı, AB ülkelerinin önerileri doğrultusunda seçtiği başkan yardımcılarını ve komisyon üyeleri için Avrupa Konseyinden onay aldıktan sonra ekibini oluşurmaktadır. Ayrıca politikacı, araştırmacı, hukukçu ve çevirmenler olmak üzere Komisyonun 32 bin civarında çalışanı bulunmaktadır (Political Leadership, b.t.).

Avrupa Komisyonu hem yasama hem de yürütme yetkilerini belirli sınırlar çerçevesinde kullanan bir kurumdur. Bu yetkiyi kullanırken AB Parlamentosu ve Konseyi'nden bağımsız hareket etmemektedir. Yasama ve yürütme süreci, Birlik Anayasasının hukuka uygun uygulanması konusuna çalışmalar yürütmektedir. Bağımsız siyasi yapısı itibariyle üye devletlerin kendi politikaları ile değil Birliğin

çıkarları doğrultusunda hareket etmektedir. Bürokratların ülkelerini temsilen Birliğin bir üyesi olduğu düşünülmektedir. Dolayısıyla her bir üye bağımsız olarak değerlendirilmektedir (Peterson ve Shackleton, 2006:81-100).

Avrupa Komisyonu yürütme yetkisine sahiptir ancak AB'nin siyasi yapısına bakıldığında bu yetkinin tek bir kuruma verilmeden ortaklaşa yürütüldüğü görülmektedir. Toplam 28 üyeden oluşan kurum, Birliğin çıkarları doğrultusunda hareket etmektedir. Bu bağlamda devletini temsil eden bir bürokrat değil AB temsilcisi konumundadır. Ayrıca Avrupa Parlamentosunun, Komisyon üzerinde güvenoyu ve görevden alma gibi yetkisi bulunmaktadır (Tezcan, 2013:321-370).

Tüm bu başlıkların yanı sıra Komisyonun birçok öncelik alanı bulunmaktadır. Bunlar sırasıyla; istihdam, büyüme ve yatırım, dijital tek Pazar, enerji birliği ve iklim, iç pazar, adil bir ekonomik ve parasal birlik, küreselleşmek için ticaret politikası, temel hak ve adalet, göç sorunu, demokratik değişim. Ayrıca eğitim ve öğretim başlığı altında Komisyonun yürüttüğü politikalar mevcuttur. Bu politikalardan en bilineni olan "Erasmus+ Hibe Programı" eğitim alanındaki en önemli politikalardan biridir (Education, b.t.).

1.3.3.4. Adalet Divanı

Adalet Divanı, Avrupa Birliği'nin yargı organı olarak adlandırılmaktadır. Avrupa anayasasının uygulanmasını sağlayan ve hukuki kararlar veren bir kurumdur. Birlik üyesi her devlet bağımsız ve hukukun üstünlüğüne uygun bir yargıç seçerek Divan üyelerini oluşturur. Görev süresi 6 yıl olan toplam 28 yargıç bulunmaktadır (Bulut,2005: 18-19).

Söz konusu 28 yargıç kendi aralarında görev süresi üç yıl olan Divan başkanını seçer. Görev süresi biten 28 üyenin tekrar seçilmesi mümkündür. Ön karar, ihlal, iptal ve başarısızlık işlemleri gibi davalara bakmaktadır (European Union, 2014).

Merkezi Lüksemburg'da bulunan Adalet Divanı, Avrupa Birliği'nin yargı organı konumundadır. Avrupa hukukundan kaynaklanan bireysel davalar, AB kurumları ve devletleri arasındaki anlaşmazlıklara çözüm getirmek başlıca görevleri arasında yer almaktadır. Bu durum Avrupa entegrasyonu sürecine hiç kuşkusuz Divanın büyük katkı sağladığını göstermektedir. Ayrıca Divan ekonomik sorunlar konusunda kararlar verebilir ancak ceza ve aile hukuku konusunda karar veremez (Olsen ve McCormick, 2017:157-175).

Yargısal denetim aracı olan Adalet Divanı, alınan kararların yorum ve uygulama konusunda anayasaya uygunluğunun denetlenmesini sağlar. Buradaki amaç, Birlik

anayasasının uygulanmasında Avrupa topluluğu bilinciyle herkesin eşit sayılması ve farklı yorumlardan sakınılmasıdır. Dolayısıyla anayasal düzlemde Avrupa bütünleşmesin sağlamaktadır (Tezcan, 2013:384-387).

1.3.3.5. Avrupa Konseyi (The European Council)

Avrupa Konseyi 1974 yılından buyana Avrupa'nın bütünleşmesinde önemli bir yeri bulunmaktadır. Birliğin önemli kararlarında siyasi uyarı ve yönlendirme mekanizmasına sahiptir. Dış politikanın belirlenmesi, anlaşmaların düzenlenmesi gibi konularda birliğe yön vermektedir. Birliğin siyasi öncülüğünü yapan kurumun kanun yapma gibi bir yetkisi bulunmamaktadır. Alınan kararların bağlayıcı niteliği yoktur. (Peterson ve Shackleton, 2006:38-60). Avrupa Konseyi, birliğe üye devletlerin devlet başkanları ya da hükümeti temsil eden yetkililerden oluşmaktadır. Konseyin siyasi karar alma mekanizması oy birliğine dayanmaktadır (The European Council, b.t.). Ayrıca Avrupa Konseyi genel amacı demokrasi ve hukukun üstünlüğünün korunması ve kollanmasına hizmet etmektir. Bu amaca uygun olarak Birlik politikalarının belirlenmesi, uluslararası anlaşmalar gibi konularda karar alabilmektedir (Lindberg,1970). Birliğin siyasi öncelikleri ve politikalarının belirleyen önemli bir organ olan Avrupa Konseyi, Bakanlar Konseyi (The Council) ile karıştırılmamalıdır. Dolayısıyla yasama yetkisine sahip olan Bakanlar Konseyi'nden farklı bir yapıya sahiptir. Altı ayda iki toplantıyı kapsayacak şekilde yılda toplam dört defa toplanırlar. Avrupa Konseyi, her üye devletin devlet ya da hükümet başkanları, Avrupa Konseyi Başkanı ve Avrupa Komisyonu başkanından meydana gelmektedir. Kanun yapma yani yasama yetkisi bulunmamaktadır (European Union, 2014).

Avrupa Konseyi, 28 Avrupa Birliği üyesi ülkesini temsil eden liderlerden oluşan toplantılarını Brüksel'de gerçekleştirir. Gündem konularına göre değişiklik gösteren Konsey toplantıları yılda en az 4 defa gerçekleştirilir. (Fontaine, 2017:32-33).

1.3.3.6. Sayıştay (The Court of Auditors)

22 Temmuz 1975 yılında Bürüksel Anlaşması ile kurulan Sayıştay, Avrupa Birliği'nin mali denetim orağıdır. Birliğin finansal çıkarlarını korumak amacıyla mali kaynakların yasal ve doğru bir şekilde yürütülmesi, hukuka uygunluğunun sağlanması başlıca görevidir. (Peterson ve Shackleton, 2006:210-228).

Her üye ülkenin seçtiği toplam 28 üye, Parlamentonun görüşü doğrultusunda Bakanlar Konseyi tarafından 6 yıllığına atanmaktadır. Her yıl çalışmaları doğrultusunda hazırlanan Sayıştay raporunun yaptırım gücü bulunmamaktadır. Ancak kurumlar bu raporları dikkate almaktadır (Ülger, 2007:74-76)

Avrupa Birliği'nin dış denetçisi olarak Sayıştay vergi mükelleflerinin çıkarlarını gözetmektedir. Yasal yetkisi bulunmamasına rağmen Avrupa Komisyonu'nun AB bütçesini yönetmesini ve finansal raporların geliştirilmesine katkıda bulunmaktadır. Bu bağlamda birçok görevi bulunmaktadır:

- AB gelir ve giderlerini denetlemek
- Paranın doğru harcanması ve değerinin artırılması,
- AB fonlarını kullanan tüm kurum ya da kuruluşları kontrol etmek,
- Yolsuzluk ve yasadışı faaliyetlerin Avrupa Parlamentosu ve AB Konseyi'ne raporlamak,
- Finansal araçların nasıl daha iyi yönetileceğine dair uzman görüşü niteliğinde fikirler vermektir (European Court of Auditors).

1.3.3.7. Ekonomik ve Sosyal Komite (European Economic and Social Committee)

Roma Antlaşmasıyla kurulan ve merkezi Brüksel'de bulunan Ekonomik ve Sosyal Komite'nin amacı işçilerin, işverenlerin ve bölgesel çıkarlar gruplarını biraraya getirerek düşüncelerinin Komisyona, Konseye ve Parlamento'ya iletilmesini sağlamaktır. Dolayısıyla Komite görüş bildiren bir kurum niteliğindedir. Dört yılda bir seçimleri yapılan Komitenin toplam 353 üyesi bulunmaktadır (Olsen ve McCormick, 2017:191-193).

1.3.3.8. Bölgeler Komitesi (Committee of the Regions)

Merkezi Brüksel'de bulunan Bölgeler Komitesi, yerel yönetimlerin temsilcilerinden oluşan toplam 350 üyesi bulunmaktadır. Söz konusu temsilciler, dört yıl süreyle üye ülkeler tarafından seçilir ve Bakanlar Konseyi tarafından atanır. Kurumun amacı bölgesel ve yerel konularda karar alma mekanizmasına etki etmektir (Olsen ve McCormick, 2017:193-196).

1.3.4. Avrupa Birliği Bölgesel Politikası

Bölgesel politika kavramı, gelişmenin sağlanması için her bölgenin sosyal, kültürel, ekonomik ve çevresel farklılıklarına uygun uygulamaların bütünü oluşturulmaktadır. 1957 yılında Roma Anlaşması ile bölgelerarası farklılıkların azaltılması ve ekonomik birliğin sağlanması hedeflenmiştir. Bu kapsamda geliştirilen bölgesel politikalar çerçevesinde 1958'de Avrupa Sosyal Fonu, 1962'de Avrupa Tarımsal Garanti Fonu, 1975'te Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu oluşturulmuştur. Ayrıca AB bütçesinin yaklaşık üçte biri Yapısal Fonlar ve Uyum Fonuna aktarılarak bölgelerarası uyum sağlanması hedeflenmektedir (Sağbaş ve Fişne, 2010: 189-212).

Tablo 1.1. Avrupa Birliği Bölgesel Politika Tarihi Gelişimi

Program Dönemi	Yoğunlaşma Alanı
1957-1988	Uyum ve Yapısal Fonların Ortaya Çıkışı
1989-1993	Projeden Kapsamından Dönemsel Programlara Geçiş
1994-1999	Bütünleşme Politikasının Hız Kazanması
2000-2006	Genişlemeyi Başarma
2007-2013	Büyüme ve İstihdam
2014-2020	Sürdürülebilir Kalkınma Üzerine Yoğunlaşma (Europa 2020)

Kaynak: Çimen, 2012: 51

Tablo 1.1.'de görüldüğü gibi tarihi süreç içerisinde AB bölgesel politikaları her dönem farklı özellikler göstererek gelişmeye yönelik olarak ilerlemiştir. Dönemsel strateji dikkate alındığında AB öncelikle uyum ve yapısal fonların kurulmasını sağlamıştır. Sonraki süreçte uygulanan projelerin verimliliği dikkate alınarak 7 yıllık dönemsel programlara geçilmiştir. Programların geniş bir süreye yayılmasıyla ilk olarak faaliyetler sayesinde bütünleşme hedefleri gerçekleştirilmiştir. Birlik ve bütünlüğün sağlam temele dayandırılması gerekliliğini tasavvur eden AB bir sonraki program döneminde ise genişlemeye hassasiyet gösterecektir. Bütünleşme ve genişlemenin başarılmasıyla bir sonraki dönemsel süreçte büyüme ve istihdamın geliştirilmesi hedef olarak belirlenmiştir. Tüm bu gelişmelerin başarılı bir şekilde ilerlemesi ve her alanda sürdürülebilirliğinin sağlanması Europa 2020 stratejisi, yani son program dönemiyle hedeflenmektedir. Görüldüğü gibi AB dönemsel stratejisini oluştururken bir önceki dönemin çıktıları ve sırasıyla hangi adımların atılması gerektiğini önemle kavramış ve uygulamıştır.

Avrupa Birliği kendi içinde sosyal ve ekonomik alanda birçok farklılığı içeren ulus üstü bir yapıya sahiptir. Söz konusu farklılıkların giderilebilmesi için çeşitli politikaların varlığına ihtiyaç duyulmuştur. Bu kapsamda oluşturulan bölgesel politika Birlik üyesi ülkeler arasındaki farkların en aza indirilmesi ve uyumun sağlanması adına uygulanmıştır. Bu açıdan bakıldığında, Birliğin geleceğine yön veren

dayanışma, gelişme ve uyum kavramları Bölgesel Politikanın temelini oluşturmaktadır. Üye devletler arasındaki sosyal ve ekonomik farklılıkları azaltma düşüncesinin temelinde entegrasyon sürecini hızlandırmak ve birliği koruyabilmek bulunmaktadır (İktisadi Kalkınma Vakfı, 2011). Dolayısıyla Tablo 1.1.'de belirtilen yoğunluk alanının, bölgesel politika amaçları ile doğru orantılı olduğunu söylemek mümkündür.

Öte yandan Avrupa Birliği için bölgesel politika, komşuluk politikası açısından da değerlendirilmektedir. Sadece Birlik içindeki uyumun sağlanması değil dış ilişkilerin geliştirilmesi ve birçok alanda işbirliğinin sağlanması da hedeflemektedir. Küreselleşen dünyada kalkınmanın en önemli şartlarından biri ekonomik işbirliği ve sınırların güvenliğidir. 2014 yılında AB'nin genişleme politikası kapsamında on ülkenin birliğe katılmasıyla komşuluk politikası önemini artırmıştır. Dolayısıyla bölgelerarası istikrar ve ekonomik uyumun sağlanması çevre ülkeler ile ilişkilerin geliştirilmesi ile doğru orantılı olmaktadır. Böylece topluluğun ekonomik, siyasal ve sosyal geleceği açısından atılan adımlar tutarlı bir bölgesel politika ile istenilen düzeye gelmiş olacaktır (Özgöker, 2010: 93).

1.3.4.1. Bölgesel Politikanın Nedeni ve Önemi

AB bölgesel politika ihtiyacının temel nedeni, birliğin kuruluşundan buyana bölgelerarası mevcut sosyo-ekonomik farklılıkların giderilmesine yönelik yapılan çalışmalardır. Bir başka neşen ise, uyum ve birlik içinde dengeli gelişmenin sağlanmasıdır. Birlik ve dayanışma için öncelikle bölgelerarası uyumun ve az gelişmiş bölgelerin sosyal ve ekonomik kalkınmasının dengeli yayılması önemli bir konudur (İktisadi Kalkınma Vakfı, 2011). Kısaca, bölgesel dengesizliğin sebebi olan zengin ve fakir bölgeler arasındaki farkın azaltılmasına ve toplumsal refahın yükseltilmesine destek vermektir. Zaman içerisinde birliğe yeni ülkelerin katılması, genişleme ile bölgelerarası gelişmişlik farkı daha da belirgin olmaya başlamıştır. Geri kalmış bölgelerin dengeli kalkınması, rekabet gücünün ve iş imkânlarının artırılması bölgesel politikanın en önemli amaçlarıdır. Böylece bölgelerarası gelir eşitsizliği, uyum, dayanışma ve farklılıklar AB'yi bölgesel bir politika izlemeye yöneltmiştir (Zsuzsanna, 2009).

Ekonomik ve sosyal olarak zayıf olan bölgelerin desteklenmesi AB'nin uzun süredir uyguladığı bir politikadır. 1957 Roma Anlaşması ile ilk kez gündeme gelen bu

konu 1974 Paris Zirvesi ile bölgesel politikanın oluşturulması kararlaştırılmıştır. Mali desteğin bölgelerin ihtiyacına göre artırılması ve denetlenmesi konusunda önemli adımların atılması 1988 yılında Yapısal Fonlara ilişkin düzenleme sonrasında gerçekleştirilmiştir. 1993'te Maastricht Antlaşması'nda üye ülkeler arasındaki sosyal ve ekonomik farkların giderilmesi ve kalkınmayı hızlandırmaya yönelik olarak Uyum Fonu (Cohesion Fund) kurulması uygun görülmüştür. Böylece bölgesel politika, ortak pazar ve ortak para birimi olan Euro'ya geçişi kolaylaştırmıştır (Çaşın ve Özgöker, 2013: 215-218).

Bölgesel politikanın ana hedefi rekabet ve yeni iş alanı yaratma, büyüme ve sürdürülebilir kalkınma ile bireylerin yaşam kalitesini yükseltmektir. Eğitim, araştırma ve yenilik, ortak pazar, istihdam, enerji ve çevre gibi birçok alanda önemli yatırımlar desteklenmektedir. Bu bağlamda Avrupa'nın akılcı, sürdürülebilir ve kapsamlı büyümesi hedeflenmektedir. Ayrıca Avrupa Birliği 2020 stratejisi kapsamında yürütülen bölgesel politikalara harcanan bütçe 351.8 milyar € olarak belirlenmiştir (The EU's main investment policy, b.t.).

Avrupa Birliği, küresel bir aktör olarak etkinliğini artırabilmesi için öncelikle kendi içinde birliği sağlamlaştırma ve dışa yönelik ekonomik hedeflerini gerçekleştirme önemini farkındadır. Bölgelerarası gelişme politikası her ülke için ihtiyaç duyulan ve birbiriyle uyumlu politikalar olması gerekmektedir. Başka bir deyişle, sanayi sektöründe istihdam olanağı sınırlı olan bölgelerin hizmet sektöründe istihdamı az olan bölgelerle aynı politikayı izlemesi beklenemez. Ana hedef ise çeşitli farklılıklara sahip olan bu bölgelerin gelişmiş bölgelere yakınlaştırılmasını sağlamaktır (Tiftikçigil, 2010:92).

Bölgesel politika AB'nin gelişme hedefleri ve geleceği açısından çok önemli bir konudur. Her üye devletin oluşturduğu bölgesel politikanın uyum ve koordinasyon içinde yürütülmesi ve fonların tutarlı bir şekilde dağılımı dikkat edilmesi gereken bir durumdur. Örneğin ülkenin refah durumu ve karşılaştırmanın yapılabilmesi için GSMH'nin hesaplanması bölgesel politikanın gidişatını belirlemektedir. Bu durum topluluk ortalamasının birbirinden farklı olduğu (ortalamanın altında kalan) ülkelerde ekonomik kaynakların eşit olarak dağılmaması gibi sebeplerden dolayı gelişmişlik ve rekabet konusunda diğer bölgelerden geri kalmalarına neden olmaktadır. İşte söz konusu bu farklılıkların giderilmesi bölgesel politikanın dengeli bir şekilde

yürütülmesi ile alakalıdır. Küreselleşen dünyada rekabetin ve sürdürülebilir kalkınmanın artırılabilmesi için AB öncelikle kendi içindeki ekonomik dengesizlikten kaynaklanan bölgesel farklılıkları gidermesi gerekmektedir. Dolayısıyla bölgesel farklılıkların göz önünde bulundurularak oluşturulan politika Avrupa için hayati bir önem taşımaktadır (Bachtler ve Michie, 2007).

1.3.4.2. Bölgesel Politika ile Genişleme ve Sorunlar

Avrupa Birliği'nin genişlemesi, Avrupa bütünleşmesi ve uyum politikalarıyla birlikte gelişmiştir. Kuruluş yıllarından buyana genişleme süreci altı kategoride incelenebilir. 1951'de Almanya, Fransa, İtalya, Belçika, Lüksemburg ve Hollanda'nın bulunduğu 6 ülkeden oluşan topluluk çeşitli genişleme dönemiyle toplam 28 üyesi bulunmaktadır. 1973 yılında İngiltere, İrlanda ve Danimarka'nın, 1981 yılında Yunanistan'ın, 1986 yılında İspanya, Portekiz'in, 1995 yılında Avusturya, Finlandiya, İsveç'in, 2004 yılında Macaristan, Polonya, Çek Cumhuriyeti, Slovakya, Slovenya, Letonya, Litvanya, Estonya, Malta, Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'nin, 2007 yılında Romanya ve Bulgaristan'ın, son olarak ise 2013 yılında Hırvatistan'ın birliğe katılmasıyla genişleme süreci bugünkü halini almıştır (T.C. Avrupa Birliği Bakanlığı, 2017).

AB'nin genişleme süreci bölgesel politikasını etkilemiştir. Birliğe katılan ülkeler arasındaki sosyo-ekonomik ve kalkınma düzeyinde farklılıkların bulunması beraberinde bazı sorunları da getirmiştir. Bunların başında nüfusun artması, kişi başına düşen ortalama gelirin azalması, işsizlik, altyapı yetersizliği, çevre sorunları gibi konular gelmektedir. Bu sorunların azaltılmasıyla ilgili olarak, fonların yeniden dağıtımı, eşit koşullarda yardım, fonların kullanımı için GSMH kriteri gibi önlemler alınmıştır (Çimen, 2012).

Birliğin üye sayısının artmasıyla söz konusu ülkelerin ekonomik ve sosyal entegrasyonunun hızlandırılması bölgesel politikanın hedefi haline gelmiştir. Birliğe yeni üye olan devletler Avrupa'da barış ve işbirliğini teşvik etmesi adına uygun görülmektedir. Ancak 15 üyeden 28 üyeye genişleyen Avrupa'nın bölgelerarası gelişmişlik farklılığı daha da artmıştır. Bu durumun AB'nin yapısında değişimlere neden olacağı beklenmektedir. Nitekim 2007 yılında Romanya ve Bulgaristan'ın katılımıyla birlik içinde gündeme gelen sorunların başında bölgelerarası gelir dengesizlikleri gelmiştir. Yukarıda belirtilen sorunlara ek olarak, tarımsal üretimde

verimliliğin düşük olması ve piyasa ekonomisine geçişin etkin olmaması gibi sorunlar da bulunmaktadır. 1999 Berlin Zirvesinde bu sorunlara çözüm olarak fonların yeniden dağıtımı ve kullanım tavanı olarak GSMH'nin %4'ü belirlenmiş olsa bile çözüme ulaşmayan bazı sorunlar olmuştur (Çaşın ve Özgöker, 2013: 248-249). Bu sorunları kısaca şu şekilde değerlendirebiliriz:

- Aday ülkelerin fonların kullanımına yönelik proje ve planlama için gerekli donanımına sahip olup olmadıkları,
- Hâlihazırda üye konumunda bulunan devletlerin bile projeler için donanım ve finans kaynakları konusunda zorlandıkları göz önünde bulundurulursa aday ülkelerin ne derece başarılı olabileceği,
- Yeni üyeler arasındaki mali dağılımın belirsizliğidir.

1.3.4.3. Bölgesel Politika Etkileri ve Geleceği

Bölgesel politika, gelişmişlik düzeyi farklı olan bölgelerin büyümesi ve kalkınmasına yönelik olduğu gibi geleceğin Avrupa'sının temellerini de atmaktadır. Bu açıdan bakıldığında bölgesel politika AB'nin çok önem verdiği bir husus olduğu açıkça görülmektedir. Özellikle birliğe yeni üyelerin katılmasıyla birlikte bölgesel bir politikanın önemi ve ihtiyacı daha da artmıştır. Çünkü her bir ülkenin gelişmişlik düzeyi birbirinden farklı olup Avrupa ortalamasının altında yer almaktadır. Birarada uyum içinde yaşamının en temel şartlarından biri olan ekonomik kalkınmanın istenilen düzeye gelmesi ve rekabet ortamı AB'nin geleceği açısından hayati önem taşımaktadır. Bilim ve teknoloji çağında küreselleşen dünya içinde sosyal, siyasal ve ekonomik olarak etkili bir aktör konumunda olması için söz konusu uyum ve birliğin önemi büyüktür (Atay, 2011).

AB ülkeleri içerisinde daha fazla gelişmiş ülkelerin ekonomik rekabette kazancı daha az gelişmiş üye ülkelere nazaran daha fazladır. Bu durum dolayısıyla bölgesel politika ile az gelişmiş bölgelere destek yapılmaktadır. Ancak ekonomik olarak hedefler bugünün Avrupası'nda istenen düzeyde değildir. Gelecek yıllarda birliğe katılacak ülkelerin bu durumu değiştirebileceği ise zor bir durum olarak gözükmektedir. İlerleyen yıllarda Karar alma mekanizmasını oluşturacak yeni nesil için II. Dünya Savaşı sebebiyle Avrupa'nın endişesi olan barış ve uyum içinde yaşama arzusu belirleyici unsur durumunda olmayacaktır. Yani esas amaç kalkınma ve işleyen bir ekonomi olması beklenecektir. Dolayısıyla bölgesel politikanın akıbeti

sürdürülebilirliği ve dengesizliklerin giderilebilmesine bağlıdır (Çaşın ve Özgöker, 2013: 248-249).

AB'nin bölgesel politikasının eleştirildiği birçok alan bulunmaktadır. Bölgelerin ulusal masrafları, kendilerine ayrılan mali destekten daha fazla oluşu belirlenmiştir. Fonların artırılması ise gelişmiş konumda olan üye devletlerinin tercih ettiği bir durum olmamaktadır. Buna ek olarak mali destek sağlanan proje ve programların kontrol mekanizmasının eksik olmasıdır. Ancak unutulmamalıdır ki, 1970'lerden buyana hızla gelişen bölgesel politika, birliğin genişlemesi ve uyum çabaları doğrultusunda önemini her geçen gün artırmaktadır. Sonuç olarak, sosyal ve ekonomik büyüme, gelişme ve kalkınmanın devamlılığını sağlayarak bölgelerarası dengesizliklerin giderilmesi ana hedeflerdir. Bu hedeflere ulaşmak için Avrupa Birliği toplam bütçesinin üçte birlik kısmını bölgesel politikalara ayırmaktadır. Üye devletlerin oluşturduğu bölgesel politikalar ve bunların desteklenmesi için topluluk rekabeti ve devlet yardımları uyum ve koordinasyon içerisinde yönetilmelidir. Ayrıca politik ve mali araçların dengeli dağılımının sağlanması farklılıklardan doğan istihdam ve gelişme gibi sorunlara çözüm olabilecektir. Dolayısıyla bölgesel politikanın geleceği üye ülkelerin söz konusu hedeflere ulaşma konusunda ne kadar başarılı oldukları ile ilgilidir (Çaşın ve Özgöker, 2013: 250-252).

1.3.5. Avrupa Birliği Fonları

Avrupa Birliği dezavantajlı bölgelerin uyum ve dayanışmasını sağlamak, ekonomik kalkınmayı artırmak amacıyla yürüttüğü bölgesel politikanın başlıca araçları, mali desteği içeren fonlardır. Yapısı itibariyle tarihsel süreçte birçok sebepten dolayı bölgesel politika üreten Avrupa Birliği, farklı nitelikleri olan fonlar aracılığıyla bölgesel düzeni sağlamaktadır. Tablo 1.2.'den anlaşılacağı üzere Avrupa Birliği'nin mali desteği her dönem artış göstermiştir. Özellikle 2007-2013 yılları arasındaki finansal desteğin 347 milyar Euro gibi büyük bir rakam olması sürekli gelişme ve değişme eğiliminde olduğunu göstermektedir (Çimen, 2012).

Tablo 1.2. Programlara Göre AB Fonlarının Miktarı

Dönem	Fon Miktarı (Euro)
1975-1988	23 milyar
1989-1993	68 milyar
1994-1999	177 milyar
2000-2006	213 milyar
2007-2013	347 milyar

Kaynak: Çimen, 2012: 55

Buna ek olarak, 1975-1988 dönemleri arasında az gelişmiş bölgelerin altyapı projelerine mali destek sağlanmasına yoğunluk verilmiştir. 1989-1993 yıllarında geliştirilen programlar 5 amaç doğrultusunda ilerlemiş ve toplam 68 milyar Euro mali destek ayrılmıştır (Çimen,2012). Bu amaçlar sırasıyla:

- AB ortalamasının altında kalan bölgelerin yapısal düzenleme ve kalkınmasının artırılması,
- Yapısal sorunlar yaşayan bölgelerin canlılığının sağlanması,
- İstihdamın artırılarak işsizlikle mücadele edilmesi,
- Genç nüfusun iş piyasasına uyumunun sağlanması,
- Tarım ve balıkçılık sektöründe gerekli düzenlemelerin yapılmasıdır.

Avrupa Birliği bütçe ile ilgili kararları bünyesindeki kurumların ortaklaşa çalışmasıyla karara bağlamaktadır. Öncelikle Avrupa Komisyonunun hazırladığı bütçe taslağını Komisyon ve Avrupa Parlamentosu inceleyerek kabul etmektedir.

2017 yılı itibarıyla Avrupa Birliği'nin bütçesi 157.9 milyar € olarak belirlenmiştir. Bütçenin %37'lik kısmı sürdürülebilir büyüme ve doğal kaynaklar, %34'lük kısmı ise ekonomik, sosyal ve bölgesel uyum politikalarına aktarılmaktadır (European Commission, 2017b).

Avrupa 2020 stratejisi bağlamında üç ana başlık bulunmaktadır: Sürdürülebilir Kalkınma ile rekabetçi ekonomi ve kaynakların verimli kullanılması, Akıllı Büyüme ile bilgi ve yenilik, kapsayan büyüme ile sosyal ve bölgesel uyumu sağlayan istihdamı teşvik etmek hedeflenmektedir. Avrupa Birliği, 2020 stratejisi kapsamında yukarıda belirtilen alanlara mali destek sağlamak ve yatırım yapmaktadır. Bu alanların

desteklenmesi ve geliştirilmesi için birçok program ve proje uygulamaktadır. Ayrıca 2007-2013 ve 2014-2020 programları kapsamında strateji planlaması aşağıdaki tabloda gösterilmiştir (European Commission, 2015).

Tablo 1.3. AB Programları Dönemsel Strateji

2007-2013	2014-2020
Birleşme	Büyüme ve istihdam yatırımları
Bölgesel rekabet ve istihdam	
Avrupa yerel işbirliği	Avrupa yerel işbirliği

Kaynak: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/guides/blue_book/blueguide_en.pdf

Mali destek Avrupa Birliği üye, aday ya da üçüncü ülkeler olmak üzere üç aşamada değerlendirilmektedir. Üye ülkelerin finanse edilmesi sürdürülebilir kalkınma, bölgesel ve yerel işbirliği ve istihdam, bütünlüğün sağlanması, kaynakların kullanımı göz önüne alınarak hazırlanmıştır. Aday ülkelerin mali destek alması, Birliğe uyum sağlanması amacıyla ekonomik ve sosyal kapasitelerini artırmalarına yöneliktir. Dolayısıyla amaç, adaylık aşamasından üye konumuna geçen ülkelerin Birliğe uyum konusunda sorun yaşamamalarıdır. Üçüncü ülkelere sağlanan mali desteğin amacı ise işbirliğinin sağlanması ile piyasa rekabetinin artırılmasıdır (Karataş, 2010:405).

Küreselleşmenin etkisiyle dünya ekonomisinin rekabetçi hale gelmesi, bölgelerarası gelişmişlik farkı, kalkınma, ekonomik ve sosyal refah, istihdamın artırılması Avrupa Birliği'nin öncelikli hedefleri arasındadır. Söz konusu fonların kullanımı bu hedeflere ulaşmak amacıyla yapılan mali yardımları içermektedir (Bilici, 2004:67-71).

1.3.5.1. Üye Ülkeleri Kapsayan Fonlar

1957 yılında ekonomik sebeplerle kurulan ve bugünkü AB'nin temellerini oluşturan topluluğun (AKTÇ) gün geçtikçe genişlemesi, buna paralel olarak üye ülkelerin ekonomik durumları önemli stratejik konular olmuştur. Birliğe yeni üye olan devletlerin serbest piyasa ekonomisine uyum sağlaması için birçok mali destek sağlanmıştır. Bu kapsamda bölgesel politika başta olmak üzere çeşitli politikalar

yürütülmüştür. Dolayısıyla bölgelerarası temel ekonomik farklılıkların ortadan kalması için çalınmalar yapılarak kalkınmanın sağlanması hedeflenmiştir (Olsen ve McCormick, 2017:237-253).

Avrupa Birliği, bölgesel ve kentsel kalkınma, tarım ve kırsal kalkınma, araştırma ve yenilik, istihdam ve sosyal içerme, denizcilik ve balıkçılık politikası, insani yardım gibi konuları kapsayan birçok alana mali destek vermektedir. 2020 stratejisi doğrultusunda Avrupa Yapısal ve Yatırım Fonları başlığı altında 5 büyük fonu bulunmaktadır: Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu (ERDF), Avrupa Sosyal Fonu (ESF), Uyum Fonu (CF), Kırsal Kalkınma için Avrupa Tarım Fonu (EAFRD) ve Avrupa Deniz ve Su Ürünler Fonu (EMFF). AB hazırladığı programlara bu fonlar aracılığıyla mali destek sunmaktadır (EU Funding, b.t.).

Yapısal Fonlar, 1957 Roma Antlaşması ile kurulmuştur. Bu bağlamda kurulan ilk fon Avrupa Sosyal Fonu olmuştur. Üye ülkelerin belirli kriterlere göre harcamalarının bir kısmı yapısal fondan karşılanmaktadır. Ancak mali desteğin süresi belirtilmemiştir. Fonların aktarımı ise Avrupa Komisyonu, Konsey ve Avrupa Parlamentosunun ortak çalışması doğrultusunda belirlenmektedir (Doğan, 2010:6). 2014-2020 stratejisi kapsamında yapısal fonlar ve uyum fonu için belirlenen toplam bütçe yaklaşık 351.8 milyar € olarak belirlenmiştir (Available Budget 2014-2020, b.t.).

Yapısal fonlar dâhilinde mali destek sağlanacak projeler, dolaylı olarak Avrupa Komisyonu tarafından finanse edilmektedir. Kalkınma programı temel alınarak hazırlanan projeler Komisyona sunulur. Değerlendirmenin ardından finansal destek üye ülkelere aktarılmaktadır. Yapısal fonların kullanılması aşamasında üye ülkeler Komisyonun önerisi doğrultusunda amaçlarına yönelik mali destek almaktadır. Programın yürütölme aşamasında üye ülke yetkilileri sorumludur. Ancak denetim raporları Komisyona sunulmaktadır (Karabacak,2004:76)

1.3.5.1.1. Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu (ERDF)

Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu, 1972 yılında Paris Zirvesi'nde kurulmasına karar verilmiş ancak 1975 yılında resmi olarak kurulmuştur. Fonun bütçesi zamanla artış göstererek yapısal fonlar kapsamında en fazla mali desteğin yapıldığı alan haline gelmiştir. Bölgelerarası kalkınma farklılıklarını ortadan kaldırma, yeniden yapılanma ve iyileştirme açısından ERDF'nin büyük bir önemi bulunmaktadır (Karluk, 2005:405). Az gelişmiş bölgelerin gelişmişlik farkının ortadan kaldırılması amacıyla iyileştirilme ve yeniden yapılanmasına, kalkınmasına katkıda bulunmaktadır (TC Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı, 2007:140).

Bölgesel politika kapsamında yürütülen mali desteklerin amacı sürdürülebilir kalkınma, meslek oluşturma, ekonomik büyüme, rekabetçi piyasa, nitelikli birey gelişimini sağlamaktır. Yenilik ve araştırma, teknolojik yenilikler, KOBİ'lere destek, düşük karbon ekonomisi gibi konular bölgesel kalkınma planının temel hedefleri arasında yer almaktadır (European Regional Development Fund, b.t.).

1.3.5.1.2. Avrupa Sosyal Fonu (ESF)

Avrupa Sosyal Fonu ilk olarak 1957 Roma Antlaşması ile ortaya atılmış ancak 1960 yılında resmi olarak kurulmuştur. Antlaşmanın 123. Maddesi uyarınca genel hedefler belirlenmiştir. Yapısal fonların ilk aşaması olarak değerlendirilmektedir. Ana hedefi işsizliğin önlenmesi, çalışanların kapasitesinin artırılması, hareketlilik ile mesleki bilginin artırılması, işçilerin çalışma koşullarının geliştirilmesidir (TC Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı, 2007:140).

ESF mali destekleri tüm üye ülkeleri kapsamaktadır. Birliğin istihdam, eğitim ve sosyal politikalarının geliştirilmesine yönelik yatırım yapmaktadır. Bunun yanı sıra yoksullukla mücadele ve şartların iyileştirilmesi için çalışmaktadır. Dolayısıyla ESF'nin ana hedefleri istihdam ve iş kalitesi, işçilerin mesleki kapasitesini artırmak, genç istihdam, sosyal içerme, yoksullukla mücadele, cinsiyet ve fırsat eşitliği olarak belirlenmiştir (European Commission, 2015).

2014-2020 stratejisi kapsamında beşeri sermaye yatırımları için 80 milyar €'nun üzerinde finansal destek sağlanması hedeflenmektedir. Ayrıca genç istihdam girişimi için en az 3.2 milyar €'luk mali destek öngörülmektedir (European Social Fund, b.t.).

1.3.5.1.3. Uyum Fonu (CF)

1987 yılında kurulmuş ancak üye ülkelerin Birliğe ekonomik, sosyal ve bölgesel bütünlüğünün sağlanması için 1993 yılında Maastricht Antlaşması ile yapısal fonlar arasında alınmıştır (Karabacak,2004:77)

Uyum Fonu, Gayri Safi Milli Hasılası (GSHM) Birlik ortalamasının %90'ından az olan üye ülkelere mali desteği kapsamaktadır. Birlik içerisindeki ekonomik ve toplumsal farklılığı azaltmak, sürdürülebilir kalkınmayı teşvik etmek, bölgelerarası uyumun sağlanması temel amaç olarak belirlenmiştir. Ayrıca çevre ve altyapı projeleri, yenilenebilir enerji (çevreye faydalı projeler) için finansal destek sağlamaktadır. Uyum Fonuna ayrılan toplam bütçe 63.4 milyar € olarak belirlenmiştir. Söz konusu hedeflere uygun çalışmaların yapılmaması durumunda sağlanan mali destek Konsey tarafından askıya alınabilmektedir (Cohesion Fund, b.t.).

Çevre, ulaşım, ekonomi ve parasal birlik konularında birliğe uyum sağlamakta

zorlanan üye ülkelerin gelişmesine yönelik mali destek sağlamaktadır. Özellikle 1993-2004 yıllarını kapsayan süre içinde İspanya, Portekiz, Yunanistan ve İrlanda gibi ülkeler uyum fonu hedeflerine ulaşması için mali destek almıştır. Söz konusu ülkeler arasında İspanya, Uyum Fonu bütçesinin yaklaşık %60'lık kısmından faydalanmıştır. 2003 yılında gerekli kriterleri sağlayan bu ülkelerin yerine 2004 yılında Birliğe yeni üye olan Merkezi ve Doğu Avrupa ülkeleri uyum fonundan yararlanmıştır (TC Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı, 2007:144-145).

1.3.5.1.4. Avrupa Kırsal Kalkınma Fonu (EAFRD)

Avrupa Tarımsal Garanti Fonu ile birlikte çalışan Avrupa Kırsal Kalkınma Fonu 2005 yılında kurulmuştur. Garanti Fonu kırsal kalkınmanın desteklenmesi konusunda finansman görevini bulunurken, Kırsal Kalkınma Fonu kırsaldaki işsizlik ve gençlerin mesleki gelişimi, istihdam ve araştırma-geliştirmenin artırılması için çalışmaktadır (Yıldız ve Yardımcıoğlu, 2005:82).

Avrupa 2020 stratejisi doğrultusunda kırsal kalkınmanın sağlanması için tarım ve ormancılık sektörünün rekabet gücü, doğal kaynaklar ve iklim değişikliği çalışmaları, istihdam politikaları desteklenmektedir. Yapısal gelişime yönelik desteklenen faaliyetler ayrıca tarımda modernizasyonun da sağlanmasını amaçlamaktadır (Previous Rural Development Programming Periods, b.t.).

1.3.5.1.5. Avrupa Balıkçılık Fonu (EMFF)

1970 yılında kurulan Avrupa Balıkçılık Fonu, ortak balıkçılık politikası kapsamında Birliğin balıkçılığa yönelik aldığı bir dizi kurallar doğrultusunda mali destek sağlamaktadır. Ortak bir kaynağı yönetme amacıyla faaliyetlerini sürdüren fon, üye ülkelere deniz kaynaklarına eşit erişim imkanı sağlayarak rekabet ortamını artırmaktadır. Ortak balıkçılık politikasıyla ekonomik ve çevresel kalkınma, balıkçılık sektörünün ihtiyaçları desteklenmektedir. 2007-2013 yılında bütçesi 4.3 milyar € iken 2014-2020 stratejisi kapsamında mali destek artırılarak 6.4 milyar € olarak belirlenmiştir (The Common Fisheries Policy, b.t.).

1.3.5.1.6. Avrupa Yatırım Bankası

1958 yılında kurulan Avrupa Yatırım Bankasının ana hedefi Avrupa ekonomik ve sanayi gelişimi, bölgesel kalkınma, çevre, ulaşım ve enerji çalışmaları alanlarında mali destek sağlamaktır. Daha çok bölgesel etki yapacak projelerin desteklenmesi söz konusudur. Bu doğrultuda, gelişmemiş bölgelerin kalkınması, ulusal mali desteğin sağlanamayacağı faaliyetlerin ve işletmelerin desteklenmesi doğrultusunda birçok projeye fon aktarımı yapılmaktadır (İldırar, 2004:154-155).

1.3.5.2. Aday ve Üçüncü Ülkeleri Kapsayan Fonlar

Avrupa Birliği, üyesi olmayan ülkelere yaptığı dış yardımların siyasi, sosyal, ekonomik ve ticari olmak üzere birçoğ sebebi bulunmaktadır. AB'nin kurucu ülkelerinin siyasi açıdan kendisine bağımlı olan ülkeler ile bağı koparmamak, Birlik bütünlüğüne etki edecek dünya barışı ve istikrarı için çalışmak, söz konusu ülkelerle işbirliği ile piyasa ekonomisini canlı tutmak başlıca hedefler arasında yer almaktadır. Bu kapsamda mali destekten yararlanan devletler ALA (Asya ve Latin Amerika), AKP (Afrika, Karayip ve Pasifik), BDT (Bağımsız Devletler Topluluğu) ve Akdeniz ülkeleri olmak üzere dört kategori altında toplanmaktadır (Bilici,2004:22).

Dış yardımlar, AB Komşuluk Politikası ve üçüncü ülkelerle işbirliği sağlanması amacıyla söz konusu ülkelere yapılan mali destekleri içermektedir (TC Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı, 2007:186).

Avrupa Kalkınma Fonu tarafından bu ülkelere sağlanan mali destekler ticaret, işbirliği, bilim ve teknoloji, çevre, pazar alanı gibi stratejik alanlarda fayda sağlamaktadır. Avrupa Birliği, 1964-2007 yıllarını kapsayan süreçte AKP ülkelerine yaklaşık 48 milyon €, ALA ülkelerine 3.7 milyar € civarında dış yardımda bulunmuştur (Karabacak, 2004:77-80).

Ayrıca Türkiye'nin 2007-2013 yılları arasında katılım sağladığı dokuz AB programı bulunmaktadır: Hayatboyu Öğrenme Programı, Gençlik Programı, Rekabetçilik ve Yenilik Programı, 7. Çerçeve Programı, Kültür 2013 Programı, Avrupa Kültür Başkentleri Eylemi, Progress Programı, Gümrükler 2013 Programı, Fiscalis 2013 Programı. Buna ek olarak Türkiye, AB 2014-2020 hedefleri doğrultusunda birliğin altı programına katılacaktır: Erasmus+, Ufuk 2020, İşletmelerin ve KOBİ'lerin Rekabet Edebilirliği (COSME), Fiscalis 2020, İstihdam ve Sosyal Yenilik (EaSI) (T.C. Avrupa Birliği Bakanlığı, 2017).

Tablo 1.4. 2014-2020 Dönemi Türkiye'nin Katılım Sağladığı Programlar

AB Programı	Uygulayıcı Kurum
Eğitim, Öğretim, Gençlik ve Spor Programı (Erasmus+)	AB Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı (Türkiye Ulusal Ajansı)
Araştırma ve Yenilik Programı (Ufuk 2020)	Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK)
İşletmelerin ve KOBİ'lerin Rekabet Edebilirliği Programı (COSME)	Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB)
İstihdam ve Sosyal Yenilik Programı (EaSI)	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
Fiscalis 2020 Programı	Maliye Bakanlığı
Gümrükler 2020 Programı	Gümrük ve Ticaret Bakanlığı
Sivil Koruma Mekanizması	Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı

Kaynak: https://www.ab.gov.tr/2014-2020-donemi_49874.html

1.3.6. Avrupa Birliği'nin Eğitim Politikası

Avrupa Birliği için eğitim, gelişme, büyüme ve bütünleşmenin vazgeçilmez unsurudur. Dolayısıyla Birlik, birçok alanda eğitimi destekleyerek toplumsal dayanışma, birlik olma, Avrupa vatandaşlığı gibi kavramların pekişmesini sağlamaktadır. Eğitim politikası, AB'nin temelini oluşturan anlaşmalar içerisinde alınan kararlar doğrultusunda şekillenmiştir. Bireyi, iş dünyasını, öğrenmeyi, farkındalığı, bilimsel ve teknolojik gelişmeleri destekleyen birçok program hazırlanmıştır. Topluluğun bir araya gelmesinin birincil nedeni ekonomik olması, ilerleyen yıllarda bu amaca yönelik diğer alanlarda da çalışmalar yapılmasını zorunlu kılmıştır (Gedikoğlu, 2005:66-80).

AB'nin temellerini oluşturan 1951 yılında Paris Antlaşması (Avrupa Kömür Çelik Topluluğu Antlaşması) ile kurulan AKÇT yapısı itibariyle ekonomik bütünleşmeyi

kapsadığı için eğitim politikası söz konusu yıllarda sınırlı bir şekilde, çalışanların mesleki kapasitelerine yönelik olarak belirlenmiştir. 1957 yılında imzalanan Roma Antlaşması kapsamında eğitim alanında belirlenen konular, işçilerin mesleki gelişimi ve aldıkları eğitimin üye ülkelerde geçerliliğini sağlamak olarak tanımlanmıştır. Dolayısıyla tarımsal faaliyetlerin geliştirilmesine yönelik ortak tarım politikası sebebiyle işçilerin eğitimi konusunda çalışmalar yapılmıştır (Karluk, 2002:399).

Avrupa Topluluğu'nun 1974 yılında kurduğu eğitim komitesi, 1976 yılında hazırladığı eğitim eylem programı ile AB'nin eğitim politikasının temellerini oluşturmuştur. Eğitimde eşitlik ve işbirliği, yabancı dil eğitiminin desteklenmesi, yükseköğretimde işbirliği gibi konularda ortak çalışmanın sağlanması hedeflenmiştir. Bu yıllardan itibaren eğitim alanında atılan adımlar AB'nin eğitim politikasının şekillenmesine katkıda bulunmuştur. Eğitim komitesinde yer alan üye devletlerin eğitim bakanları Avrupa'nın eğitim politikasına şekil vermek için düzenlediği raporlar, eğitim ve mesleki eğitimi birbirinden ayırmıştır. Dolayısıyla topluluğun kuruluş amacına uygun olarak sınırlı bir şekilde ilerleyen eğitim çalışmaları artık geniş bir kapsamda değerlendirilmeye başlanmıştır. 1970'li yıllarda eğitim politikası geliştikçe yeni uygulamalara gereksinim duyulmuştur. Eğitim politikalarının hukuki anlamda Birliğin çatısı altına ve üye devletleri bağlayıcı nitelikte olması gerektiği anlaşılmıştır. Bu bağlamda 1980'li yıllarda Adalet Divanı sayesinde eğitim politikalarının Topluluğu bağlayıcı kararlar verilebileceği belirtilmiştir. Böylece Konsey ve Komisyon'a eğitim politikaları ile ilgili yeni kararlar alma yetkisi hukuki olarak tanınmıştır. Niteliklerin artmasına yönelik yeni birçok program üretmeye başlanmıştır. Erasmus programının temelini oluşturan çalışma ise tüm bu gelişmeler ışığında 1987 yılında gerçekleştirilmiştir (Phillips ve Ertl, 2003:20-26).

Eğitim politikasının bağlayıcı ve bütünüleyici yanı Birliğin temelini oluşturan antlaşmalar ile sağlamlaştırılmıştır. Temel amaç Avrupa vatandaşlığı duygusunun geliştirilmesi, rekabet gücünün artırılması ve sosyal gelişmenin sağlanması olmuştur. Çünkü temelde ekonomik amaçla kurulan Birliğin genişlemesiyle eğitim, teknoloji gibi alanlarda gelişimin gerekliliği kaçınılmaz olmuştur. Bu kapsamda 1980'li yılların sonunda oluşturulan Erasmus, Commet, Petra, Force gibi farklı alanları içeren dört eğitim programı 1990 yılı itibariyle geliştirilerek uygulanmaya başlanmıştır (Brock ve Tulasiewicz, 2000:54-56).

Avrupa birliği 1970 ve 80'li yıllarda eğitim politikasında yetkilerini artırarak emin adımlarla ilerlemiştir. Ancak AB eğitim politikasının öğretim, mesleki eğitim ve

gençlik kapsamında oluşturulması 1992 yılında imzalanan Maastricht Antlaşması ile gerçekleşmiştir. Eğitim politikasının geliştirilmesine yönelik yapılan toplantıların içinde en yetkili ve geniş kararlar bu antlaşma ile alınmıştır. 126. ve 127. Maddeler uyarınca, Birlik üyesi ülkelerin amacı, işbirliği ve bütünlüğü sağlamak, diploma uyumluluğu ile eğitim hareketliliğini ve yabancı dili teşvik etmek, deneyimlerin paylaşılması gibi unsurlar olmuştur (Brock ve Tulasiewicz, 2000:56-60).

İlk olarak ekonomik çıkarlar doğrultusunda bir araya gelen Topluluk, eğitim politikasını hukuki temelde geliştirerek önemli bir adım atmıştır. 1976'dan buyana içi genişletilmeye çalışılan eğitim programları Maastricht Antlaşması ile daha kapsamlı hale gelmiştir. Mesleki eğitimin dışında birçok konuda kararlar alınmıştır. Üye ülkelerarası diplomanın tanınması ile yabancı dilin öğrenilmesi, hareketliliğin sağlanması, bilimsel ve teknolojik gelişmelerin desteklenmesi hedeflenmiştir. AB'nin herhangi bir alana mali katkıda bulunabilmesi için hukuki dayanağının olması gereklidir. Bu bağlamda eğitime aktarılacak finansal desteğin hukuki dayanağı olarak birçok eğitim programları desteklenmeye başlanmıştır. Sokrates Programı (Eğitim), Leonardo da Vinci Programı (mesleki eğitim), Avrupa için Gençlik Programı (gençlik değişimi) gibi eğitim programları oluşturulmuştur (Bulut, 2005:57-60).

1999 yılında imzalanan Bologna Deklerasyonu ile Avrupa Yükseköğretim alanının oluşturulması hedeflemiştir. Bu bağlamda yükseköğretim kurumlarının bilim üretmek, bilimsel araştırma gibi faaliyetlerinin hareketlilik çerçevesinde geliştirilmesi, beyin göçünün önlenmesi, eğitimin küresel gereksinimlere cevap vermesi gibi unsurlar vurgulanmıştır (European Commission, 2015). Dolayısıyla 10 yıllık hedeflerinin belirlendiği 2000 yılında gerçekleşen Lizbon zirvesi, sürdürülebilir kalkınma, bütünleşme, rekabetçi ekonomi gibi amaçlara ulaşma konusunda eğitimin önemi vurgulanmıştır. Böylece AB eğitim programları yaygınlaşması sağlanacaktır (European Parliament, 2000). Akabinde 2002 yılındaki Kopenhag Bildirgesi ile hayat boyu öğrenmenin yaygınlaşması için hareketliliğin teşvik edilmesi için işbirliğinin artırılması gerektiği vurgulanmıştır (The European Union, 2003).

Eğitim programlarının başarısı Birliğin temel hedefleri doğrultusunda ilerlemiş olsa bile üye ülkeler eğitimin ulusal politika ile desteklenmesi gerektiğini savunmuşlardır. Yani AB'nin eğitim alanında tam yetkili olma konusu tartışmalara sebep olmuştur. Dolayısıyla ulusal kimliğin korunması amacıyla eğitimin devletlerin kontrolünde olması gerektiği güçlü bir şekilde savunulmuştur (Walkenhorst, 2005:2-16). Her ülkenin kendi eğitim sistemi ve buna uygun planları AB çatısı altında ortak

bir sistemin oluşmasına engel olsa bile asıl amaç farklılıklar içerisinde birbirine uyumlu bir birlik oluşturmaktır (Tuzcu,2006:41-62).

Avrupa eğitim sistemi, dil yeterliliği, fırsat eşitliği boyutu, diploma eşdeğerliliği, hareketliliğin desteklenmesi, işbirliği, kaynak paylaşımı ve erişim kolaylığı gibi hedeflerle oluşturulan Sokrates, Leonardo da Vinci ve Avrupa için Gençlik gibi değişim programları 2000-2006 yılları arasında faaliyet göstermiştir. Eğitim programlarının tek bir çatı altında toplanması için tüm bu programlar 2007-2013 dönemleri arasında Hayat Boyu Öğrenme Programı (LLP) başlığı altında toplanmıştır. Altı yıllık dönemlerde yenilenen program 2014-2021 yıllarını kapsayacak şekilde Erasmus+ Programı olarak değiştirilmiştir. Ayrıca bütünleşmeye ve Avrupa vatandaşlığının gelişmesine katkıda bulunması amacıyla hazırlanan değişim programlarından Türkiye de faydalanmaktadır (Olsen ve McCormick, 2017:270-276). Eğitim politikalarına ayrılan bütçe her dönemde artış göstererek 2007-2013 Hayat Boyu Öğrenme Programı kapsamında yaklaşık 7 milyar €, (About Lifelong Learning programme, b.t.). 2014-2020 yılları arasında Erasmus+ kapsamında toplam 14.7 milyar € ve partner (üye olmayan) ülkeler için 1.68 milyar € olmuştur (European Commission, 2017a).

2.BÖLÜM

AVRUPA BİRLİĞİ FONLARI KAPSAMINDA ERASMUS PLUS

2.1. Erasmus+ Nedir?

Erasmus+ 2014-2020 genel anlamıyla, Avrupa Birliği eğitim, öğretim, gençlik ve spor alanlarını kapsayan ve yaklaşık 4 milyon yararlanıcıya ulaşılması hedeflenen bir programdır. İlk olarak 1987 yılında üye ülkeler yükseköğretim alanında 3000 öğrencinin hareketliliği sağlayan Erasmus Programı, 1995 yılında Sokrates Programı'nın içinde bir eylem planı olmuştur. (Türkiye Ulusal Ajansı, 2017). Bu bağlamda Avrupa Birliği, eğitim, öğretim ve gençlik programları dört ana dönemden oluşmaktadır: 1995-1999 yılı Sokrates, 2000-2006 yılı Sokrates, Leonardo da Vinci ve Avrupa için Gençlik. 2007-2013 dönemi Hayat Boyu Öğrenme Programı (LLP) ve 2014-2021 yılı Erasmus+ Programı (Olsen ve McCormick, 2017:270-273).

Avrupa Birliği, 2014-2020 stratejisi doğrultusunda eğitim, öğretim, gençlik ve spor alanlarını kapsayan, toplam bütçesi 14.7 milyar € olan Erasmus+ programı her yaştan bireyin yurtdışında eğitim, deneyim kazanma ve gönüllülük faaliyetlerini desteklemeyi amaçlamaktadır. Söz konusu faaliyetler bireylerin, kar amacı güden ya da gütmeyen kurumların ve sivil toplum kuruluşlarının katılımıyla üye ülkeler ve aday ülkeler arasında işbirliği kurmayı ve güçlendirmeyi teşvik etmeyi hedeflemektedir. Program bütçesi katılımcı ülkeler ve AB bütçesi katkılarıyla finanse edilmektedir. AB anayasasına uygun olarak Avrupa Parlamentosu ve Konseyi'nin ortak çalışması ile kararlar alınmaktadır. Merkezi programlara başvurular doğrudan Avrupa Komisyonu'na ve merkezi olmayan projeler katılımcı ülkelerde programları koordine eden Ulusal Ajanslar yolu ile değerlendirilmektedir (T.C. Avrupa Birliği Bakanlığı, 2017). Erasmus+ başlığı altındaki projelerin değerlendirilmesi, yürütülmesi ve koordine edilmesi amacıyla kurulan Ulusal Ajanslar üye ülke ve aday ülkelerde işbirliğinin geliştirilmesi için çalışmaktadır (Ecevit ve Kavalalı, 2004).

2007-2013 dönemleri arasında uygulanan Hayat Boyu Öğrenme Programı çatısı altında yükseköğretim kurumları arasında işbirliğini teşvik eden Erasmus programının tanınırlığı sebebiyle 2014-2020 yıllarını kapsayan programın adı Erasmus+ olarak değiştirilmiştir. Hareketlilik ile eğitim alanında işbirliği, kültürlerarası diyalog, Avrupa bütünlüğü ve vatandaşlığının desteklenmesi ana hedefler arasında yer almaktadır. Avrupa, ekonomik desteklerinin yanı sıra eğitimin de belirlenen hedeflere ulaşılmasında önemli bir yeri olduğunu vurgulamaktadır. Dolayısıyla eğitime yapılan

mali desteklerle yükseköğretim alanındaki kaliteyi artırmak ve tanınırlığın tüm ülkelerde sağlanmasıyla hareketliliğin önünün açılması amaçlanmaktadır (Erasmus+ Programı: Genel Yapı, b.t.).

Temel hedeflerin belirlendiği 2020 stratejisi kapsamında Erasmus+, genç işsizlik ile mücadele, yeni bilgi ve beceriler ile yetişkin öğrenimini teşvik etmek, AB vatandaşlığı duygusu bağlamında gençlerin demokrasiye katılımını sağlamak, sosyal dahil etme, dil öğreniminin yaygınlaşması, sürdürülebilir kalkınmaya destek, işbirliği, yenilik ve hareketliliği teşvik etmek için birçok birey, kurum ve kuruluşun hibe desteği almasını sağlamaktadır (European Commission, 2017a).

2014-2021 yıllarını kapsayan Erasmus+ programı, nitelikli birey, işsizliği önleme, yeni beceriler kazanma, gençler için istihdam alanı oluşturma, iş dünyası ile eğitim sektörü arasında işbirliği ve mülteci sorunu gibi konular üzerine yapılandırılmıştır. Toplam 14.774 milyar €'luk bütçesi ile yaklaşık 4 milyon kişiye ulaşmayı hedeflemektedir. Ayrıca program tüm hedefleriyle birlikte Avrupa'nın kalkınmasına destek olmakta, eğitim sisteminin modernizasyonu ve dönüşümünü sağlamaktadır (European Union, 2017).

Tablo 2.1. 2016 Yılı Program Verileri

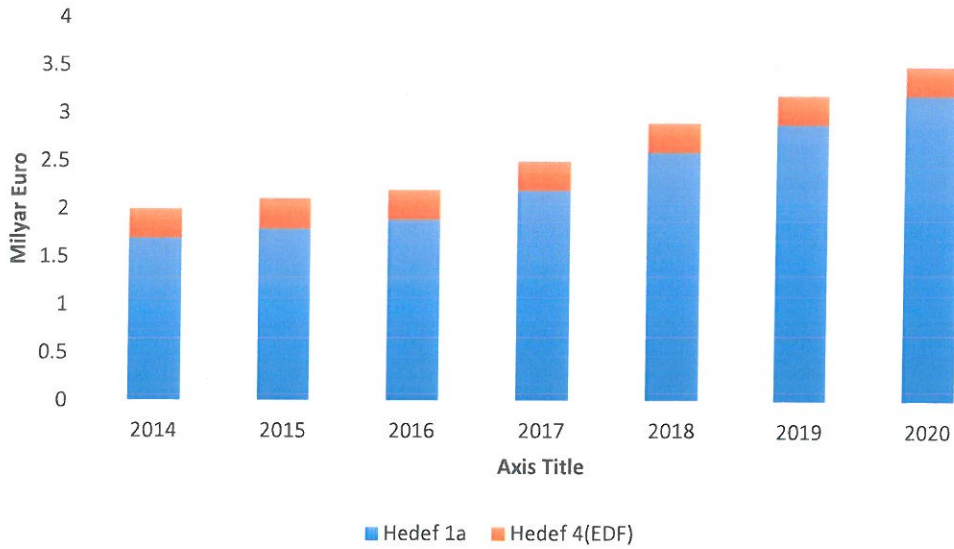
2016 Yılı İtibari ile;	
Toplam harcanan bütçe	2.2 Milyar €
Toplam yararlanıcı sayısı	725.000
İşbirliği yapılan kurum sayısı	79.000
Toplam proje sayısı	21.000

Kaynak: https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/about/statistics_en

Avrupa Komisyonu'nun 2016 yılı program verileri Tablo 2.1.'de gösterilmiştir. 2014'ten buyana geçen iki yıllık süreçte 725 bin yararlanıcı ve 2.27 milyar € bütçe ile 2020 hedefleri doğrultusunda paralellik olduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla 2014-2020 toplam bütçe ve yararlanıcı sayısı hedefi göz önünde bulundurulduğunda hareketlilik verilerinin artış göstereceği beklenmektedir.

Program sadece yükseköğretimin kapasitesini geliştirmeye yönelik değil, yetişkin, genç, iş dünyasının fırsatlarını artırarak Avrupa modernizasyonuna katkıda bulunmasını sağlamaktadır. Böylece hibe programlarından örgün eğitime kayıtlı ya da değil tüm gençler faydalanabilmektedir. Avrupa ve programa dahil olan ülkelerde gönüllü olabilir ya da bir gençlik değişimi programına katılabilirler (European Parliament, 2017).

Eğitim, öğretim, gençlik ve spor alanlarında gençlerin, yetişkinlerin ve kurumların kapasitesinin artırılması ve Avrupa değerlerinin yaygınlaştırılması 2020 stratejisi için önemlidir. Birliğin eğitim alanında 1987’den buyana uyguladığı programların içeriği ve bütçesi artırılarak sürdürülebilir gelişme sağlanmaya çalışılmıştır (European Commission, 2017a).

Kaynak: http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/sites/erasmusplus2/files/annual-report-2016_en.pdf

Şekil 2.1. Erasmus+ 2014-2020 Finansal Hedefi

Şekil 2.1.’de 2014-2020 yılları arasında Erasmus+ bütçesi ve beklentiler gösterilmiştir. Hedef 1 (Büyüme ve istihdama yönelik rekabet) kapsamında toplam 14.7 Milyar €’luk bir bütçe belirlenirken Hedef 4 (EDF) kapsamında ise (Küresel Avrupa) Erasmus+ programının uluslararası boyutu için 1.7 Milyar €’luk bütçe öngörülmüştür. Avrupa Komisyonu 2016 yıllık raporundan alınan bu veriler doğrultusunda 2014 ve 2016 yıllarına kadar olan süreçte Erasmus+ bütçesi her yıl

sınırlı bir artış göstermiştir. Ayrıca 2016 hareketlilikleri bütçesi 2.27 milyar € olarak hesaplanarak 2015 yılı verilerine oranla %7.4'lük bir artış gözlenmiştir. Tüm bu veriler ışığında, 2020 yılına kadar, hedeflenen 14.7 milyar €'luk hibe desteğinin sağlanacağı düşünülmektedir. Dolayısıyla grafikte gösterilen 2017'den 2020'ye kadar olan süreçte kontrollü bir artış olacağı beklenmektedir.

2017 yılı itibariyle 30. yılını geride bırakan Erasmus+ toplam 9 milyon kişinin mali destek almasını sağlamıştır. Yükseköğretimde 4.400.000, gençlik değişiminde 1.400.000, Mesleki eğitim alanında 1.300.000, gençlik çalışanları ve eğitimcilerin eğitiminde 1.800.000, Avrupa gönüllü hizmeti alanında 100.000 ve Erasmus Mundus ile 100.000 kişi hibe desteği almıştır (European Commission, 2017c).

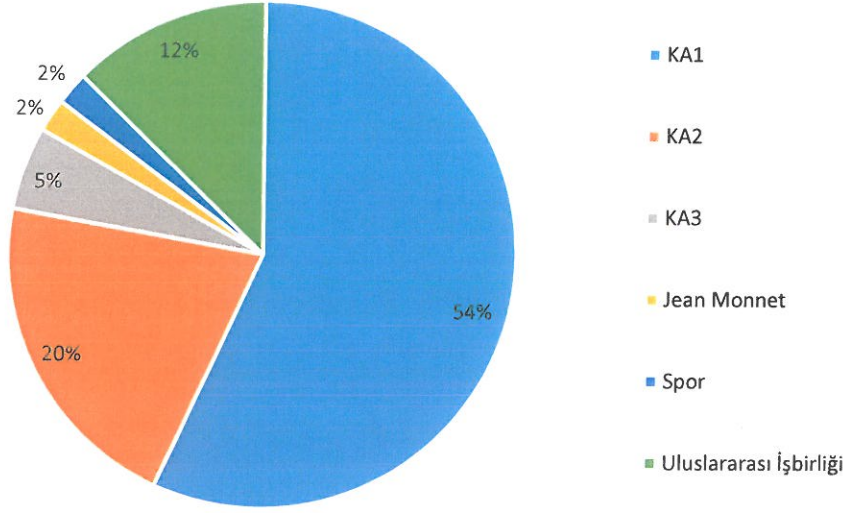
2020 stratejisi kapsamında toplam bütçesi 14.7 milyar € olarak belirlenen Erasmus+ programından çeşitli kesimlerin yararlanarak sosyal dahil etmenin sağlanması öngörülmektedir. Bu kapsamda 2020 yılına kadar yükseköğretimde yaklaşık 2 milyon öğrenci ve 800 bin personel, master programları için 225 bin öğrenci, gençlik çalışanları ve eğitimcilerin eğitiminde yaklaşık 650 bin öğrenci, 500 binden fazla genç gönüllünün yararlanması beklenmektedir (Erasmus+ Key Figures, b.t.).

2.2. Erasmus+ Proje Hareketleri

Erasmus+ programı içerisinde birçok aktiviteyi barındıran bir şemsiye program niteliğindedir. Tüm yaş gruplarından bireylerin faydalanabileceği birçok faaliyet proje hareketliliğini oluşturmaktadır. Her birey farklı bir aktivite programı içerisine kendi gelişimine uygun bir program bulabilmektedir. Dolayısıyla Erasmus+ çeşitli projeleriyle ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel olarak bireylerin gelişimine destek olmaktadır. 1 Ocak 2014 tarihi itibariyle yürürlüğe giren Erasmus+, bir önceki programlardan farklı olarak Spor Destekleri ve kar amacı güden kuruluşların da hibe programlarından yararlanmasını sağlamaktadır (Erasmus+ Programı: Genel Yapı, b.t.).

Programı içerisinde üç ana eylem ve iki özel eylemden oluşan toplam 5 alan bulunmaktadır. Bireylerin Öğrenme Hareketliliği (Ana Eylem 1 - KA1), Yenilik ve İyi Uygulamaların Değişimi için İşbirliği (Ana Eylem 2 – KA2), Politika Reformuna Destek (Ana Eylem 3 – KA3), Jean Monnet Programı (Özel eylem 1), Spor Destekleri (Özel Eylem 2) (European Commission, 2017a).

Kaynak: https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/resources/documents/erasmus-annual-report-2016_en

Şekil 2.2. Erasmus+ Ana Eylemler 2016 Bütçe Dağılımı

Avrupa Komisyonu 2016 Yıllık Raporuna göre şekil 2.2.'de Erasmus+ kapsamında belirlenen bütçenin yarısından fazlası Ana Eylem 1 faaliyetine aktarılmaktadır. Bu faaliyet kapsamının yükseköğretim, mesleki eğitim ve gençlik gibi geniş bir alana sahip olması sebebiyle finansal desteğin büyük bir payını aldığını söylemek mümkündür. Yeni uygulamaların desteklenmesi adına eğitim kurumları ile işletmeler arasında stratejik ortaklıklara yönelik olarak Ana Eylem 2 faaliyeti ise bütçeden ikinci en büyük payı almaktadır.

2.2.1. Ana Eylem 1: Bireylerin Öğrenme Hareketliliği

Avrupa Birliğinin 1987 yılından buyana eğitim, öğretim ve gençlik alanındaki hedefleri doğrultusunda birçok program uygulamıştır. En güncel programı olan Erasmus+'ın Ana Eylem 1 faaliyeti yükseköğretim, mesleki eğitim ve gençlik alanını kapsamaktadır. Şekil 2.2'de belirtildiği gibi Erasmus+'ın toplam bütçesinin %54'lük kısmı Ana Eylem 1 faaliyetlerine aktarılmaktadır. Toplam bütçenin en büyük payı daha fazla bireye hitap eden yükseköğretim ve gençlik alanına aktarılmaktadır. 2014-2020 yıllarını kapsayan Erasmus+'ın hedefleri doğrultusunda bütçe kaleminin büyük kısmını alan 2020 Gençlik Stratejisi (Youth Strategy) AB'nin önem verdiği bir alandır. (European Commission, 2017a).

Bireylerin Öğrenme Hareketliliği, eğitim, öğretim ve gençlik alanında hareketlilik ve Erasmus Mundus ile burs imkânı sağlamaktadır. Ana Eylem 1, öğrenci, stajyer, gönüllü ve gençlerin yanı sıra akademisyenlere, öğretmenlere, gençlik çalışanları ve eğitmenlere başka bir ülkede kurumlar ya da sivil toplum kuruluşları aracılığıyla öğrenme ve karayerlerini geliştirme fırsatı sağlamaktadır. Bu eylem faaliyeti içerisinde eğitim, öğretim, staj, profesyonel gelişim, yaygın öğrenme temelli gençlik aktiviteleri ve gönüllü çalışmalar bulunmaktadır. Özellikle yaygın eğitim metotlarıyla bireyler daha kolay ve etkili öğrenme faaliyeti gerçekleştirir (Erasmus+ Programı: Genel Yapı, b.t.).

Öğrenci, gönüllü ve gençlere yönelik faaliyetlerin ortak amacı, Avrupa vatandaşlığı duygusunu pekiştirmek, gençlerin girişimcilik duygusunu artırmak, istihdam alanı yaratmak, kültürlerarası öğrenme ile farkındalığı artırmak, sosyal dahil etme ile aktif katılımı sağlamak, yabancı dil becerisini geliştirmek, kariyerlerine katkıda bulunmaktır. Mali destek ile ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel alanda gençlerin yeni fikir ve beceriler kazanması, AB'nin geleceğini daha sağlam temeller üzerine kurmasına yardımcı olmaktadır. Bu açıdan bakıldığında Ana Eylem 1 faaliyeti her kesimden bireye hitap ederek geniş bir alana yayılmakta ve sosyal, siyasal, ekonomik etki yaratmaktadır (European Commission, 2017a).

Sosyal dâhil etme bu faaliyetin en önemli özellikler arasında bulunmaktadır. Yaygın öğrenme faaliyetleri ile her yaştan ve kesimden bireylerin bir araya gelerek bilgi ve becerilerini artırması hem önyargının kırılmasına ve hoşgörü ortamının sağlanmasına katkıda bulunmaktadır. Böylece daha fazla kişiye ulaşılarak etki ve yaygınlaştırmanın artması kaçınılmaz olmaktadır (Erasmus+ Programı: Genel Yapı, b.t.).

Bireylerin Öğrenme Hareketliliği, 6 ana hareketlilikten oluşmaktadır: Okul Eğitimi, Mesleki Eğitim, Yükseköğretim, Yetişkin Eğitimi, Gençlik Değişimleri, Avrupa Gönüllü Hizmeti Hareketliliği (Erasmus+ Opportunities, b.t.).

2.2.1.1. Okul Eğitimi

Ana Eylem 1 faaliyeti arasında yer alan Okul Eğitimi, okul personelinin kapasitesini geliştirmeye ve okul personelinin hareketlilik ile mesleki gelişimini sağlamaya yöneliktir. Bu amaçla okul personelinin eğitim ve öğretim amacıyla program ülkelerindeki kısa süreli faaliyetlere katılmasını içermektedir. Bu faaliyetler, ortaklık kurulan okulda personelin ders vermesi, mesleki eğitim kapsamında yapılandırılmış kurslar ve eğitim faaliyetleri, izleme ve gözlem yapılması amacıyla

işbaşı ziyaretleri. Söz konusu faaliyet 2 günden 2 aya kadar olmak üzere kısa süreli bir dönemi kapsamaktadır. Hareketlilikler program ülkeleri arasında gerçekleştirilmektedir. Gönderen kurum bir okul olmak durumundadır. Ancak gidilecek kurum bir okul, üniversite, özel kurum ya da kamu kuruluşu, STK, araştırma enstitüsü, vakıf, kariyer planlama ya da danışmanlık sağlayan kurumlar, eğitim veren kuruluşlar arasından seçilebilmektedir. Ayrıca başvurular sadece kurum ya da kuruluşlar tarafından bulunulan ülkenin Ulusal Ajanslarına yapılmaktadır (European Commission, 2017a).

Tablo 2.2. Ana Eylem 1 Okul Eğitimi Personel Hareketliliği 2014-2016

Okul Eğitimi Personel Hareketliliği			
	2014 Çağrısı	2015 Çağrısı	2016 Çağrısı
Alınan Proje Sayısı	8.978	7.204	8.419
Hibelenen Proje Sayısı	2.806	2.542	2.542
Başarı Oranı	%31	%35	%30

Kaynak: https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/sites/erasmusplus2/files/annual-report-2016-stat-annex_en.pdf

Tablo 2.2.'deki Avrupa Komisyonu 2016 verilerine göre, Okul Eğitimi Personel Hareketliliği bütçesi 2016 yılında 2015 yılına göre yaklaşık %7 oranında artarak 46.5 milyon Euro'ya ulaşmıştır. Hibelenen (seçilen) proje sayısı her iki yılda 2.542 olsa bile 2015 yılına göre 2016 yılında daha fazla hareketlilik gerçekleştirilmiştir. Bunun yanı sıra seçilen projelerin konusu yabancı dilin geliştirilmesi, yenilikçi müfredat, dijital beceriler, eğitim kursları, okulların kapasite ve kalitesinin gelişimi olarak belirlenmiştir.

Hayatboyu öğrenme programının geliştirilerek devamı niteliğinde olan Erasmus plus, okul eğitimi kapsamında Avrupa 2020 stratejisine uygun olarak hibe desteği sağlamaktadır. Temel amaç, eğitim alanında kaliteyi kurumlararası işbirliği aracılığıyla artırmaktır. Eğitim kurumları, hareketlilikler sayesinde farklı bir eğitim sistemi, müfredat ya da uygulamaları kendi okullarında uygulayabilecek veya benzer bir uygulama üretebileceklerdir. Okulların farklı bir kurumla ortak çalışmalar yapması daha aktif ve üretken olmalarını sağlayacaktır. Buna ek olarak, işbirliği kapsamında

yapılan eğitim faaliyetleri okul personelinin yetkinliğinin artmasına yardımcı olacaktır. Okul idarecisi ya da öğretmenlerin kendilerini geliştirmesi hiç kuşkusuz öğrencilerin eğitimine katkıda bulunacaktır. Böylece söz konusu faaliyetler yaygınlaşarak yerel, ulusal ve uluslararası bir etki yaratacaktır (Erasmus+ Programı: Genel Yapı, b.t.). Tezin 1. Bölümde belirtilen AB'nin eğitim alanındaki temel hedeflerine bakıldığında ise tam anlamıyla bu durumun teşvik edilmek istendiği anlaşılabacaktır.

Okul eğitimi ayrıca Avrupa Gelişim Planı doğrultusunda ilerlemektedir. Tüm proje ve hareketlilikler bu plan göz önünde tutularak hazırlanmaktadır. Eğitim ve öğretim kalitesine ve kurumların uluslararasılaşmaya nasıl katkı sağlanacağına önem verilmektedir. Başka bir deyişle, hareketliliğin ne tür katkılar sağlayacağı ve beklentilerin karşılanması doğrultusunda eğitim ve öğretimin kalitesini artırmaya yöneliktir. Kazanılacak faydanın hem kişiler hem de kurumlar bazında olması önemlidir. Böylece edinilen bilgiler geniş bir alana yayılarak kalıcı bir etkiden bahsetmek mümkün olacaktır. Okul Eğitimi alanında desteklenen iki faaliyet alanı bulunmaktadır (Erasmus+ Okul Hareketliliği, b.t.) :

- Ana Eylem 1 faaliyeti kapsamında “*Okul Eğitimi Personel Hareketliliği*”
- Ana Eylem 2 faaliyeti başlığı altında yer alan “*Okul Eğitimi Stratejik Ortaklıklar*”

2.2.1.2. Mesleki Eğitim

Avrupa Birliği kuruluşundan bu yana ekonomik hedefleri doğrultusunda mesleki eğitime ayrı bir önem vermektedir. Öyle ki, Topluluğun ilk yıllarında eğitim kapsamında sadece mesleki eğitim projeleri geliştirilmiştir. Bunun başlıca sebebi işçilerin kapasite, bilgi ve becerilerini artırmaya yönelik faaliyetlerin desteklenmesine verilen önceliktir. Topluluğun gelişmesiyle ekonomi politikasında geniş çapta düzenlemeler yapılarak mesleki eğitim projeleri ayrı bir kategoride değerlendirilmiştir. Dolayısıyla bu faaliyet sayesinde mesleki eğitim öğrencilerinin istihdam edilebilirliğini güçlendirmek, mesleki iş hayatına geçişlerini kolaylaştırmak, bilgi ve yeterliliğini artırmak amaçlanmaktadır (Bulut, 2005:58-59).

Bireylerin Öğrenme Hareketliliği kapsamında yer alan Mesleki Eğitim, bu alandaki öğrenci ve personelin yeterliliğini geliştirmesine yardımcı olmak amacıyla uygulanan bir faaliyettir. Mesleki eğitim alan bir öğrencinin/çırağın mesleki becerilerini geliştirmesi için ve personelin öğretmenlik ve eğitimi gibi konularda hibe desteği sağlanmaktadır. Program ülkelerinde katıldıkları projeler sayesinde

hareketliliği artırmak, iş hayatında mesleki becerilerini kullanmak, personelin mesleki eğitim beceri ve bilgisini artırmak ana hedefler arasında yer almaktadır. Yurt dışında bir mesleki kurumda eğitim alan ya da eğitim veren bireyler ilk olarak yabancı dilini geliştirecek, kişisel gelişim ve istihdama katkıda bulunacak, becerilerini geliştirecek, işbirliği kapasitesi artarak girişimciliği güçlenecek, Avrupa vatandaşlığı duygusu geliştirecektir. (European Commission, 2017a).

Tablo 2.3. Ana Eylem 1 Mesleki Eğitim Öğrenci ve Personelinin Hareketliliği 2014-2016

Mesleki Eğitim Öğrenci ve Personelinin Hareketliliği			
	2014 Çağrısı	2015 Çağrısı	2016 Çağrısı
Alınan Proje Sayısı	5.912	6.530	7.098
Hibelenen Proje Sayısı	3.156	3.086	3.235
Başarı Oranı	%53	%47	%46

Kaynak: https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/sites/erasmusplus2/files/annual-report-2016-stat-annex_en.pdf

Mesleki Eğitim Öğrenci ve Personeline yönelik Tablo 2.3.'daki Avrupa Komisyonu 2016 yıllık verileri ışığında alınan proje sayılarında düzenli bir artış görülmektedir. 2016 yılında 7.098 proje başvurusu, 2014 yılından buyana her yıl 500 arttığı gözlemlenmiştir. Özellikle 2016 yılı itibariyle 3.235 mesleki eğitim projelerine yönelik hibe desteği 276 Milyon Euro olarak hesaplanmıştır. Hibelenen projelerin konuları ise; yabancı dilin gelişimi, kariyer rehberliği, genç işsizlik, yaşam boyu öğrenme, kurumlararası işbirliğinin artması, mesleki becerilerin ve kapasitenin geliştirilmesidir.

Bir diğer adıyla Leonardo da Vinci Programı çerçevesinde yürütülen faaliyetler öğrenci ve personelin hareketliliği olmak üzere iki başlıktan oluşmaktadır. Öğrenci hareketliliği kapsamında mesleki kurum ya da kuruluştaki staj faaliyeti, personel hareketliliği kapsamında ise söz konusu kuruluştaki eğitim verme ve iş süreçlerini gözlemleme faaliyetleri yer almaktadır. Amaç, bireylerin yetkinliklerini geliştirmesi, bilgi alışverişinde bulunularak deneyimlerin aktarılmasıdır. İş hayatında gerekli olan bilgi ve becerilerin artmasıyla mesleğe hazırlık süreci başlıca hedeflerden biridir. Böylece mesleki alanda kapasiteleri artan bireyler ekonomide rekabete katkıda

bulunmaktadır. Faaliyet süresi, mesleki eğitim personeli için 2 haftadan 3 aya kadar, mesleki eğitim alan öğrenci ya da çıraklar için ise 2 hafta ile 12 ay arasında gerçekleştirilmektedir. Erasmus+ Mesleki Eğitim alanında desteklenen iki faaliyet türü bulunmaktadır (Erasmus+ Mesleki Eğitim, b.t.) :

- Ana Eylem 1 kapsamında “Mesleki Eğitim ve Personelin Öğrenme Hareketliliği”
- Ana Eylem 2 başlığı altında yer alan, “Stratejik Ortaklıklar” ve “Sektörel Beceri Ortaklıkları”

2.2.1.3. Yükseköğretim

Ana Eylem 1 çerçevesinde yürütülen en önemli faaliyetlerden biri olan ve Erasmus programı olarak bilinen yükseköğretimde bireylerin hareketliliği, öğrenci ve personelin kapasitesini geliştirerek akademik çalışmaların hareketlilik sayesinde geniş bir alana yayılması sağlanmaktadır. Program kapsamında Öğrenci (öğrenim ve staj) ve personel (ders verme ve ders alma) hareketliliği bulunmaktadır. Kurumların işbirliği, kapasitenin ve Avrupa vatandaşlığı duygusunun geliştirilmesine katkıda bulunmaktadır. Yükseköğretim kapsamındaki faaliyetlerin Avrupa ve dünya genelinde yaygınlaştırılması, modern toplumun gelişmesi için önemlidir. Bu sebeple yurtdışında eğitim vermek ve eğitim almak Erasmus+'ın hedeflerinin başında yer almaktadır (European Parliament, 2017).

Tablo 2.4. Erasmus+ Yükseköğretim Hareketliliği 2014-2016

Yükseköğretim Hareketliliği			
	2014 Çağrısı	2015 Çağrısı	2016 Çağrısı
Alınan Proje Sayısı	3.765	3.843	3.998
Hibelenen Proje Sayısı	3.620	3.731	3.886
Başarı Oranı	%71	%70	%73

Kaynak: https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/sites/erasmusplus2/files/annual-report-2016-stat-annex_en.pdf

Avrupa Komisyonu 2016 yıllık raporundan alınan veriler doğrultusunda Tablo 2.4.'de yükseköğretimde proje sayıları ve başarı oranı gösterilmiştir. 2016 yılı yükseköğretim öğrenci ve personel hareketliliği cazip olmaya devam etmiştir. ECHE

sahibi yaklaşık 3.900 yükseköğretim kurumu 2015 çağrısından %4 oranında bir artışla hibelenmiştir. Erasmus+ programının ilk üç yılında yükseköğretim alanı öğrenci ve personel hareketliliği %6 oranında artarak 1 milyon kişiye ulaşmıştır.

Programın her faaliyet dönemi boyunca üzerinde titizlikle durduğu konuların başında Avrupa yükseköğretim kalitesi ve işbirliğini artırmak gelmektedir. Bu bağlamda kurumlararası değişim faaliyetleri ve tanınma hareketliliğinin devamlılığı için önemli bir husustur. Eğitimde sürdürülebilirlik açısından akademik tanınırlığın sağlanması ve eğitim modelinin ortak bir sisteme dayanması hedeflenmektedir. Yükseköğretimde farklılıkların yeni fikirler üreteceği düşüncesiyle hareketliliğin desteklenmesi Erasmus programının çekirdeğini oluşturmaktadır (European Commission, 2017a).

Yükseköğretim öğrenci ve personeline yönelik faaliyetler olmak üzere iki hareketlilik alanı bulunmaktadır. Amaç hem öğrenci hem de akademik ve idari personelin gelişimine katkıda bulunmaktır. Program ya da partner ülkelerle öğrenim hareketliliği kapsamında öğrenim ve staj, personel hareketliliği kapsamında ise eğitim alma ve eğitim verme faaliyetleri gerçekleştirilmektedir. Erasmus programına başvurabilmek için yükseköğretim kurumunun program ülkesi (projenin uygulanması ve koordine edilmiş kurum) olması gerekmektedir. Ayrıca karşılıklı değişimlerin yapılabilmesi için program ülkesi kurumun Yükseköğretim İçin Erasmus Beyannamesi (Erasmus Charter for Higher Education- ECHE) sahibi olması gerekmektedir (Erasmus+ Yükseköğretim, b.t.).

Üniversitelerin yükseköğretimde kurulararası hareketlilikten faydalanabilmesi için yukarıda belirtilen “Erasmus Beyannamesi”ne sahip olması gerekmektedir. Avrupa Komisyonu’nun tanımına göre ECHE, uluslararası işbirliğini güçlendiren bir yapıdır. Bu yapı, tüm program ülkelerindeki yükseköğretim kurumları için ön koşuldur. Erasmus+ başlığı altında yenilik ve iyi uygulamaların teşvik edilmesi ana amaçlardan biridir (Erasmus Charter for Higher Education, b.t.).

Tablo 2.5. 2015/16 Yükseköğretimde Öğrenci Hareketliliği Verileri

Hareketliliği Gerçekleştiren Öğrencilerin Uyuğu		Hareketliliğin Gerçekleştirildiği (Gidilen) Ülke	
<i>Fransa</i>	40.910	<i>İspanya</i>	44.596
<i>Almanya</i>	40.089	<i>Almanya</i>	33.346
<i>İspanya</i>	39.445	<i>İngiltere</i>	31.067
<i>İtalya</i>	34.343	<i>Fransa</i>	29.068
<i>Polonya</i>	16.518	<i>İtalya</i>	22.785
<i>Türkiye</i>	16.089	<i>Polonya</i>	14.616
2015/16 Yükseköğretim alanında toplam hareketlilik sayısı: 303.880			

Kaynak: https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/about/statistics_en

Avrupa Komisyonu'nun Yükseköğretim Öğrenci Hareketliliği Erasmus+ 2016 verileri Tablo 2.5.'de gösterilmiştir. Bu kapsamda toplam öğrenci hareketlilik sayısı 303.880 olarak belirtilmiştir. Hareketliliğin büyük bir kısmını Fransa ve Almanya gerçekleştirirken, öğrencilerin en fazla tercih ettikleri ülkelerin başında İspanya ve Almanya gelmektedir. Özellikle Almanya ve İspanya'nın AB içerisinde en fazla hareketlilik yapan ve başka ülkelere gelen öğrenci sayısına sahip olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca Türkiye de en fazla öğrenci hareketliliği gerçekleştiren ülkelerin 6. sırasında yer alarak bu payı değerlendirmektedir.

2.2.1.4. Yetişkin Eğitimi

Yetişkin Eğitimi Personel Hareketliliği, mesleki olmayan, yetişkin eğitimi alanında faaliyet gösteren kurum ya da kuruluş personelinin hareketliliğini kapsamaktadır. Öğrenme ve öğretme kalitesinin artırılması amacıyla 1 yıldan 2 yıla kadar süren faaliyet süresi bulunmaktadır. Bu faaliyet kapsamında ortak kuruluşta ders verme, kurs ya da eğitim faaliyetleri, işbaşı eğitimi olmak üzere üç hareketlilik alanı bulunmaktadır (European Parliament, 2017).

Yetişkin eğitimi kurumu personelinin dezavantajlı yetişkinlerin ihtiyaçlarını belirleme konusunda yetkinlik kazanmaları faaliyetin bir diğer hedefidir. Ayrıca mevcut durum bağlamında bölgesi bulunmayan genç mülteci, sığınmacı ve göçmenlerin geleceği göz önünde bulundurularak yetişkin eğitimi kuruluşları personelinin gerekli alanlarda eğitilmesi önemlidir. Bu alanlar, kültürlerarası sınıflar, yetişkin öğrencilere ikinci dil öğretme, mültecilerin yetişkin eğitimi, hoşgörü ve

çeşitlilik olarak belirlenmiştir (European Commission, 2017a).

Yetişkin Eğitimi Personel Hareketliliği faaliyeti mesleki gelişimi destekleyerek öğretme ve öğrenmenin kalitesini artırmak hedefindedir. Bu kapsamda yetişkinlerin eğitimi ile ilgilenen kişilerin beceri ve kapasitelerini geliştirmeye yönelik projeler yer almaktadır. Örneğin yetişkinlerin temel beceri (okuma-yazma, dijital gibi) ve yetkinlikleri esas alınmaktadır. Bu sebeple, meslek sahibi bireylerin bilgi ve becerilerini geliştirmeye yönelik faaliyetler bu kapsam alanına girmemektedir. Yetişkin eğitimi kapsamında, öğretme (ders verme), yapılandırılmış kurslar ya da eğitimler, işbaşı eğitimi olmak üzere üç faaliyet gerçekleştirilebilir. Söz konusu aktiviteler 1 yıldan 2 yıla kadar sürebilmektedir. Erasmus+ Yetişkin Eğitimi alanında hibe desteği sağlanan iki faaliyet türü bulunmaktadır (Erasmus+ Yetişkin Eğitimi Programı, b.t.) :

- Ana Eylem 1 programı içerisinde “Yetişkin Eğitimi Personelinin Öğrenme Hareketliliği”
- Ana Eylem 2 kapsamında “Yetişkin Eğitimi için Stratejik Ortaklıklar”.

Tablo 2.6. Yetişkin Eğitim Personel Hareketliliği 2014-2016

Yetişkin Eğitim Personel Hareketliliği			
	2014 Çağrısı	2015 Çağrısı	2016 Çağrısı
Alınan Proje Sayısı	2.296	1.554	1.570
Hibelenen Proje Sayısı	424	386	406
Başarı Oranı	%18	%25	%26

Kaynak: https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/sites/erasmusplus2/files/annual-report-2016-stat-annex_en.pdf

Avrupa Komisyonu Erasmus+ 2016 Yıllık raporu verilerinden alınan Tablo 2.6’da yetişkin eğitimi proje sayısı ve başarı oranı gösterilmiştir. 2016 yılında toplam 8.9 milyon Euro hibe tutarı ile yetişkin eğitimi için 406 proje desteklenmiştir. Bunların içinde 49 proje ise konsorsiyum projesi kapsamında yer almaktadır. Toplam hibe 2014 yılında 9.9 milyon Euro iken 2015 yılında 9.1 milyon Euro olarak düşmüştür. Talepteki bu düşüş başvuru sahiplerinin cesaretini kırmış olabileceği düşünülmektedir. 2016 yılındaki başarı oranı biraz daha yüksek olması ise talep seviyesine bağlı olarak ülkelere özgü olmasıdır.

2.2.1.5. Gençlik Değişimleri

Erasmus+ 2020 hedefleri doğrultusunda “herkes için Erasmus+” olarak doğmuştur. Her birey Erasmus+ Programı içerisinde kendine uygun bir faaliyet türü mutlaka bulabilmektedir. Bireylerin Öğrenme Hareketliliği programı içerisinde bahsettiğimiz faaliyet türlerine ek olarak Gençlik Değişimleri de sadece örgün eğitim gören bireyleri değil 13-30 yaş arası tüm gençlerin faydalanabileceği bir proje türüdür. Bir diğer adı ise, Gençlik Değişimleri ya da Gençlik Çalışanları hareketliliğidir. Avrupa Komisyonu 2018 Gençlik Değişim projelerini çeşitlilik, kültürlerarası ve dinlerarası diyalog, insan haklarına saygı, medya okuryazarlığı, eleştirel düşünme ve girişimcilik duygusu gibi alanlarda değerlendirmektedir (European Commission, 2017a).

Gençlik Değişimleri, farklı kültür ve ülkelerden gençlerin bir araya getirerek kültürlerarası öğrenme, farkındalık gibi beceriler elde etmektedir. Yurt içi ve yurtdışı olmak üzere değişim projelerine katılım sağlanabilir. Katılımcı profili 13-30 yaş arasında olup 5 ve 21 gün arasında hareketlilik yapılmaktadır (European Parliament, 2017). Bu faaliyet türü kapsamında, gençler kısa süreli bir hareketlilik faaliyeti gerçekleştirmiş olmaktadır. Erasmus plus’ın içerisinde uzun süreli faaliyetlere nazaran gençlik değişimleri gençlerin bir anlamda hareketliliklere adapte olmasını sağlamaktadır. Bu açıdan bakıldığında gençler kısa süreli bir aktivite ile dilini geliştirme fırsatı yakalayarak diğer faaliyetlerden kolayca yararlanabilecektir. Hareketliliğin genel amacına uygun olarak, değişim faaliyetleri de gençlerin biraraya gelmesi, kültürlerarası öğrenme, önyargıların bertaraf edilmesi, bilgi ve becerilerin artarak yeni fikirlerin ortaya çıkması, istihdamın ve girişimciliğin artırılması, insan haklarına saygı ve AB vatandaşlığı duygusu gibi konuları desteklemektedir. Dolayısıyla hem dil becerileri gelişecek hem de yukarıda bahsedilen hedeflere ulaşılmış olunacaktır (Gençlik Değişimleri, b.t.).

Tablo 2.7. Erasmus+ Gençlik Değişimleri 2016

Rakamlarla Gençlik Değişimi				
Kadın	Erkek	Dezavantajlı	Toplam	Ortalama Süre
55.000	45.000	30.000	100.000	8.5 gün

Kaynak: http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/about/statistics_en

Tablo 2.7.'da 2016 yılı itibariyle Gençlik Değişimi rakamları gösterilmiştir. Kadın ve erkek katılımcıların arasındaki rakamsal farkın az olması ile cinsiyet dengesinin gözetildiği anlaşılmaktadır. Bununla birlikte, 30.000 dezavantajlı gencin hareketlilikten faydalanması da önemli bir veridir. Ortalama 8.5 günlük faaliyete katılan gençlerin önemli bir kısmının imkânı kısıtlı gençlerden oluşması özellikle Avrupa 2020 stratejisine uygun bir adım olduğunu söylemek mümkündür.

2.2.1.6. Avrupa Gönüllü Hizmeti

Erasmus+, Avrupa Yardımlaşma Programı çerçevesinde gönüllülük faaliyetlerini destekleyen bir programdır. Programın amacı, çeşitli gönüllü faaliyetlere gençlerin katılımını sağlamaktır. 17-30 yaş aralığındaki tüm gençler gönüllülük faaliyetine katılabilmektedir. Gönüllü projeleri, gençlik çalışması, kültürel, sosyal ve çevresel etkinlikler gibi faaliyet alanları bulunmaktadır (Erasmus+ Volunteering Activities, b.t.).

Yaşadığımız toplumda gençler sosyal hayata hazırlamak, gelecek ile ilgili yönlendirme gibi konularda yetersiz kalmaktadır. AGH, gençlere buldukları dünyanın dışına çıkma imkanı sağlayarak, onların beklentilerini ve yeni beceriler kazanabilmelerine yardımcı olmaya çalışmaktadır. Gençler, akredite olmuş kurumlarda çeşitli gönüllü faaliyetlerinde bulunarak yabancı dil, kültürlerarası öğrenme, iletişim becerisi gibi yeteneklerini geliştirebilirler. Bu sayede becerilerinin geliştiren gençler iş piyasasında daha fazla iş olanaklarına sahip olmaktadır (Avrupa Gönüllü Hizmeti, b.t.).

Avrupa Gönüllü Hizmeti, gençlerin 2 ya da 12 ay süre ile program ülkesinde gönüllülük faaliyetleri yürütmesini destekleyen bir projedir. Gençler gönüllülük faaliyeti esasına uygun olarak kar amacı olmayan faaliyetlerde bulunurlar. Temel amaç örgün eğitim olsun olmasın tüm gençlerin sosyal hayata aktif katılımını sağlamaktır.

Gönüllülük faaliyetiyle farkındalıkları artan gençler topluma faydalı bireyler olma yolunda önemli adım atmış olurlar. Ayrıca 17-30 yaş aralığında tüm gençler AGH kapsamındaki projelere dâhil olabilmektedir (European Parliament, 2017).

Tablo 2.8. Erasmus+ Avrupa Gönüllü Hizmeti 2016

Rakamlarla Avrupa Gönüllü Hizmeti	
Toplam Proje Sayısı	2.000
Toplam Kuruluş Sayısı	10.000
Toplam Gönüllü Sayısı	11.000
İmkânı Kısıtlı Gençler	%30 katılımcı
Gönüllü Gönderen İlk Üç Ülke	Türkiye- Fransa - İtalya
Gönüllü Kabul Eden İlk Üç Ülke	İtalya – Polonya - İspanya
Ortalama Kalış Süresi	6.5 Ay
Toplam Hibe	51.7 Milyon Euro

Kaynak: http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/about/statistics_en

Tablo 2.8.'de 2016 Avrupa Gönüllü Hizmeti (AGH) verileri paylaşılmıştır. Ana Eylem 1 faaliyeti kapsamındaki bu faaliyet türüne 2016 yılı itibariyle, 2000'den fazla proje ve yaklaşık 11.000 gönüllünün katılımıyla toplam 51.7 milyon Euro hibe aktarımı yapılmıştır. En fazla gönüllü yollayan ülkelerin başında Türkiye bulunurken, en fazla gönüllüye ev sahipliği yapan ülke ise İtalya olduğu görülmektedir.

2.2.2. Ana Eylem 2: Yenilik ve İyi Uygulamaların Değişimi için İşbirliği

Ana Eylem 2, program ülkesi eğitim kurumu ile işletmeler arasında stratejik ortaklık kurulmasına olanak vermektedir. Girişimciliği teşvik etmek, yaratıcılık, istihdam, yenilik ve deneyimlerin paylaşılması konularında eğitim ve işletme sektörünün bir araya gelmesi sağlanmaktadır değerlendirilecektir (European Commission, 2017a).

Sadece bireylerin değil kurum ve kuruluşların kapasitesini artırmaya yönelik çalışmalar da Erasmus+ programının önemli bir başlığıdır. Bu kapsamda Ana Eylem 2 ile gelişen dünyaya nitelikli birey ve kurum kazandırma ana hedefidir. Yeniliğin, yaratıcılığın ve girişimciliğin geliştirildiği yerde küresel bir etki kaçınılmazdır.

Dolayısıyla uluslararası alanda daha etkili olabilmek için eğitim kurumları işletmeler ile işbirliği yapmalıdır (Key Action 2, b.t.).

Yenilik ve İyi Uygulama Değişimi için İşbirliği Ana Eylem faaliyeti yerel, ulusal ve uluslararası bağlamda yenilikçi uygulamaların geliştirilmesi, öğrenilmesi ve uygulanması amacıyla desteklenmektedir. AB için gençlerin sosyal ve siyasal alanda aktif katılımlarının desteklendiği proje türüne en iyi örnek olarak gösterilebilmektedir. Bu kapsamda, yenilikçi uygulamalar ve deneyim paylaşımları, yerel otoriteler ile işbirliğinin sağlanması, aktif vatandaşlığın desteklenmesi gibi faaliyetler yürütülmektedir (Erasmus+ Gençlik, b.t.).

Yenilik ve iyi uygulamaların değişimi hedef kitlesi eğitim, öğretim ve gençlik alanındaki kamu, özel ve sivil toplum kuruluşları olan sektörler arası işbirliğini ve yeni yöntemlerin geliştirilmesini destekleyen programlardan biridir. Bu kapsamda iyi uygulamaların tüm katılımcı kurum ya da kuruluşlar arasında paylaşımı, yani bilgi paylaşımı önemsenmektedir. Programın temel amaçları şu şekilde sıralanabilir:

- Yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası düzeyde yenilikçi uygulamaların geliştirilmesi ve uygulanması,
- Edinilen bilgi, beceri ve yeterliliklerin tanınmasının sağlanması,
- Yerel idareleri de kapsayan kurumlar arası işbirliğinin güçlendirilmesi ve kapasitelerinin artırılması,
- Uzun dönemli ortaklıkların sağlanması,
- Aktif vatandaşlığın ve girişimciliğin desteklenmesi,
- İstihdam edilebilirliğin artırılmasıdır (Ana Eylem 2, b.t.).

Ana Eyle 2 faaliyetleri üç proje başlığını içermektedir. Bunlardan biri olan Stratejik Ortaklıklar ülke merkezli Ulusal Ajanslar'a, Sektörel Beceri Ortaklıkları ve Bilgi Ortaklıkları ise Merkezi projeler kapsamında Avrupa Komisyonuna (Brüksel'e) başvurusu yapılmaktadır:

- *Stratejik Ortaklıklar*: Program üyesi ülke kurumları arasında stratejik işbirliği ve ortaklık faaliyetlerinin desteklenmesidir. Yeniliği Destekleyen Stratejik Ortaklıklar ve İyi Uygulamaların Değişimini Destekleyen Stratejik Ortaklıklar olmak üzere iki proje türü bulunmaktadır. Birincisi yenilikçi fikir ve düşünceleri; ikincisi ise fikirlerin, metotların paylaşılması ve ağ kurulmasını destekleyen projelerdir. Stratejik Ortaklık projeleri başvuruları, projeyi gerçekleştirecek kurumun Ulusal Ajanslarına yapılmaktadır.

- *Sektörel Beceri Ortaklıkları:* Mesleki eğitim alanında yeni becerileri artırmaya ve işgücü piyasasının sektörel beceri ihtiyaçlarını artırmayı hedeflemektedir. Bu proje faaliyeti başvuruları, merkezi Bürüksel’de bulunan Avrupa Komisyonu Yürütme Ajansı’na yapılmaktadır.
- *Bilgi Ortaklıkları:* İş dünyası ve yükseköğretim arasında işbirliğini destekleyen uluslararası bir proje türüdür. Yenilikçilik teşvik edilerek kalitenin artması hedeflenmektedir. Dolayısıyla, Yükseköğretimde inovasyon,  niversite-iş dünyası işbirliği ve proje süresi ve sonrasındaki etkinin yaygınlaştırılması ve sürdürülebilmesi temel özellikleri arasında yer almaktadır. Bu proje türü başvuruları, Sektörel Beceri Ortaklıkları gibi, Avrupa Komisyonu Yürütme Ajansı’na yapılmaktadır (Erasmus+ Programı: Genel Yapı, b.t.)

2.2.3. Ana Eylem 3: Politika Reformuna Destek

Ana Eylem 3, Yapılandırılmış Diyalog olarak adlandırılan gençler ve gençlik alanında karar alıcılar arasında yapılan toplantılardan oluşmaktadır. Gençlerin, gençlik politikalarına yönelik seslerini duyurabilmesi ve demokratik hayata aktif katılımını sağlamaktır. Ulusal ve uluslararası toplantıların desteklendiği Ana Eylem 3 faaliyeti kapsamında gençler, gençlik çalışanları, gençlik politikalarından sorumlu bireyler ve gençlik kuruluşları arasında işbirliği sağlanmaktadır (European Commission, 2017a).

Politika Reformuna Destek, bilimsel temellere dayalı bir politika yapımının teşvik edilmesi ve iyi uygulamaların paylaşılması amacıyla Avrupa 2020 stratejisine uygun olarak Erasmus+ kapsamında bulunmaktadır. Bu faaliyet programı başvuruları doğrudan Avrupa Komisyonu Yürütme Ajansı’na yapılmaktadır (Erasmus+ Programı: Genel Yapı, b.t.)

2.2.4. Özel Eylem 1: Jean Monnet Programı

1990 yılından bu yana uygulanmaya başlanan Jean Monnet Programı, Avrupa entegrasyon çalışmaları kapsamında yükseköğretimde öğrenmeyi artırmak için akademik modüller, kürsüler, mükemmeliyet merkezi kurulmasını destekleyen bir programdır. Yükseköğretim kurumlarının müfredat şekillendirmesi, yürütülmesi, takip edilmesi ve araştırmanın denetlenmesi konusunda önemli bir rol oynamaktadır (European Commission, 2017a).

Avrupa bütünleşmesi kapsamında yükseköğretim araştırma ve çalışmalarını desteklemek amacıyla kurulmuştur. Jean Monnet Programı kapsamında desteklenen

alanlar şu şekilde sıralanabilir:

- Öğretme ve araştırmayı içeren Akademik Modüller
- Jean Monnet Kursüleri
- Mükemmellik Merkezleri,
- Kurum ve Kuruluşlara Jean Monnet desteği
- Akademi ve politik camia arasında Jean Monnet ağları ve projeleri (Erasmus+ Programı: Genel Yapı, b.t.)

2.2.5. Özel Eylem 2: Spor Destekleri

Avrupa Birliği eğitim, öğretim ve gençlik programları kapsamında geçen 31 yıllık süreçte spor destekleri başlığı bulunmamaktaydı. Avrupa Komisyonu 2014-2020 dönemini Erasmus+ programı içerisinde spor destekleri başlığında yeni bir faaliyet eklenmesini uygun görmüştür. Bu faaliyet kapsamında spor alanında işbirliği ortaklıkları, küçük çapta işbirliği ortaklıkları ve kar amacı olamayan spor etkinlikleri desteklenmektedir (European Parliament, 2017).

Ana hedefler sporun bütünlüğünü bozacak doping, şike, şiddet, hoşgörüsüzlük ve ayrımcılıktan gibi sınır ötesi tehditlere karşı mücadele etmek, sporun ve sporcunun iyi yönetilmesini ve çift kariyerini destekleme ve teşvik etme, gönüllü aktivitelerin, dahil etmenin, herkes için eşit katılım ve erişimin teşvik edilmesi olarak sıralanmaktadır (European Commission, 2017a).

2.3. Ulusal Ajanslar

Ulusal Ajanslar, Avrupa Birliği'nin eğitim, öğretim ve gençlik çalışmalarını yürüten, değerlendiren ve koordine eden kurumdur. Her program ülkesinde bulunan Ulusal Ajanslar, güncel adı ile Erasmus+ Programının etkili bir şekilde yürütülmesini sağlamaktadır. Bu sayede Avrupa Komisyonu program faaliyetlerinin ülke geneline yayılabilmesi için Ulusal Ajanslarla işbirliği içindedir (Ecevit ve Kavalalı, 2004).

Faaliyetlerin farklı ülkelerdeki bireylere ulaşmasını, ulus ötesine yayılmasını sağlayarak sosyal, kültürel, ekonomik ve siyasi birçok etki yaratılmasına yardımcı olmaktadır. Bu açıdan her ülkenin farklı sosyal, ekonomik ve siyasi yapısı göz önünde bulundurularak genç ve yetişkinlerin hazırladığı projelerin değerlendirilmesi sürdürülebilirlik açısından önemlidir. Ulusal Ajansların bu misyonu Avrupa Birliği'nin farklı ülkelerdeki durumları ve şartları anlamasına ve hedeflerine etkili bir şekilde ulaşmasına olanak sağlamaktadır (National Agencies, b.t.).

Ulusal Ajanslar eğitim ve öğretimin uluslararası alana yayılması, yeni fikirlerin desteklenmesi, birey ve iş dünyasının, Avrupa birliği ve eğitim sektörünün bir araya gelmesi konusunda önemli bir rol oynamaktadır. Kişisel gelişim, öğrenme, farklı kültürler tanıma, işbirliği olanakları, girişimcilik, uluslararası boyut, farklı örnek ve uygulamaları görmek gibi tüm bu faaliyetlerin hibe desteğiyle yürütülmesi ve verimli bir şekilde kullanılmasını sağlamak Ulusal Ajansların ana görevidir. Böylece söz konusu ana hedefler sayesinde uluslararası alanda daha etkin olma sağlanmaktadır (Türkiye Ulusal Ajansı, b.t.).

Erasmus+ farklı kurum ve kuruluşlar arasında daha fazla işbirliğini teşvik ederek fonların verimli kullanılmasını Ulusal Ajanların desteği ile sağlanmaktadır. Hibe desteği sağlanacak projelerin seçimi, değerlendirilmesi ve izlenmesi gibi süreçler hem bölgesel hem de küresel bakış açısıyla yönetilir. Çünkü her ülkenin ulusal ajansı yerel ve uluslararası boyutta kendi ülkelerinin gelişimini sağlayacak faaliyetleri göz önünde bulundurur (We are here to help, b.t.).

2.4.Erasmus+ Programı ve Uluslararasılaşmaya Etkisi

Erasmus+ eğitim, öğretim, gençlik ve spor alanlarındaki faaliyetleri destekleyen bir program olmasının yanı sıra tüm bu faaliyetlerin ekonomik, sosyal ve siyasal etkisi bulunmaktadır. Avrupa için genişleme, büyüme ve bütünleşme sadece bölgesel bir kavrak değil, küresel bir olgu olarak algılanmaktadır. Avrupa Birliği'nin temelini oluşturan Topluluğun ilk olarak ekonomik hedefler doğrultusunda kurulması ve bu hedefler doğrultusunda eğitim, teknoloji, sosyal ve siyasal alanlara da yönelmesi gerektiği görülmüştür (Gedikoğlu, 2005:67).

1987 yılında Erasmus Programının kurulması, eğitimi doğrudan, diğer alanları da dolaylı olarak etkileyerek uluslararasılaşma açısından büyük bir adım atılmıştır (Bakioğlu ve Hacıfazoğlu, 2017).

Dolayısıyla hibe destekli programın uluslararasılaşmaya etkisini dört başlık halinde incelemek gerekmektedir:

2.4.1. Ekonomik Açıdan Etkileri

1951 Paris Antlaşması ile temelleri atılan Avrupa Birliği için ekonomik bütünleşme ve bu kapsamda gerekli politikaların alınması hayati bir önem taşımaktadır. Birlik ekonomik açıdan bir etki yaratmanın eğitimin güçlendirilmesi ve teşvik edilmesinden geçtiğini söz konusu eğitim programlarını uygulayarak görmüştür. Bu bağlamda il olarak mesleki eğitim, tarımsal faaliyetlerin geliştirilmesi, çalışanların kapasitesinin artırılması gibi hedefler belirlenmiştir. Bu politikaların ana amacı ekonomik hedeflere

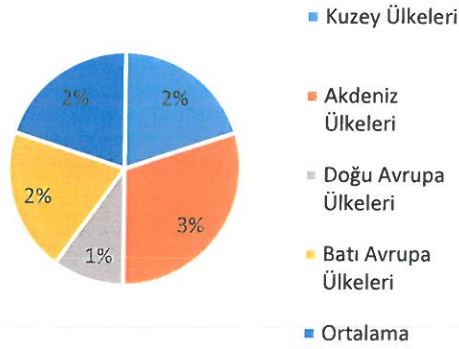
ulaşmayı sağlamaktır. Böylece eğitim alanında yapılan çalışmalar ekonomik alana katkıda bulunmuş olacaktır (Bilici, 2004:68-70).

Erasmus+ eğitim, öğretim, gençlik ve spor alanlarında genç ve yetişkinlere çeşitli fırsatlar sunarak yüksek genç işsizliğini azaltmayı, mezunların istihdamını, nitelikli iş gücünü ve girişimciliği artırmayı ve iş dünyası ile işbirliğini hedeflemektedir. Sınır ötesine çıkan bireyler yeni bilgi ve becerilerle uluslararasılaşmaya katkıda bulunmaktadır. Hareketliliklerin bireylerin kapasitelerini geliştirmesiyle ekonomik hayata etkileri söz konusudur (Erasmus+, b.t.).

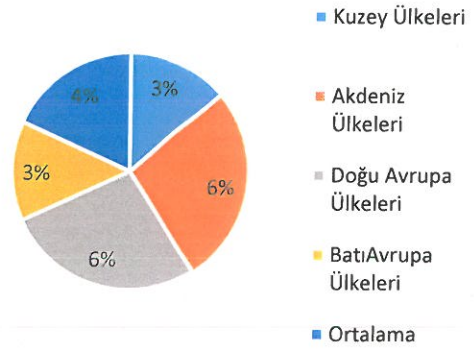
Program ve Partner ülkeleri arasındaki hareketlilik vasıtasıyla geliştirilen etkinlikler öğrenci, genç ve yetişkinlerin yeni bilgi ve beceriler kazanarak girişimciliğini artırmaktadır. Programda her kesimden bireyin faydalanacağı faaliyetler sayesinde yeterliliklerin artması ve işsizliğin önlenmesine yardımcı olmaktadır. Ayrıca fonlar ülkelerin ulusal ekonomisine de katkıda bulunmaktadır. Böylece ekonomik büyüme sayesinde rekabetçi piyasa oluşumuna olanak sağlanmaktadır (European Parliament, 2017).

Hareketlilikler istihdamın sağlanması konusunda olumlu etki etmektedir. EIS'nin (Erasmus Impact Study) yaptığı Erasmus+'ın iş ve kariyer hayatına etkisi aşağıdaki Şekil 2.3.'de verilmiştir. Doğu Avrupa ülkeleri Erasmus+ yararlanıcısı bireyin uzun dönem işsizlik riskini %83 oranında azalttığı görülmüştür. Ülke geneline bakıldığında özellikle Macaristan ve Portekiz'de Erasmus+ programından yararlanan ile yararlanmayan arasında büyük farkların olduğu anlaşılmaktadır.

Erasmus Yararlanıcısı İşsizlik Oranı

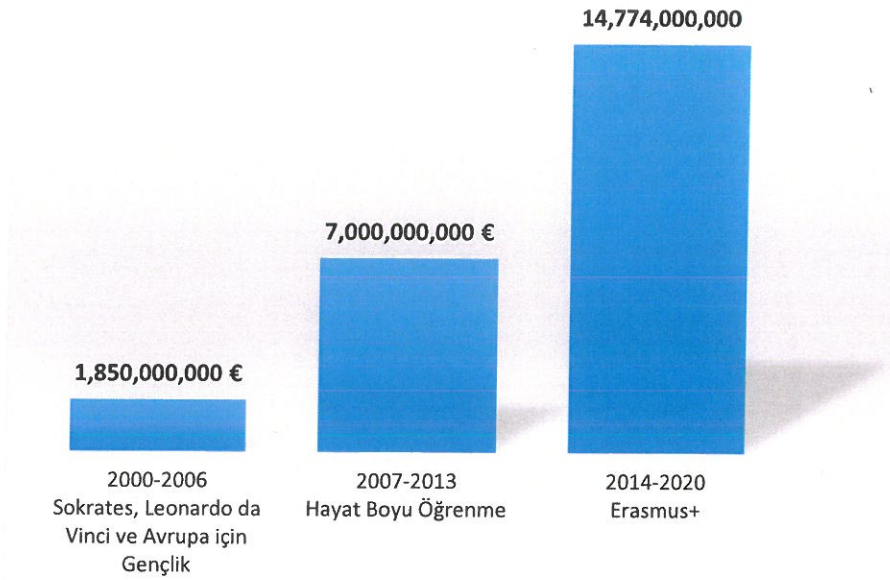
Yararlanıcı Olmayan İşsizlik Oranı

Kaynak: http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/repository/education/library/study/2016/erasmus-impact_en.pdf

Şekil 2.3. Erasmus+ İşsizlik Oranları

AB eğitim, öğretim, gençlik ve spor alanlarını kapsayan 2000-2006 yılı Sokrates, Leonardo da Vinci ve Avrupa için Gençlik, 2007-2013 dönemi Hayat Boyu Öğrenme Programı (LLP) ve 2014-2021 yılı Erasmus+ Programları her dönemde artış göstererek 2020 yılı stratejisi kapsamında 14.774 milyar € olarak belirlenmiştir. Şekil 2.4.'de gösterildiği gibi üç program döneminde hibe desteğinde büyük artış görülmektedir. Programın günden güne yaygınlaşması ve yeni alanların dâhil edilmesiyle (spor desteği gibi) bütçenin artışı anlaşılmaktadır.

Kaynakça: 2000-2006 <http://ec.europa.eu/agriculture/rur/leader2/rural-en/euro/p4-2-1.pdf>
 2007-2013 http://eacea.ec.europa.eu/llp/about_llp/about_llp_en.php
 2014-2020 https://ec.europa.eu/info/education/set-projects-education-and-training/erasmus-funding-programme_en

Şekil 2.4. AB Eğitim Öğretim ve Gençlik Programları Dönemsel Toplam Bütçe

2.4.2. Sosyal Açıdan Etkileri

Küreselleşen dünyada toplumlararası iletişim barış ve huzur içinde yaşamının en önemli koşulu haline gelmiştir. Farklı kültürlerden bireylerin bir araya gelmesi, önyargıların kırılması ve farkındalığın sağlanması açısından önemlidir. Bütünlük içinde yaşamak için karşılıklı anlayış ve dayanışmanın geliştirilmesi gerekmektedir (Biddle 2002).

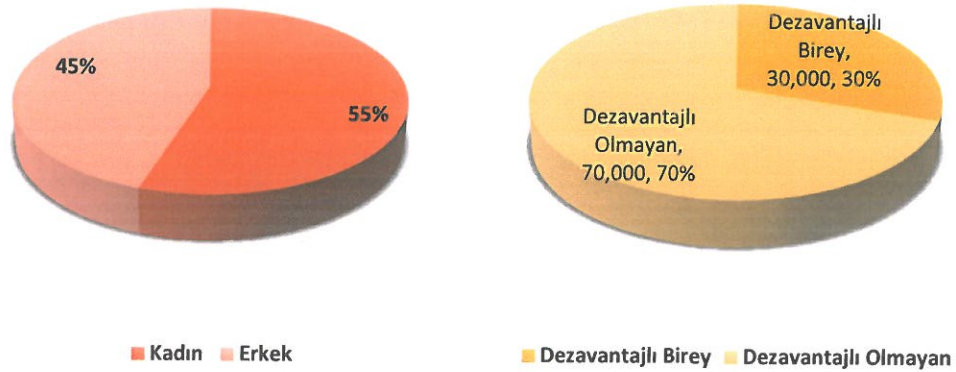
Bu düşünceler çerçevesinde Avrupa Birliği ekonomik kaygıların ötesinde sosyal alanda gelişmenin sağlanması için çalışmalar yapmaktadır. Birliğin bütünlüğünün dünya ülkeleriyle uyum halinde çalışmaktan geçtiği bilinci ile sosyal politikalarını yürütmektedir (The European Union, 2003).

Avrupa Birliği, barış içinde bir arada yaşamak adına ırkçılık, nefret söylemi, hoşgörüsüzlük ve ayrımcılık gibi konularla mücadele etmektedir. Söz konusu alanlarda mücadele etmenin en etkili yolunu eğitim ve öğretim olarak görmüş ve bu amaçla birçok program hazırlamıştır. 1987 yılında Erasmus Programı başlığı altında

kurulan eğitim, öğretim ve gençlik çalışmaları bu amaca yönelik ilk adım olmuştur (Education, Audiovisual and Cultural Executive Agency, b.t.).

Erasmus+ bireylere yurt sınırları dışına çıkma imkanı sağlayarak toplumsal farkındalığı sağlamaktadır. Hareketlilikler sayesinde dahil etme, kültürlerarası öğrenme, sosyal eşitlik, kişisel gelişim, birlik, insan haklarına saygı pekişmektedir. Bu bağlamda Bireylerin Öğrenme Hareketliliği başta olmak üzere birçok faaliyet hibe desteği almaktadır. Genç ve yetişkinler sınırlar ötesine geçerek farkındalığı artırmaktadır. 2014-2020 program stratejisi kapsamında Erasmus+ sağladığı fırsatlar ile tüm bu hedefleri geliştirmeyi planlamaktadır (T.C. Avrupa Birliği Bakanlığı, 2014).

Kaynak: https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/about/statistics_en

Şekil 2.5. Erasmus+ Gençlik Değişimleri 2016 Verileri

Şekil 2.5.'de gösterildiği gibi bireylerin hareketliliği, kapsamında gençlik eğitimleri faaliyetleri ile toplam 100.000 genç hibe desteği sağlamıştır. Dolayısıyla Erasmus+'ın imkanları, toplumun tüm kesiminden bireyleri ulus ötesine taşıyıp, değer ve algıların anlaşılmasını sağlayarak uluslararasılaşmanın boyutunu güçlendirmektedir.

2.4.3. Siyasal Açıdan Etkileri

Erasmus+ Programı kapsamında yürütülen faaliyetlerin ana amaçlarından biri Avrupa boyutunu geliştirmektir. Bireylerin insan hakları, demokrasinin üstünlüğü gibi konularda bilgi ve becerilerinin artacağı projeler desteklenmektedir. Özellikle gençlik projelerinde en fazla üzerinde durulan konular arasında birinci sırada yer alan Avrupa vatandaşlığı duygusu, Avrupa Birliği'nin en önemli başlıklarından biridir (T.C. Avrupa Birliği Bakanlığı, 2014).

Ayrıca Politika Reformuna Destek (Ana Eylem 3) faaliyeti kapsamında gençlerin demokratik hayata aktif katılımı sağlanmaktadır. Gençlik politikalarını dile getiren bireyler kendileri ile ilgili konularda söz sahibi olmakta hem de Avrupa boyutunu geliştirmektedir. Avrupa gençlik politikaları, koordinasyonu ve yapılandırılmış diyalogun oluşturulması için çalışmalar yapılmaktadır. Politika geliştirme, izleme ve yenilik politikası girişimleri gençlerin katılımını sağlayan en önemli faaliyet başlıklarıdır. Sosyal hayatta etkili olan bireylerin barış içinde yaşama ve bütünleşme duygusu güçlenmektedir. Çatışmadan uzak durulması ve hoşgörünün artacağı bir ortamda Avrupa vatandaşlığıyla örtüşen duygular uluslararası alanda pekişmektedir. Buna ek olarak Key Action 3, OECD ve Avrupa Konseyi gibi uluslararası kuruluşlar ile işbirliği, paydaşlar ve karar alıcılar ile diyalog, farkındalık yaratma ve yaygınlaştırma faaliyetlerini teşvik etmesi bakımında politikaya etki etmektedir. Bu açıdan bakıldığında Avrupa Birliği, demokratik ve insan haklarına saygılı bireylerin yetişmesi açısından gençlerin görüş ve beklentilerini önemsemektedir. Hareketlilikler ile evrensel değerlerin ulus dışına çıkması gençlerin politik hayata katılmasını sağlamaktadır. Dolayısıyla Erasmus+'ın küresel değerler bakımından uluslararasılaşmaya etkisi yukarıda bahsedilen faaliyetler ile gerçekleşmektedir. (European Commission, 2016).

2.4.4. Eğitim Açısından Etkileri

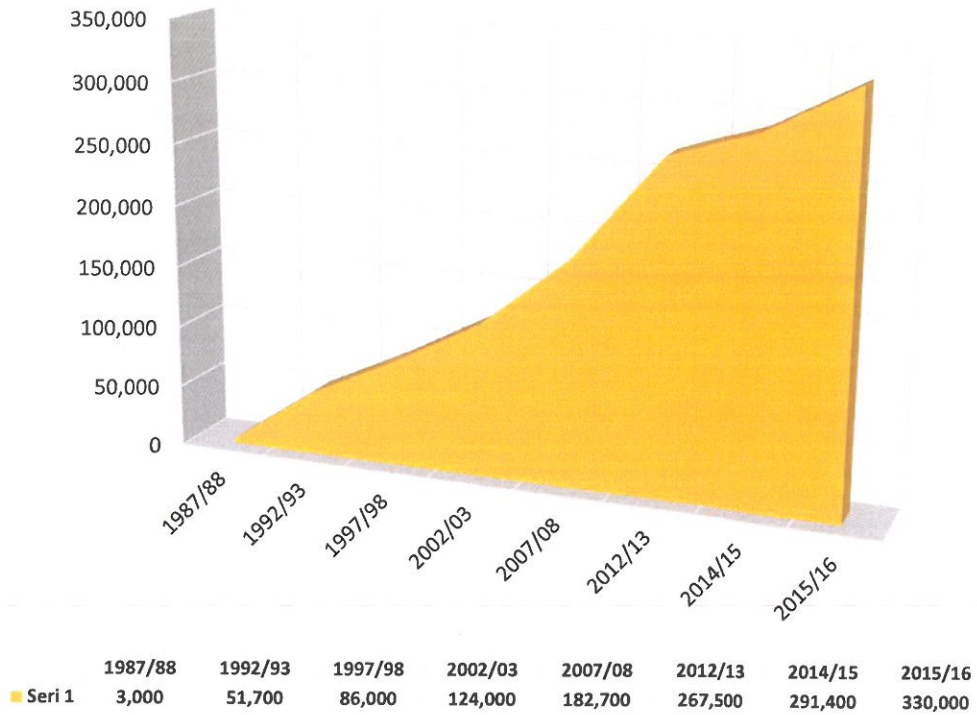
Avrupa Birliği genel hedeflerine ulaşabilmek için eğitimin önemli bir araç olduğu bilincindedir. Eğitim politikası AB'yi oluşturan toplantılar çerçevesinde alınan kararlar ile geliştirilerek günümüze ulaşmıştır. Her geçen dönem içinde uluslararası boyut dikkate alınarak eğitim alanında farklı uygulamalar yapılmıştır (Ertl, 2006: 5-27).

Ana yapısı uluslararası hareketlilikler olan faaliyetler eğitimde eşitlik, kurumlar arası iş birliği ve deneyim paylaşımı, eğitim kalitesinin artırılması, yabancı dil eğitimi, hareketlilik sayesinde farklı bir eğitim sisteminin görülmesi ve yeni fikirler elde edilmesine yardımcı olmaktadır. Böylece Erasmus+ yaygın eğitim faaliyetleriyle daha nitelikli birey ve kurumların oluşması sağlanmaktadır. Uluslararasılaşmanın ilk adımı ulus ötesine geçmek olduğu düşünülürse Erasmus+ hareketlilik faaliyetlerinin de aynı amacı gerçekleştirmek olduğu anlaşılacaktır (Olsen ve McCormick, 2017:270-276).

1999 yılında kabul edilen Bologna süreci ile eğitim alanında özellikle yükseköğretimde yeniliğin ve gelişmenin desteklenmesine başlanmıştır. Bu süreç ile

birlikte yükseköğretim kurumları arasındaki işbirliği artmaktadır. Çeşitliliğin desteklenerek kurumlar arası ortak bir yükseköğretim alanı oluşturmak ve birliği sağlamak hedeflenmektedir. Üniversiteler kendilerine özgü farklılıkları koruyabileceklerdir. Ancak uygulanan sistemin üye ülkeler arasında karşılaştırılabilir ve uyumlu olması beklenmektedir. Böylece kurumlar arası öğrenci ve personel değişiminin kolaylaştırılarak aktif hale gelmesi sağlanacaktır. (European Commission, 2015).

Eğitimin uluslararasılaşması, uluslararasılaşma kavramının tanımına uygun bir şekilde sınır ötesi faaliyetler ile gerçekleştirilmesi önemlidir. Söz konusu aktiviteler hareketliliğin desteklenerek, eğitim kurumları arasında bilgi ve deneyim paylaşımları sağlanarak yapılması gerekmektedir. Bu doğrultuda hareketliliğin teşviki, farklı bir sistemin görülüp incelenmesi, akademik tanınma ve iyi uygulamaların paylaşılması ile mümkün olmaktadır. Gerekli alt yapının hazırlanarak eğitimin uluslararası boyuta taşınması farklı fikirlerin ve becerilerin kazanılmasına etki etmektedir. Dolayısıyla teknoloji ve bilimin geliştiği bir dünyada eğitimin küreselleşmesi işbirliğinin güçlenmesine zemin hazırlamaktadır (Corbett, 2005:194-201).

Kaynak: https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/about/statistics_en

Şekil 2.6. Erasmus+ Yükseköğretimde Hareketlilik Sayıları

Şekil 2.6.'de dönemlere göre yükseköğretim alanındaki Erasmus+ hareketlilik sayıları gösterilmiştir. Hareketlilikler bir önceki döneme kıyasla muazzam bir artış gösterdiğini söylemek mümkündür. Özellikle Erasmus programının temellerinin atıldığı 1987 yılından 1992 yılına kadar olan süreçte belirgin bir artış gözlemlenmektedir. Bunu nedeni olarak ise dönemsel stratejinin ikinci ayağının uygulanması olarak nitelendirebiliriz.

3.BÖLÜM

ARAŞTIRMA METODOLOJİSİ

3.1 Metodoloji

Bilimsel çalışmanın mantıksal düzlemde yürütülmesi ve sonuca ulaşması konusunda araştırmanın metodolojisi önemlidir. Deney, gözlem, nicel (tümdengelim), nitel (tümevarım) metotları bilimsel çalışmanın prensibidir (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

Bu çalışmada nitel (tümevarım) araştırma metodu kullanılarak odak grup çalışmasına yer verilmiştir. Veri toplama işlemi iki adımda gerçekleştirilmiştir:

Birinci adımda, uluslararasılaşma ile ilgili olarak literatürden toplanmış sorular ve yatay koordinasyonla koordinatörlerin e-posta ile önerdiği sorular bir araya getirilerek toplam 12 adet soruluk bir anket hazırlanmıştır.

Bu 12 adet araştırma sorusu, toplam 10 Erasmus koordinatörüne önem derecesine göre (1 den 10 a kadar) puan vermesi istenmiştir. 60 puan altında değerlendirilen sorular elenmiştir. 60 ve üzerinde puan alan sorular Tablo 3.1.'de gösterilmiştir.

Tablo 3.1. Araştırma Soruları Puanları

Soru No	Araştırma Soruları	Puan
1	Uluslararasılaşmada Ulusal Ajansın önemi nedir?	96
2	Erasmus fonlarının kültürel etkileri nelerdir?	95
3	Erasmus fonlarının siyasal etkileri nelerdir?	92
4	Erasmus fonlarının ekonomik etkileri nelerdir?	87
5	Erasmus'ın hangi eylem planı uluslararasılaşmaya daha fazla etki yapmaktadır?	85
6	Erasmus'ın uluslararasılaşma hedeflerindeki standartlar nelerdir? (Yabancı dil, kültürlerarası etkileşim, farkındalık, ırkçılık, AB vatandaşlığı duygusu vb)	78

İkinci adımda, 6 erasmus koordinatörü ile yüz yüze görüşerek odak grup çalışması yapılmıştır. Odak grup çalışması gereği olarak,

- Koordinatörlere eşit süre verilerek Tablo 1’de verilen sorular hakkında görüşlerini açıklamaları istenmiştir.
- Moderatör kendi görüşlerini ifade etmekten kaçınmıştır.
- Her koordinatörün sorulara verdiği yanıtlar, sonradan çözümlenmek üzere kayıt altına alınmıştır.

3.2 Odak Grup Çalışması

Odak Grup Çalışması ilk olarak 1941 yılında Columbia Üniversitesi araştırma radiosunda yapılan odak görüşmeler ile başlamıştır. Seyircilerin dinlediği radyo programında pozitif ve negatif yanıtları ölçmek adına kırmızı ve yeşil tuşlardan oluşturulan iki seçenekli bir araştırma yapılmıştır. Tüm cevaplar radyo programı sonrasında tartışılmak üzere kayıt altına alınmıştır. Odak görüşmeler olarak adlandırılan bu araştırma ile odak gurup çalışmasının ilk adımı atılmıştır. Ayrıca İkinci Dünya Savaşı sonrasında bu görüşmeler araştırma metodu olarak daha sık kullanılmaya başlanmıştır (Stewart and Shamdasani, 1990).

Odak grup çalışması, araştırma yöntemlerinin en sık kullanılan metotlarından biridir. Bu çalışma 6-7 kişilik gruplar ile yapılan toplantıları içermektedir. Amaç, hedef grubun belirlenen konu hakkındaki görüşleri ve algılarını anlamaktır. Bu çalışma görüşmeyi yönlendiren bir moderatör eşliğinde katılımcı grupların katılımıyla gerçekleştirilir. Odak grup çalışması kısaca çalışmanın amacı, yöntem, kolaylaştırıcılar, verilerin analizi ve rapor olmak üzere 5 aşamadan oluşmaktadır (Debus, 1995).

Odak grup görüşmelerinin ana amacı araştırmanın konusuna yönelik odak grupların bakış açısını, algısını, düşüncesini, tutularını, deneyimlerini, duygularını derinlemesine anlamak için bilgi edinmektir (Morgan, 1998). Odak grup görüşmelerinde genelleme ya da anlam çıkarma gibi yargılar yapılmamaktadır. Amaç katılımcıların görüşleri doğrultusunda olay ve olguları anlamaktır. Dolayısıyla katılımcının çizdiği çerçeve doğrultusunda anlam çıkarmak değil, olayı nasıl algıladığını vurgulamak gerekir (Kreuger, 1994).

Odak grup, 5-10 kişilik küçük bir grubun biraraya getirilerek araştırmanın konusu üzerine düşüncelerinin anlaşılması amacıyla oluşturulmaktadır. Odak grup çalışması, ortak bir konu üzerinde (araştırma konusu hakkında) katılımcıların duygu ve düşüncelerinin öğrenilmesine olanak sağlamaktadır. Görüşmeler bir moderatörün kontrolü altında ve katılımcıların düşüncelerini rahatça açıklayacağı bir ortamda gerçekleştirilmelidir (Krueger and Casey, 2000).

Görüldüğü gibi odak grup görüşmelerindeki katılımcı sayısı farklı görüşlere göre değişmektedir. Ancak genellikle 4-10 arasında katılımcı ile gerçekleştirilmektedir. Çalışmanın az sayıda kişi ile gerçekleştirilmesi görüşmenin dinamik ve kontrol altında tutulabilmesi açısından önemlidir (Edmunds, 2000).

3.2.1 Odak Grup Uygulamaları

Odak grup çalışması 4 ile 10 arasında değişen katılımcı ile uygulanan araştırma metodudur. Çalışmanın uygulaması ilk olarak araştırma konusunun belirlenmesi ile başlar. Konuya uygun özellikte bulunan katılımcılar seçilerek yer ve zaman belirlenmektedir. Moderatör eşliğinde katılımcılara sorulacak sorular hazırlanıp görüşmenin yapılması sağlanır (Morgan, 1998).

Görüşmenin raporlaştırılmak üzere kayıt altına alınması, zamanın iyi kullanılması, raporötür notlarının açık ve kısa olması gerekmektedir. Görüşme sırasında yaşanabilecek sorunların çözümü için önceden hazırlıklı olunmalıdır (Kitzinger, 1995).

3.2.2 Araştırma Metotları ve Odak Grup Çalışması

Araştırma metodu belirlenen bir amaca ulaşmak için izlenen yolu ifade etmektedir. Bu amaca uygun farklı araştırma yöntemleri kullanılabilir. Nicel ve nitel olarak ikiye ayırdığımız araştırmalar uygulanan metotlar açısından birbirinden farklılık göstermektedir (Kuş, 2003).

Bu çalışmada kullandığımız nitel araştırma olay ve olguları betimleme, derinlemesine anlama, bireylerin bakış ortaya koymaya odaklanan bir yaklaşımdır. Nitel araştırmada kullanılan dört ana yöntem bulunmaktadır: odak grup çalışması, görüşme, gözlem ve doküman inceleme. Odak grup çalışması tüm bu metotlar içerisinde en yaygın ve etkili olan araştırma metodudur (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

Odak grup çalışması bireylerin olay ve olgular karşısındaki duygu, düşünce, davranış, inanış, deneyim ve tepkilerini kullanarak oluşturulan bir yöntemdir. Bu sebeple gözlem, anket, yüz yüze görüşme gibi uygulanan diğer metotlar, odak grup çalışması kadar etkili değildir. Yüz yüze görüşmede daha çok bireysel davranış, tutum ve düşünceler hakim olacağından, odak gruplar bir grup bağlamında çeşitli görüş ve duygusal süreçleri yansıtmaktadır. Gözlem yöntemi ile kıyaslandığında odak grup çalışması daha kısa sürede derinlemesine bilgi kazanmaktadır. Gözlem yoluyla yapılan araştırmalarda olayların gelişmesi için beklenirken, odak grup bir rehber eşliğinde araştırmayı sürdürür. Dolayısıyla odak grup doğal gelişen olaylardan değil organize oluşan olaylardan meydana gelmektedir (Morgan, 1998).

3.2.3 Odak Grupların Rolü

Odak grup çalışmasının en önemli unsuru katılımcılar, yani odak gruplardır. Araştırmanın konusu belirlendikten sonra, bu amaca uygun kişilerin belirlenmesi gerekmektedir. Odak grup çalışmasının yapısına uygun odak grupların oluşturulması çalışmanın verimliliği açısından önemlidir. Araştırmanın amacına yönelik olarak seçilen kişilerin ortak özellikleri (yaş, meslek, ekonomik durum gibi) bulunmalıdır. Belirlenen katılımcı grupların konu ile ilgili olarak duygu, düşünce ve bakış açılarını öğrenilmesi çalışmanın yürütülmesi için gereklidir. Odak grupların araştırmayı destekleyen görüşleri sayesinde birebir ve kaynağından bilgi edinilmiş olmaktadır (Morgan, 1998).

3.2.4 Odak Grup Çalışması ve Sınırlılıklar

Odak grup çalışması belirlenen konuya yönelik katılımcıların görüşlerini alma üzerine yoğunlaşmaktadır. Bu amaca yönelik çalışmada belirli aşama ve sınırlamalar bulunmaktadır: (Krueger ve Casey, 2000)

- Belirlenen araştırma konusunun sınırları çizilmeli ve önem sırasına göre dizilmelidir.
- Araştırma grubu oluşturulurken araştırma konusu dikkate alınarak katılımcılar seçilmelidir. Bireylerin özellikleri ve ortak özellikleri araştırmanın konusu ile örtüşmelidir.
- Odak grup görüşmesine hedef olan konular ve sorulacak sorular belirlenmelidir.

- Katılımcılarla yapılacak görüşmenin yeri, zamanı, moderatörü ve raportörü belirlenmelidir. Moderatör odak grubu üzerinde hâkimiyet kurmamalı ve kesin yargılardan kaçınmalıdır.
- Görüşme sonunda çalışma analiz edilerek rapor haline getirilmektedir.

3.2.5 Odak Grup Çalışmasında Moderatörün Rolü

Odak grup görüşmelerinde katılımcıların olay ve olgulara yönelik duygu ve düşüncelerini öğrenmek için çalışmayı yöneten bir moderatör bulunmaktadır. Amacı katılımcıların düşüncelerini öğrenmek olan moderatör, katılımcı gruba açık ve net sorular sorarak zamanı iyi kullanmalıdır. Araştırılan konuya hâkim olmalı, davranışlarına özen göstermeli, katılımcıları yargılamamalı, kişisel görüş bildirmemeli, derinlemesine sorular sormalıdır (Barbour ve Kitzinger, 2001).

Moderatör görüşmeyi yöneten ve yönlendiren kişi olduğu için kısa zaman içerisinde derinlemesine bilgi edinmek durumundadır. Moderatör hiçbir şekilde katılımcının üzerinde kontrol kurmamalıdır. Onları dinleme ve duygu ve düşüncelerini öğrenmeye yönelik (Kitzinger, 1995).

3.3 Odak Grup Çalışması Sonuçları

Bu araştırmaya katılan koordinatörlerle yapılan odak grup çalışması sonunda elde edilen veriler aşağıda sıralanmıştır.

1.Soru: Uluslararasılaşmada Ulusal Ajansın önemi nedir?

Birinci Koordinatörün yanıtları; Ulusal Ajans, farklı fikirlerin hibelenirilmesi ve teşvik edilmesi, öğrenmenin uluslararası alanda yaygınlaştırılması açısından önemli bir kurumdur.

İkinci Koordinatörün yanıtları; Ulusal Ajans, uluslararasılaşmaya büyük oranda destek olmaktadır. Farklı kültürleri bir araya getirmesi ve dezavantajlı bireyleri de destekleyen hibe programlarının bulunması Ulusal Ajans'ın en önemli etkisidir.

Üçüncü Koordinatörün yanıtları; Ulusal Ajans, özellikle Avrupa başta olmak üzere bireylerin, kurumların ve sivil toplum kuruluşlarının daha geniş bir coğrafyaya yayılmasını sağlamaktadır. En önemli faktörünü ise hibe desteği oluşturmaktadır.

Dördüncü Koordinatörün yanıtları; Avrupa Birliği fonlarının çeşitli projelerle desteklenmesi ve sürdürülebilirliği kapsamında uluslararasılaşmaya etki etmektedir.

Beşinci Koordinatörün yanıtları; Fırsat eşitliği sağlayan hibe destekli programları sayesinde yereldeki etkiyi uluslararası alana taşınması en önemli etkidir.

Altıncı Koordinatörün yanıtları; Uluslararasılaşma stratejisine bağlı olarak, Avrupa Birliği ile üniversiteler arasında koordinasyon ve fonların verimli bir şekilde kullanılmasını sağlamaktır.

2. Soru: Erasmus+ fonlarının kültürel etkileri nelerdir?

Birinci Koordinatörün yanıtları; Erasmus+ bireylerin farklı fikir ve düşüncelerle bir araya gelmesini sağlayarak farkındalığı artırır. Birbirini anlamaya çalışan bireyler arasında ırkçılık ve nefret söylemi gibi kavramların önlenmesine yardımcı olmaktadır.

İkinci Koordinatörün yanıtları; Erasmus+ kültürlerarası iletişim ile hoşgörünün yaygınlaşmasını sağlamaktadır. Bireylerin hem kendilerini hem de çevresini tanımasını sağlamaktadır.

Üçüncü Koordinatörün yanıtları; Erasmus+ toplumlar arasında kültürel farkındalığı artırarak ön yargıların ortadan kalkmasına yardımcı olmaktadır. Bu vesile ile sosyal ve kültürel kaynaşma sağlanmaktadır.

Dördüncü Koordinatörün yanıtları; Erasmus+ kültürlerarası öğrenme ve farkındalık gibi duyguların geliştirilmesi, toplumlararası önyargının giderilmesine katkıda bulunmaktadır.

Beşinci Koordinatörün yanıtları; Erasmus+ kültürlerarası kaynaşma ile bireylerin birbirini anlayarak önyargıların değişmesine yardımcı olmaktadır.

Altıncı Koordinatörün yanıtları; Erasmus+ kültürlerarası etkileşim sayesinde artan farkındalık ve bireyler arasındaki nefret söylemi gibi sorunların aşılmasına yardımcı olmaktadır.

3. Soru: Erasmus+ fonlarının siyasal etkileri nelerdir?

Birinci Koordinatörün yanıtları; Erasmus+ fonları ile yaratılan etki, Avrupa Birliği'nin kurulma amaçlarından biri olan çatışmanın önlenmesi, birliğin sağlanması gibi unsurlar üzerinde doğrudan etkisi bulunmaktadır.

İkinci Koordinatörün yanıtları; Erasmus+ sosyal ve siyasal etkileri birbirine paraleldir. Kültürlerarası öğrenme ile hoşgörünün yaygınlaştığı bir toplumda Avrupa kimliği duygusu pekişmektedir.

Üçüncü Koordinatörün yanıtları; Erasmus+ Avrupa Vatandaşlığı bilincinin geliştirilmesine büyük katkılar sunmaktadır. Dolayısıyla devletlerin birlik olma fikri ve kültürel birliktelik siyasal güç açısından önem arz etmektedir.

Dördüncü Koordinatörün yanıtları; Erasmus+ hibe destekleri sayesinde kültürlerarası öğrenme ile birbirini tanıyan birey, Avrupa Vatandaşlığı duygusunu geliştirerek ulusal ve uluslararası fayda sağlamış olmaktadır.

Beşinci Koordinatörün yanıtları; Erasmus+ ulusların birbirini daha iyi tanmasına yardımcı olmaktadır. Birlik ve katılımcı ruhunun desteklenmesi ve geliştirilmesini sağlamaktadır.

Altıncı Koordinatörün yanıtları; Erasmus+ fonları Avrupa/dünya vatandaşlığının gelişmesine katkı sağlamaktadır.

4. Soru: Erasmus+ fonlarının ekonomik etkileri nelerdir?

Birinci Koordinatörün yanıtları; Avrupa Birliği'nin kuruluşundan anlaşılacağı üzere, Erasmus+ fonlarının en büyük etkisi ekonomi alanındadır. Hareketlilik sayesinde yeni fikirler kazanan bireylerin girişimciliği artmakta, büyüme ve istihdamın gerçekleşmesiyle işsizliğin azalması sağlanmaktadır.

İkinci Koordinatörün yanıtları; Ekonomik etki Erasmus+ fonlarının en önemli etkisidir. Ülkeye döviz girişinin sağlanması ekonomik canlılığı ve girişimciliği desteklemektedir.

Üçüncü Koordinatörün yanıtları; Erasmus+ fonları ülke ekonomisinin uluslararasılaşmasını sağlamaktadır. İstihdamın ve girişimciliğin desteklenmesiyle ülkeler arasındaki ticari ve ekonomik bağlar güçlenmektedir.

Dördüncü Koordinatörün yanıtları; Erasmus+ ve fon kavramları, fikir ve fikrin desteklenmesi anlamını içermektedir. Hareketlilikten faydalanmış gençlerin daha kolay iş bulması, istihdamın desteklenmesi ve işsizliği önlemeye yöneliktir. Dolayısıyla ekonomik etken önem arz etmektedir.

Beşinci Koordinatörün yanıtları; Erasmus+ fonları, ülkeye döviz akışı sağlamasının yanı sıra rekabetçi bir piyasa alanı yaratmaktadır.

Altıncı Koordinatörün yanıtları; Erasmus+ fonları ülke ekonomisine katkı sağlamaktadır. Ayrıca ekonomide rekabeti etkilemektedir.

5. Soru: Erasmusplus'ın hangi eylem planı uluslararasılaşmaya daha fazla etki yapmaktadır?

Birinci Koordinatörün yanıtları; Tüm projelerin etkisi bulunmaktadır ancak Bireylerin Öğrenme Hareketliliği Ana Eylem1 faaliyetleri uluslararasılaşmaya daha fazla etki etmektedir. Çünkü hem formal hem de non-formal eğitim ile bireyler daha kolay öğrenmektedir.

İkinci Koordinatörün yanıtları; Bütün hareketlilik faaliyetleri etkilidir. Fakat Ana Eylem 1: Bireylerin öğrenme hareketliliği, tüm yaş gruplarını da kapsamaları sebebiyle uluslararasılaşmaya daha fazla etki yapmaktadır.

Üçüncü Koordinatörün yanıtları; Erasmus+ programı projelerinin hepsi uluslararasılaşmaya etki etmektedir. Ana Eylem 2 programı kurum ve kuruluşların kapasitelerini geliştirmeye yönelik olduğu için uluslararasılaşmaya daha fazla etki etmektedir.

Dördüncü Koordinatörün yanıtları; Ana Eylem 1 faaliyetleri daha fazla kişiye ulaşması açısından uluslararasılaşmaya en fazla etki eden Erasmus+ programıdır.

Beşinci Koordinatörün yanıtları; Uluslararasılaşmada eğitimin önemli bir yer teşkil etmesi sebebiyle Ana Eylem 1 programları daha fazla etki yapmaktadır.

Altıncı Koordinatörün yanıtları; Uluslararasılaşma alanında kurumsal adımlar atılabilmesi açısından Ana Eylem 3 programı daha fazla etkilidir.

6. Soru: Erasmus'un uluslararasılaşma hedeflerindeki standartlar nelerdir? (Yabancı dil, kültürlerarası etkileşim, farkındalık, ırkçılık, AB vatandaşlığı duygusu vb)

Birinci Koordinatörün yanıtları; Kültürlerarası öğrenme, Avrupa Vatandaşlığı duygusu ve farkındalık kavramları sayesinde farklı fikirler üretilerek hem ayrımcılık önlenmiş hem de ekonomik gelişme sağlanmış olmaktadır.

İkinci Koordinatörün yanıtları; Irkçılık, kültürlerarası etkileşim ve istihdam uluslararasılaşma hedefindeki standartlardır.

Üçüncü Koordinatörün yanıtları; Kültürlerarası etkileşim, AB vatandaşlığı duygusu, sosyal içerme ve yardımlaşmayı teşvik etme gibi unsurlar uluslararasılaşma hedefleridir.

Dördüncü Koordinatörün yanıtları; Uluslararasılaşma hedeflerinden en önemlisi farkındalığın sağlanmasıyla ırkçılığın önlenmesine katkıda bulunmaktır.

Beşinci Koordinatörün yanıtları; Erasmus+'ın uluslararasılaşma hedeflerindeki standartlar kültürlerarası etkileşim, sosyal eşitlik, farkındalık ve ırkçılık gibi kavramlardır.

Altıncı Koordinatörün yanıtları; Uluslararasılaşma hedefi, kültürlerarası etkileşim ve farklılık duygusu sayesinde vatandaşlık bilincinin yaygınlaşmasıdır. Ancak bu hedeflerin tam tersi bir durum oluşmaması için yaklaşımların yerinde olması önemlidir.

7-Erasmus+ programından yararlandıysanız bu programın uluslararasılaşma konusundaki fikirlerinize katkısı nelerdir?

Birinci Koordinatörün yanıtları; Erasmus+ yapısı itibarıyla ulusal sınırların dışına çıktığı için uluslararasılaşmaya birçok anlamda katkı sağlamaktadır.

İkinci Koordinatörün yanıtları; Özellikle kişisel gelişime katkıda bulunması sebebiyle uluslararasılaşmaya fayda sağlamaktadır.

Üçüncü Koordinatörün yanıtları; Erasmus+ iş ve sosyal hayata desteği sayesinde bireylerin ve kurumların uluslararasılaşmasına katkıda bulunur.

Dördüncü Koordinatörün yanıtları; Erasmus+ ve uluslararasılaşma kavramı iç içedir. Hareketlilikler sayesinde edinilen bilgiler uluslararasılaşmayı teşvik etmektedir.

Beşinci Koordinatörün yanıtları; Erasmus+ programları kendi sınırlarımızın dışına çıkma fırsatı sunmaktadır. Farklı kültürlerin etkisiyle yeni bilgi ve beceriler kazanılması uluslararasılaşmaya katkı sağlamaktadır.

Altıncı Koordinatörün yanıtları; Erasmus+ iyi uygulamaları yerinde görmek ve bunları yorumlamak anlamında katkı sağlamaktadır.

4. BÖLÜM

SONUÇ

Uluslararasılaşma, ülkelerin birincil hedeflerinden biri olarak ileri sürülebilir. Özellikle küreselleşen dünyada sınırların ortadan kalkması, bilim ve teknolojinin harikulade gelişimi, toplumların birbirlerinden etkileşimi günden güne hızla artmaktadır. Sınır ötesine çıkan bireyin birçok alanda farkındalığı artarak ufukları açılmakta ve yeni fikirler üretebilmektedir. Uluslararasılaşmanın, uluslara sağlayacağı birçok etkinin yanı sıra kültürlerarası kaynaşma ile önyargı ve nefretin yerini hoşgörünün almasına da katkı yapabileceği değerlendirilmektedir. Örneğin Avrupa merkezli fonların başlangıçta Avrupa ülkeleri ile sınırlı olmasının altındaki fikirlerin, aslında Avrupalılık ülküsü yaratmaya veya Avrupa vatandaşı gibi kimliklerin oluşmasına yardım edeceği umulmaktadır. Bu doğrultuda demokratik ve insan haklarına saygılı toplumların varlığının önemi her geçen gün daha iyi anlaşılmaktadır. Tüm bu düşüncelerin evrensel bir etki yaratması düşünüldüğünde sadece Avrupa'da peyda olmaması gerektiği bilinmektedir. Bunların yanı sıra, sosyal olarak birbirinden etkilenen toplumların siyasal ve ekonomik olarak da birbirini etkilediğini söylemek gerekir. Bireylerin kapasitesinin geliştirilmesi bu iki alana da hizmet etmektedir. Öyle ki Avrupa, aktif siyasi hayata katılmanın ve güçlü bir ekonominin eğitim ile doğru orantılı olduğunu görmüştür. Bu vesile ile eğitim alanında desteklediği tüm projelerin siyasal, sosyal, kültürel ve ekonomik olarak etkilerinin olduğunu söylemek mümkündür.

Erasmus+ isimli program ile öncelikle Avrupa ülkelerinin birbirine benzemesine yarayacak şekilde fonların kullanıldığı ileri sürülebilir. Örneğin, Avrupa ülkelerinde kabul edilen Bologna Yüksek Öğretim yapısı, Erasmus kapsamında ortaya çıkmış ve tüm Avrupa yükseköğretim programlarının birbirine benzemesine katkı yapmıştır. Bologna Yüksek Öğretim yapısı; şeffaflık, tanınırlık ve hareketlilik gibi kriterleri öne çıkararak, Avrupa Yükseköğretim Sisteminin tekleşmesini sağlamıştır. Bu benzerlik dolu yükseköğretim tekleşmesi sayesinde, öğrenci, öğretim üyesi öğrenim ve öğretim hareketliliği yapılabilir hale gelmiştir. Diğer yandan, mezunların ülke dışında diplomalarının tanınması sağlanarak işgücü hareketliliğine yol açılmıştır. Tüm bu faaliyetler eğitim alanında ortaya çıkmış ancak öğrenme çıktıları bakımından birçok alana tesir etmiştir. Erasmus+ programının yükseköğretim alanında sağladığı faydalar gibi çeşitli alanlara da faydası dokunmuştur. Dolayısıyla program kendi içinde birden

fazla alana bölünerek daha fazla etki alanının yaratılmaya çalışıldığı söylenebilir. Örneğin, üniversite, okul, sivil toplum kuruluşları, işletmelerin her biri farklı faaliyet türleriyle verimli ve sürdürülebilir etkiler yaratabilmektedir.

Bu araştırmada, yoğunluklu olarak, Erasmus programlarının özellikle yükseköğretim alanı düşünülerek uluslararasılaşmaya katkısı incelenmiştir. Birinci aşamada, ülkemizde yükseköğretim sistemi içerisinde çalışan Erasmus koordinatörleri bu araştırma için seçilmiş ve onların deneyimleri sonucu ortaya çıkan görüşleri toplanarak bir dizi soru ortaya çıkarılmıştır. Elde edilen soruların, Erasmus koordinatörleri tarafından puanlanması istenmiş ve soru sayısı puanlamaya göre azaltılarak odak grup çalışmasına hazır hale getirilmiştir.

İkinci aşamada, odak grup çalışması kayıtlarının çözümlenmesinden ve raporlanması sonrasında, Erasmus koordinatörlerinin, özellikle Erasmus+ fonlarının uluslararasılaşmaya katkısı konusunda pozitif bir yaklaşım sergiledikleri ortaya çıkmıştır. Odak grup görüşmeleri sonucunda Erasmus+ programlarının çeşitli faaliyet türleriyle uluslararasılaşmaya sosyal, siyasal ve ekonomik olarak etkisinin olduğu anlaşılmaktadır. Kültürlerarası öğrenme, Avrupa vatandaşlığı, girişimcilik ve istihdam gibi faydaların sağlandığı görülmektedir. Programların toplumun tüm kesiminden bireyleri dâhil edilmesi ve hibe desteğinin hareketliliği teşvik edici olması birçok kişiye ulaşılmasını sağlamaktadır. Dolayısıyla bu etkenler edinilen bilgilerin sürdürülebilirliğini artırdığı görülmektedir.

Erasmus+ programı ile kültürlerarası farkındalığı artarak önyargının kırıldığı ve nefretin gerilediği aksine hoş görünüm arttığı tespit edilmiştir. Kültürlerarası öğrenme ile değişik kültürlerle hoş görü ile yaklaşıldığı anlaşılmaktadır. Hareketlilik faaliyetleri sayesinde gençler/yetişkinler arasındaki farklılıkların ortadan kalktığı, birbirlerini anlamaya çalıştıkları bir ortamda birlikte çalışmalarını onları bilgi ve becerilerini paylaşmaya teşvik ettiği belirlenmiştir.

Erasmus maddi desteklerinin temel olarak girişimcilik, istihdam ve ekonominin uluslararasılaşması gibi konulara katkıda bulunduğu anlaşılmaktadır. Farklı program türlerinin sunduğu çeşitli fırsatlar özellikle, kişilerin kapasitesini geliştirmeye yönelik olduğu görülmektedir. Böylece kültürlerarası öğrenme ile bir araya gelen ve deneyimlerini paylaşan bireyler yeni fikir ya da teşebbüslerle ekonomiye katkı sağladığı bilinmektedir. Genel kapsamıyla Erasmus+ proje destekleri ortak faydaya

hizmet etse bile, spesifik olarak daha çok kişi yi kapsaması sebebiyle Erasmus Ana Eylem 1 hareketlilik konulu faaliyetleri uluslararasılaş ma düşüncesinde daha etkili olduğu belirlenmiştir.

Bu tez çalışması için hazırlanan soruların Erasmus koordinatörleri tarafından doğru anlaşıldığı varsayılmıştır. Araştırma için sınırlı sayıda Erasmus koordinatörüne ulaşılabilmesi, araştırmanın bir kısıtı olmuştur. İleride yapılabilecek bir araştırma için odak grup çalışması yanı sıra detaylı bir anket araştırması ile çok sayıda koordinatöre ulaşma sonucu daha kuvvetli verilerin elde edilebileceği değerlendirilmektedir.

KAYNAKÇA

Kitaplar

- Bakioğlu, A. ve Hacifazoğlu, Ö. (2017). *Avrupa Birliği Bağlamında Yükseköğretimde Kalite*, Nobel Akademik Yayıncılık, 2.baskı, 54-74
- Barbour, R.S. ve Kitzinger, J. (Eds.). (2001). *Developing Focus Group Research: Politics, Theory, and Practice*, Sage Publications, London.
- Bilici, N. (2004). *Türkiye-Avrupa Birliği İlişkileri (Genel Bilgiler, İktisadi ve Mali Konular, Vergilendirme)*, Seçkin Yayınları, Ankara, 22-71
- Bomberg, E., Peterson, J. ve Stubb, A. (2003). *The European Union: How Does it Work?*, The New European Union Series, Oxford University Press, 50-61
- Bozkurt, V. (1997). Türkiye ve Avrupa Topluluğu, Aktüel Kitabevi, İstanbul, s.29
- Bretherton, C. ve Vogler, J. (2004). *The European Union as a Global Actor*, Routledge Press, London, 15-46.
- Brock, C. ve Tulasiewicz, W. (2000). *Education in a Single Europe*, Routledge publisher, London, 54-60
- Bulut, M. A. (2005). *Avrupa Birliği Nedir? Türkiye ve Avrupa Birliği İlişkileri*, Vipajans Yayınları, 13-22.
- Cini, M. ve Borragan, N. P. (2016). *European Union Politics*, Oxford University Press, Fifth Edition, 3-8.
- Corbett, A. (2005). *Universities and the Europe of Knowledge: Ideas, Institutions and Policy Entrepreneurship in European Union Higher Education Policy, 1955-2005*, Palgrave Macmillan Press, 194-201
- Çaşın, M. H. ve Özgöker, U. (2013). *Avrupa Birliğinin Siyasal ve Ekonomik Temelleri*, Derin Yayınları, İstanbul, s. 215-218
- De Wit, H. (2002). *Internationalization of Higher Education in the United States of America and Europe: A Historical, Comparative and Conceptual Analysis*, Greenwood Press, s. 100-136.
- Dedeoğlu, B. (2003). *Dünden Bugüne Avrupa Birliği*, Boyut Kitapları, Birinci Baskı, 41-64.

- Ecevit, K. ve Kavalalı, Ö. (2004). *Avrupa Virliği Sözlüğü*, DTP, Ankara
- Edmunds, H. (2000). *The Focus Group Research Handbook*, McGraw-Hill Education, New York.
- Fontaine, P. (2007). *AB Nedir?*, Avrupa Birliği Bilgi ve İletişim Destek Proğamı yayınları, 4-63.
- Fontaine, P. (2017). *Europe in 12 Lessons*, European Commission publications, Luxembourg, 32-33
- Harry, K. (Ed.). (2003). *Higher Education Through Open and Distance Learning*, Routledge Press, s.15-32
- Heywood, A. (2014). *Global Politics*, Palgrave Foundations: Secon Edition, London, 53-136
- Hirst, P. ve Thompson, G. (1999). *Globalisation in Question: The International Economy and the Possibilities of Governance*, Cambridge: Polity Press 1999, s.7-13.
- Ildırar, M. (2004). *Bölgesel Kalkınma ve Gelişme Stratejileri*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 154-155.
- Josselin, D. ve Wallace, W. (2001). *Non-State Actors in World Politics*, Palgrave Press, s.93-150
- İktisadi Kalkınma Vakfı. (2011). *Bölgesel Politika*, Sorularla AB Politikaları ve Türkiye Serisi, Seri No:8, İktisadi Kalkınma Vakfı Yayınları, yayın no:247, s. 5-35
- Karataş, H. (2010). *Avrupa Birliği Katılım Öncesi Mali Yardımları*, TC Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı, Yayın no: 2010/409.
- Karluk, R. (2005). *Avrupa Birliği ve Türkiye*, Beta Yayınları, Dokuzuncu Baskı, 405-412
- Karluk, R. (2002). *Avrupa Birliği ve Türkiye*, Beta Yayınları, İstanbul, 399
- Krueger, R. A. (1994). *Focus Groups: A Practical Guide For Applied Research*, Sage Publications, London.

- Krueger, R.A. and Casey, M. A. (2015). *Focus Groups: A Practical Guide for Applied Research*, SAGE Publications, California, 1-10
- Kuş, E. (2003). *Nitel-Nitel Arastırma Teknikleri*, Anı Yayıncılık, Ankara.
- Lee, S. J. (2010). *Avrupa Tarihinden Kesitler 1789-1980*, Dost Kitabevi, üçüncü baskı, 321-333.
- Maringe, F. (2010). *The Meanings of Globalisation and Internationalisation in Higher Education: Findings from a World Survey*, Globalisation and Internationalisation in Higher Education: Theoretical, Strategic and Management Perspectives, Continuum International Publishing Group, s. 17-33
- Marigne, F. ve Foskett, N. (2010). *Globalisation and Internationalization in Higher Education: Theoretical, Strategic and Management Perspectives*, Continuum International Publishing Group, s. 1-35
- McGrew, A. (2008). *Globalisation and Global Politics*, In *The Globalization of World Politics*, Oxford University Press, s.16-20
- Morgan, D. L. (1993). *Successful Focus Groups: Advancing the State of the Art*, Sage Publications, London, 3-20
- Morgan, D.L. (1998). *The Focus Group Guidebook*, Focus Group Kit 1, Sage Publications, California.
- Olsen, J. ve McCormick, J. (2017). *The European Union Politics and Policies*, Westview Press, 116-156
- Özgöker, U. (2010). *Avrupa Birliği ve Türkiye-AB İlişkileri*, Filiz Kitabevi, İstanbul, s.93-99
- Özcan, M. (1999). *Avrupa Birliği 'nde Fikri ve Sınai Haklar*, Nobel Yayınları, Ankara, 10-25
- Parlak, B. (2003). *Küreselleşme Sürecinde Modern Ulus-Devlet ve Kamu Yönetimi*, Çağdaş Kamu Yönetimi I, 347-383
- Peterson, J. ve Shackleton, M. (2006). *The Institutions of the European Union*, The New European Union Series, Oxford University Press, 38-228

- Phillips, D. ve Ertl, H. (2003). *Implementing European Union Education and Training Policy: A Comparative Study of Issues in Four Member States*, Kluwer Academic Publishers, Germany, 20-26
- Ritzer, G. (2011). *Globalization: The Essentials*, Wiley-Blackwell Publication, İngiltere, s. 106-133.
- Robertson, R. (1992). *Globalization: Social Theory and Global Culture*, SAGE Publications, London, s.1-189.
- Sağbaşı, İ. ve Fişne, M. (2010). *Avrupa Birliği Bölgesel Gelişme Politikası*, Ekin Yayınevi, Bursa, s.189-212.
- Spruyt, H. ve Lyons, L. (2003). *The Development of the European Union*, Columbia University Press, New York, 5-10
- TC Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı, (2007). *Avrupa Birliği ve Türkiye*, DTM Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü, Ankara, 6.Baskı, 140-186
- Tezcan, E. (2013). *Başlangıçtan Günümüze Avrupa Birliği Kurumları*, Hayat Akademi, 221-387
- Ülger, İ. K. (2007). *Avrupa Birliği'nin ABC'si*, Sinemis Yayınları, 3-99.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, 6. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara.

Bildiri ve Makale

- Aigner, J. S., Nelson, P. ve Stimpfl, J. R. (1992). Internationalizing the University: Making It Work, *International Education Forum*, Vol. 12, No. 1, s. 49-59.
- Aslan, S. (2009). Küreselleşmenin Ulus Devletlere Etkisi, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı:25, s. 289-296.
- Atay, N. (2011). Avrupa Birliği Bölgesel Gelişme Politikası, *Uluslararası Bölgesel Kalkınma Konferansı*, Malatya, s.1-8
- Bachtler, J. ve Michie, R. (2007). A New Era in EU Regional Policy Evaluation? The Appraisal of the Structural Funds, *Regional Studies*, Vol. 29(8), s. 745-751
- Bartell, M. (2003). Internalisation of Universities: A University Culture-Based Framework. *Higher Education*, Vol. 45, No. 1, s. 43-70.

- Biddle, S. (2002). Internationalisation: Rhetoric or Reality?, American Council of Learned Societies, *ACLS Occasional Paper*, No. 56, s.9-65
- Bilici, N. (2006). AB’de Ekonomik Bütünleşme ve Türkiye’nin Entegrasyonu, *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi*, Cilt:5, No:2, 39-45.
- Birikim, Ö. (2006). Küreselleşme ve Eğitim Reformları, *Kıbrıs Yazıları Journal*, Vol.2
- Cantwell, B. ve Maldonado, A. (2009). Four Stories: Confronting Contemporary Ideas About Globalisation and Internalisation in Higher Education, *Globalisation, Societies and Education*, Vol. 7, No.3, s. 289-306.
- Calof, J.L. ve Beamish, D.W. (1995). Adopting to Foreign Markets: Explaining Internationalization, *International Business Review*, 4(2), s.115-131
- Çimen, A. (2012). Avrupa Birliği Bölgesel Kalkınma Politikalarının Avrupalılaşması, *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt:12, 20. Yıl, Özel Sayı 12, s.47-79
- Debus, M. (1989). Methodological Review: A Handbook for Excellence in Focus Group Research, *Academy for Educational Development*, Washington D.C., Vol 5, s.10
- Enders, J. (2004). Higher Education, Internalisation and the Nation State: Recent Developments and Challanges to Governance Theory, *Higher Education*, Vol. 47, No. 3, s. 361-382.
- Ertl, H. (2006). European Union Policies in Education and Training: The Lisbon Agenda as a Turning Point?, *Comparative Education*, Vol. 42, No. 1, 5-27
- Gedikoğlu, T. (2005). Avrupa Birliği Sürecinde Türk Eğitim Sistemi: Sorunlar ve Çözüm Önerileri, *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 1, Sayı 1, 66-80
- Gornitzka, A., Gulbrandsen, M. ve Trondal, J. (2003). Internationalisation of Research And Higher Education, *Norwegian Institute for Studies in Research and Higher Education*, s. 18-25
- Gorynia, M. (2002). Internationalisation of Economy Versus Economis Policy Under Integration and Globalisation, *The Poznan University Economics*, Vol.2, No.2, s.6-17.

- Gökdere, A. (2001). Küreselleşmeye Genel Bakış, *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi*, Cilt 1, Sayı:1, s. 71-101.
- Harlan, E. ve Rahschulte, T. (2011). History of Globalisation, *Insights to a Changing World Journal*, No:2, s. 18-33.
- Hytten, K. ve Bettez, S. C. (2008). Teaching Globalization Issues to Education Students: What's the Point?, *Equity&Excellence in Education Journal*, Vol.41, No. 2, s.168-181.
- Karabacak, H. (2004). Avrupa Birliği Mali Yatırımlar ve Türkiye ile Mali İşbirliği, *Maliye Dergisi*, No:146, 69-106
- Kearney, A. T. (2001). Measuring Globalisation: Who's Up, Who's Down?, *Foreign Policy*, Ocak-Şubat 2003 No. 134, s. 56-65.
- Kitzinger, J. (1995). Qualitative research: introducing focus groups, *British Medical Journal*, Vol.311, 299-302.
- Knight, J. (1993). Internalization: Management Strategies and Issues, *International Education Magazine*, 9(6), s. 21-22.
- Knight, J. (2004). Internationalisation Remodeled: Definition, Approaches and Rationales, *Journal of Studies in International Education*, Vol. 8, No. 1, 5-31.
- Lindberg, L. N. (1970). Political Integration as a Multidimensional Phenomenon Requiring Multivariate Measurement, *International Organisation*, Vol. 24, No.4, 648-731
- Marginson, S. ve Wende, M. (2009). The new Global Landscape of Nations and Institutions, *Higher Education to 2030*. V2: Globalisation. 17-57.
- Martin, P. (2003). Can Regional Policies Affect Growth and Geography in Europe?, *The World Economy*, Volume: 21, No:6, s.757-774
- Nye, J.S. (1968). Comparative Regional Integration: Concept and Measurement, *International Organisation*, Vol.22, No.4, 885-880.
- Qiang, Z. (2003). Internalisation of Higher Education: Towarda a Conceptual Framework, *Policy Futures in Education*, Vol. 1, No.2, s.249-270

- Robinson, W. I. (2010). Global Capitalism Theory and the Emergence of Transnational Elites, United Nations University, *Unu-Wider World Institute for Development Economics Research*, No.2, s.2-19.
- Scholte, J. A. (2008). Defining Globalisation, *The World Economy*, Vol: 31, No:11, Kasım 2008, s. 1470-1475
- Schweizer, R., Vahlne, J. E., and Johanson, J. (2010). Internalisation as an Entrepreneurial Process, *Journal International Entrepreneurship*, V8(4), 343
- Scott, R. A. (1992). Campus Development in Response to the Challenges of Internationalisation: The Case of Ramapo Collage of New Jersey (USA), *Spring Field, IL: CBIS Federal*, s. 1-27
- Stewart, D.W. ve Shamdasani, P. N. (1990). Focus Group: Theory and Practices, *Applies Social Research Methods Series*, Volume 20, 9
- Tuzcu, G. (2006). Eğitimde Vizyon 2023 ve Avrupa Birliği'ne Giriş Süreci, *Türk Eğitim Derneği Yayınları*, Ankara 41-62
- Walkenhorst, H. (2005). The Changing Role of EU Education Policy- a Critical Assessment, *Paper for the EUSA Ninth Biennial International Conferance*, Texas, 2-16
- Yıldız, H. ve Yardımcıoğlu, F. (2005). Türkiye'ye Yönelik Avrupa Birliği Mali Yardımları ve Aday Ülkelerle Karşılaştırılması, *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, Cilt 6, Sayı 2, 75-105
- Zsuzsanna, T. (2009). Philosophy and Methods of Examining The Impact of The European, Regional Policy, *Economic Science Series*, Vol. 18 (1), s 466-471.
- Tezler**
- Doğan, T. (2010). Avrupa Birliği Yapısal Fonlarının Mali Yönetimi ve Türkiye için Öneriler, *DPT Uzmanlık Tezi*, Ankara, 2
- Luijten-Lub, A. (2007). Choices in Internationalization: How Higher Education institutions respond to internationalization, Europeanisation and Globalisation, *Phd thesis*, University of Twente.
- Tiftikçigil, B. Y. (2010). Avrupa Birliği'ne Uyum Sürecinde Bölgesel Kalkınma Politikalarında Yaşanan Dönüşüm ve Kalkınma Ajansları Üzerine Bir Değerlendirme, *Doktora Tezi*, İstanbul. s 92

İnternet Kaynakları

- About Lifelong Learning programme.* (t.y.).
http://eacea.ec.europa.eu/llp/about_llp/about_llp_en.php (2 Kasım 2017).
- Ana Eylem 2.* (ty.). http://www.ua.gov.tr/docs/default-source/halklaili%C5%9Fkiler/_erasmus_genel_flyer_bask%C4%B1.pdf?sfvrsn=0 (25 Aralık 2017).
- Available Budget 2014-2020.* (t.y.).
http://ec.europa.eu/regional_policy/en/funding/available-budget/, (6 Kasım 2017).
- Avrupa Gönüllü Hizmeti.* (t.y.). <http://www.ua.gov.tr/programlar/erasmus-program%C4%B1/gen%C3%A7lik-program%C4%B1/%C3%B6%C4%9Frenme-hareketlili%C4%9Fi/avrupa-g%C3%B6n%C3%BCll%C3%BC-hizmeti> (10 Aralık 2017)
- Cohesion Fund.* (t.y.). http://ec.europa.eu/regional_policy/en/funding/cohesion-fund/ (8 Kasım 2017).
- Education.* (t.y.). https://ec.europa.eu/info/education_en (12 Kasım 2017).
- Education, Audiovisual and Cultural Executive Agency.* (t.y.).
<https://eacea.ec.europa.eu/taxonomy/term/264> (11 Aralık 2017).
- Erasmus Charter for Higher Education,* (t.y.)
https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/resources/documents/applicants/higher-education-charter_en (28 Aralık 2017).
- Erasmus+.* (t.y.). https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/node_en (8 Aralık 2017).
- Erasmus+ Gençlik.* (t.y.). <http://www.ua.gov.tr/programlar/erasmus-program%C4%B1/gen%C3%A7lik-program%C4%B1/stratejik-ortakl%C4%B1klar> (4 Aralık 2017).
- Erasmus+ Key Figures.* (t.y.). https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/about/key-figures_en (27 Kasım 2017).
- Erasmus+ Mesleki Eğitim.* (t.y.). <http://www.ua.gov.tr/programlar/erasmus-program%C4%B1/mesleki-e%C4%9Fitim-program%C4%B1/%C3%B6%C4%9Frenme-hareketlili%C4%9Fi> (28 Kasım 2017).

- 2017).
- Erasmus+ Okul Hareketliliği.* (t.y.). <http://www.ua.gov.tr/programlar/erasmus-program%C4%B1/okul-e%C4%9Fitimi-program%C4%B1/%C3%B6%C4%9Frenme-hareketlili%C4%9Fi> (28 Kasım 2017).
- Erasmus+ Opportunities.* (t.y.). https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/opportunities_en (27 Kasım 2017).
- Erasmus+ Programı: Genel Yapı.* (t.y.). <http://www.ua.gov.tr/programlar/erasmus-program%C4%B1> (20 Kasım 2017).
- Erasmus+ Volunteering Activities.* (t.y.). https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/opportunities/individuals/young-people/european-voluntary-service_en (02 Aralık 2017).
- Erasmus+ Yetişkin Eğitimi Programı.* (t.y.) <http://ua.gov.tr/programlar/erasmus-program%C4%B1/yeti%C5%9Fkin-e%C4%9Fitimi-program%C4%B1> (05 Ocak 2018).
- Erasmus+ Yükseköğretim.* (t.y.). <http://www.ua.gov.tr/programlar/erasmus-program%C4%B1/y%C3%BCksek%C3%B6%C4%9Fretim-program%C4%B1/%C3%B6%C4%9Frenme-hareketlili%C4%9Fi> (01 Aralık 2017).
- European Commission. (2015). *The European Higher Education Area in 2015: Bologna Process. Implementation Report.* http://eacea.ec.europa.eu/Education/eurydice/documents/thematic_reports/182EN.pdf (26 Ekim 2017).
- European Commission. (2015). *European Structural and Investment Funds: 2014-2020: Official texts and commentaries.* http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/guides/blue_book/blueguide_en.pdf (5 Kasım 2017).
- European Commission. (2016). *Annual Report 2016: Erasmus+ Enriching lives, opening minds.* http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/sites/erasmusplus2/files/annual-report-2016_en.pdf (12 Aralık 2017).
- European Commission. (2017a). *Erasmus+ Programme Guide.* https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/sites/erasmusplus2/files/erasmus-plus-programme-guide2_en.pdf

- (2 Kasım 2017).
- European Commission. (2017b). *Eu Budget 2017:Strengthening the economy and responding to migration challenges*. http://ec.europa.eu/budget/library/biblio/documents/2017/budget-adoption-factsheet-2017_en.pdf , (3 Kasım 2017).
- European Commission. (2017c). *Erasmus+ Factsheets*. https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/about/factsheets_en (26 Kasım 2017).
- European Court of Auditors. (t.y.). https://europa.eu/european-union/about-eu/institutions-bodies/european-court-auditors_en (3 Aralık 2017).
- EU Funding. (t.y.) https://europa.eu/european-union/about-eu/funding-grants_en (11 Kasım 2017).
- European Parliament MAPs. (t.y.). <http://www.europarl.europa.eu/meps/en/map.html> (14 Ekim 2017).
- European Parliament. (2000). *Lisbon European Council*. http://www.europarl.europa.eu/summits/lis1_en.htm (26 Ekim 2017)
- European Parliament. (2017). *European Parliamentary Research Service: Guide to EU Funding 2014-2020*. http://www.europarl.europa.eu/EPRS/Funding_Guide_EN.pdf (21 Kasım 2017).
- European Regional Development Fund. (t.y.). http://ec.europa.eu/regional_policy/en/funding/erdf/. (8 Kasım 2017)
- European Social Fund. (t.y.). http://ec.europa.eu/regional_policy/en/funding/social-fund/ (8 Kasım 2017).
- European Union. (2014). *The European Union Explained: How the European Union Works*. http://eeas.europa.eu/archives/delegations/singapore/documents/more_info/eu_publications/how_the_european_union_works_en.pdf (09 Ekim 2017)
- European Union. (2017). *General Report - Activities of the European Union: The EU in 2017*. https://europa.eu/european-union/documents-publications/reports-booklets/general-report_en (24 Kasım 2017).
- Gençlik Değişimleri. (t.y.). <http://www.ua.gov.tr/programlar/erasmus-program%C4%B1/gen%C3%A7lik-program%C4%B1/%C3%B6%C4%9Frenme->

- [hareketlili%C4%9Fi/gen%C3%A7lik-de%C4%9Fi%C5%9Fimleri](#) (12 Aralık 2017).
- Key Action 2.* (t.y.). https://eacea.ec.europa.eu/erasmus-plus/actions/key-action-2-cooperation-for-innovation-and-exchange-good-practices_en (4 Aralık 2017).
- National Agencies.* (t.y.). https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/contact/national-agencies_en (5 Aralık 2017).
- Political Leadership.* (t.y.). https://ec.europa.eu/info/about-european-commission/organisational-structure/political-leadership_en (16 Ekim 2017).
- Previous Rural Development Programming Periods.* (t.y.). https://ec.europa.eu/agriculture/rural-development-previous/2007-2013_en (11 Kasım 2017).
- T.C. Avrupa Birliği Bakanlığı. (2014). *Erasmus+ Programından Gençlik projelerine 2,3 Milyon Avro Destek.* <https://www.ab.gov.tr/49641.html> (11 Aralık 2017).
- T.C. Avrupa Birliği Bakanlığı. (2017) *Avrupa Birliği'nin Genişlemesi.* <https://www.ab.gov.tr/109.html> (25 Şubat 2018)
- TDK. (t.y.) http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&kelime=B%C4%B0RL%C4%B0K (12 Eylül 2017).
- The Common Fisheries Policy.* (t.y.). <https://ec.europa.eu/fisheries/cfp/> (11 Kasım 2017).
- The European Council.* (t.y.). <http://www.consilium.europa.eu/en/european-council/> (20 Ekim 2017)
- The EU's main investment policy.* (t.y.). http://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/what/investment-policy/ (12 Mart 2018).
- The European Union. (2003). *Copenhagen Declaration.* <http://www.consilium.europa.eu/media/20906/73842.pdf> (26 Ekim 2017).
- Türkiye Cumhuriyeti Avrupa Birliği Bakanlığı. (2017). *AB Programları Hibeleri* <https://www.ab.gov.tr/101.html> (12 Kasım 2017).
- Türkiye Ulusal Ajansı.* (t.y.). <http://www.ua.gov.tr/kurumsal/misyon-ve-vizyon> (5 Aralık 2017).

Türkiye Ulusal Ajansı. (2017). *Erasmus+ 'ın 30 Yılı*.
http://erasmusplus30.ua.gov.tr/tr/page/erasmus_30_yil (18 Kasım 2017).

We are here to help. (t.y.). https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/contact_en
(7 Aralık 2017).

EK-1. ODAK GRUP ÇALIŞMASI SORULARI

- 1.Soru: Uluslararasılaşmada Ulusal Ajansın önemi nedir?
2. Soru: Erasmus+ fonlarının kültürel etkileri nelerdir?
3. Soru: Erasmus+ fonlarının siyasal etkileri nelerdir?
4. Soru: Erasmus+ fonlarının ekonomik etkileri nelerdir?
5. Soru: Erasmusplus'ın hangi eylem planı uluslararasılaşmaya daha fazla etki yapmaktadır?
6. Soru: Erasmus'un uluslararasılaşma hedeflerindeki standartlar nelerdir? (Yabancı dil, kültürlerarası etkileşim, farkındalık, ırkçılık, AB vatandaşlığı duygusu vb)
7. Soru: Erasmus+ programından yararlandıysanız bu programın uluslararasılaşma konusundaki fikirlerinize katkısı nelerdir?

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

ADI VE SOYADI : Tuba AKTAŞ

DOĞUM YERİ VE

TARİHİ : Samsun / 03.12.1985

MEDENİ HALİ : Bekar

E-MAİL : tuba_aktas_55@hotmail.com

ADRES (EV) : Büyükşehir C21 Beylikdüzü/İstanbul

ADRES (İŞ) : İstanbul Arel Üniveristesi (Tepekent Kampüsü)

TELEFON : +905548098881

EĞİTİM DURUMU

2016-2018 : İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü

Uluslararası İlişkiler Yüksek Lisans Programı

2005-2011 : Karadeniz Teknik Üniversitesi

Uluslararası İlişkiler Lisans Programı

YABANCI DİL : İngilizce

İŞ TECRÜBESİ

2015- Halen : İstanbul Arel Üniversitesi – Erasmus+ Program Uzmanı